

Upravištvo Ljubljana, Knafljeva 6
— Telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.
Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor Grajski trg 7.
— Telefon št. 2455.
Podružnica Celje Kocnova ulica 2.
— Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru
št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baum-
gartnerja

JUTRO

PONEDELJSKA IZDAJA

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ul. 5. Telefon
št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Ponedeljska izdaja »Jutra« izhaja
vsak ponedeljek zjutraj. — Na-
roča se posebej in velja po pošti
prejemana Din 4.— po razmašal-
cih dostavljena Din 5.— mesečno.
Maribor Grajski trg št. 7. Telefon
št. 2455.

Celje, Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

Anglija snuje splošno obrambno zvezo

Velika Britanija nadaljuje pogajanja z različnimi državami za razširjenje svojih obrambnih obveznosti po evropskem kontinentu

London, 2. aprila. d. Chamberlainova akcija je izzvala v splošno odobravanje v angleški javnosti, ki se je brez pridržkov postavila na stran vlade. Chamberlainova izjava v spodnji zbornici predstavlja zgodovinski preokret v angleški zunanji politiki. Velika jamstva, ki jih daje Anglija Poljski, pomenijo popoln prelom v tradicionalni angleški politiki, ker se je zgodilo prvič, da daje Anglija taka enostranska vojaška jamstva za vzhodno področje Evrope. V političnih krogih opozarjajo v zvezi s tem, s kolikim obotavljanjem je Anglija pristala na popolno jamstvo za varstvo Francije, ki je vedno bila v obsegu njenih najbolj neposrednih interesov v Evropi. Niti pred letom 1914. niti po letu 1918. do časa pred tremi meseci niso bila kljub popolni politični solidarnosti angleška vojaška jamstva Franciji tako popolna, kakor so ta, ki jih je sedaj dobila Poljska brez vsake kompromitacije.

Posebno poudarjajo, da sta se Anglija in Francija zavezali braniti Poljsko pred vsako akcijo, ki bi ogrožala njeno neodvisnost, kadar bo Poljska sama smatrala, da se ji mora za zaščito svojih življenjskih interesov upreti z orožjem. Ta jamstva torej niso omejena na kak konkreten primer, temveč veljajo za vsak primer, o katerem bi Poljska mislila, da predstavlja njene življenjske interese. Angleška obveznost se ne tiče samo integralnosti, temveč tudi neodvisnosti Poljske.

Te obveznosti so za sedaj sicer enostranske in moralnega značaja, dobile pa bodo konkretno obliko o priliki obiska poljskega zun. ministra Becka v

Londonu, kamor bo prispel jutri. Pričakujejo, da bo pri tej priliki pretvorjena ta enostranska obveznost v vojaško zvezo z enakimi obojestranskimi obveznostmi. Trdijo, da je načrt te zveze med Poljsko na eni strani ter Francijo in Anglijo na drugi strani že izdelan in da ga bo poljski zunanji minister podpisal v Londonu.

Čeprav se ta jamstva tičejo samo Poljske je vendar njihov pomen mnogo večji. Chamberlain jih je označil kot prehodno dobo in prvi korak za omogočenje maksima sodelovanja v interesu miru. One so kakor vse kaže, neobhodni pogoj za ustvaritev tega maksima sodelovanja. Predvsem se je smatralo, da je zlasti položaj Poljske kritičen. Razen tega so hoteli pokazati Poljski, kakor tudi drugim državam, katerih sodelovanje se želi, da Anglija resno misli na organizacijo miru v Evropi. Vtis, ki ga je izzvalo dolgo kolebanje angleške vlade in posledice, ki bi mogle zaradi tega nastati, je bilo nužno potrebno odstraniti z energično in nedvoumno akcijo. Ko je podala svoja jamstva Poljski, angleška vlada ni imela v mislih samo poljskih interesov, temveč tudi interese drugih evropskih držav in seveda nič manj svojih interesov v Evropi.

Menijo, da bo morda že jutri Chamberlain sporočil v angleškem parlamentu razširjenje jamstva tudi na Rumunijo, kar je opustil v svojem zadnjem govoru samo zaradi tega, ker odgovor na nekatera konkretna vprašanja ni prispel pravočasno iz Bukarešte.

Zvedelo se je, da je tudi Turčija že

pristala brez pridržka na pristop k novemu obrambnemu bloku. Kakšne konkretne oblike bo dobil predlagani blok, bo odvisno od nadaljnjih razgovorov s posameznimi državami. Posvetovanja se nadaljujejo in sicer po Chamberlainovi izjavi v mnogo bolj ugodnih okoliščinah. Za sedaj še ni povsem jasno, kakšen položaj bi zavzemala v tem bloku Rusija. Chamberlain je izjavil, da nima angleška vlada nobenih ideoloških animoznosti proti Rusiji, ter je poudaril, da računa tudi z njenim sodelovanjem. Čeprav je Rusija izločena iz sodelovanja pri jamstvu za poljske meje, vendar to ne pomeni, da so nastala med angleško in rusko vlado kakšna nesoglasja. Ničesar ne kaže, da bi Rusija ne bila zadovoljna s postopkom, ki si ga je izbrala angleška vlada, kajti morebitna obrambna zveza Poljske in Rumunije, podprta z angleško-francoskimi vojaškimi jamstvi, bi za Rusijo predstavljala v gotovem pogledu močan obrambni zid.

Jutri se bo pričela v angleški spodnji zbornici velika zunanje politična debata, pred katero bo imela vlada brzkone zopet izredno sejo.

Beckov odhod v London

Varšava, 2. aprila. AA. Zunanji minister Beck je ob 13.23 odpotoval preko Berlina v London, kamor bo prispel jutri zvečer. Pred odhodom ga je sprejel predsednik republike Moscicki. Sprejemu sta prisostvovala tudi predsednik vlade general Skladkowski in maršal Rydz Smigly.

O čem bo razpravljaj Beck v Londonu

London, 2. aprila. br. V angleški javnosti pričakujejo z velikim zanimanjem pogajanja s poljskim zunanjim ministrom Beckom. Kakor poroča »Sunday Times«, bodo razpravljali za njegovega obiska:

1. o zaključitvi obrambne zveze med Anglijo in Poljsko, ki bi nadomestila sedanji začasní dogovor o angleškem jamstvu za neodvisnost Poljske.
2. o angleškem posojilu 20 milijonov šterlingov Poljski,
3. o izseljevanju židov iz Poljske,
4. o položaju Gdanska, glede katerega se Poljska noče odreči nobenim pravicam.

Stališče poljskega episkopata

Varšava, 2. aprila. AA. Primas Poljske kardinal Hlond je podal maršal Rydz Smiglyju pisma, v katerih je sporočil stališče poljskega episkopata glede na notranjo in zunanjo politiko. Ta pisma doslej niso bila objavljena. Splošno so prepričani, da je v teh pismih, ki so bila izročena tudi drugim poljskim odličnim osebnostim poudarjena soglasna volja naroda, da z vsemi razpoložljivimi sredstvi podvzame ukrepe za ojačenje državne obrambe.

Glasovi poljskega tiska

Varšava, 2. aprila. AA. Potovanje poljskega Becka v London komentira poljski tisk zelo živahno. Soglasno podčrtavajo poljski listi, da je Poljska bolj kakor kdajkoli odločna braniti neodvisnost svo-

je politike. »Kurier Poranny« poudarja pomen izjave britanskega min. predsednika Chamberlaina glede obveznosti, ki jih je prevzela Velika Britanija v korist poljske države. List poudarja, da pomenijo te obveznosti močno in pozitivno potezo v delu miru. Nadalje pravi list, da bo Poljska tudi v bodoče znala ohraniti neodvisnost svoje zunanje politike. »Ekspress Poranny« zanika različne govorice, ki so se razširile v zvezi s potovanjem polkovnika Becka v London, in pravi, da bo ta obisk predvsem potrdil normalne britansko-poljske odnose. Poljska bo v bodoče delala za to, da svoje interese spravi v sklad z interesi ostalih držav. »Ilustrovani Kurier Codzieni« pravi, da je poljska diplomacija vedno delala za dobre odnose s sosedi in velesilami. List jo mnenja, da polkovnik Beck za svojega obiska v Londonu ne bo razpravljaj le o mednarodnih problemih, temveč bo obudil tudi prijateljstvo, ki veže Poljsko z Veliko Britanijo in Francijo. Končno poudarja pomen tesnega sodelovanja Velike Britanije, Francije in Poljske ter pravi, da so nemški merodajni krogi podčrtali, da dejstvo, da je Velika Britanija dala Poljski jamstva, položaja ni v ničemer spremenilo.

Jamstvo za neodvisnost Rumunije

Paris, 2. aprila. d. Kakor zatrjujejo, je zunanji minister Bonnet na večeršnji seji vlade poročal, da pomeni Chamberlainova izjava prvi korak v celi vrsti pogajanj, ki so nameravana. V postev prihajata po Poljski v prvi vrsti Rumunija in Rusija. Po nekaterih vesteh iz dobrih poučenih krogov se more smatrati angleško-francosko jamstvo za rumunsko neodvisnost, ki bi bilo slično z jamstvom Poljski, že kot gotova stvar.

Gafencu bo obiskal glavna evropska mesta

Bukarešta, 2. aprila. AA. Snoči je bilo izdano uradno poročilo, da bo zunanji minister Gafencu v drugi polovici meseca aprila odpotoval v inozemstvo. Vse kaže, da bo obiskal Berlin, Rim, Pariz in London.

Lebrun in Daladier o nalogah Francije

Značilne izjave ob odkritju spomenika bivšemu predsedniku francoske republike Loubetu

Montelimar, 2. aprila. AA. (Havas). Ob odkritju spomenika bivšemu predsedniku francoske republike Loubetu je imel predsednik republike Lebrun govor, v katerem se je spomnil zaslug pokojnega predsednika za republiko, ki jih zgodovina ne bo pozabila. Orisal je tudi velike napore pokojnika za moralni in gmetni razvoj domovine. Dejal je:

Medtem, ko je kazal svojo neomajno voljo za mir, se je trudil, da okrepi položaj Francije v svetu in da vzpostavi njen prestiž, ki je bil omajen s spomini na našo nesrečo l. 1870. Bivši predsednik republike Loubet je spoštoval obveznosti, ki so mu bile naložene. Kot prvo svojo nalogo sem imel tudi jaz pred očmi vrline bivšega predsednika republike, da ostanem tudi jaz ustavni predsednik in da bi ta svoj položaj postavil iznad vsega stankarskega življenja, ker mora biti to v službi narodne krize zatočišče, v katerem lahko vsi Francozi najdejo svoj prostor. Ob viharnih ovacijah je predsednik republike odkril nato spomenik. Po odkritju je predsednik republike Lebrun odšel s svojim spremstvom v občinsko dvorano, kjer je bil svečan banket. Na tem banketu je bilo več govorov. Predsednik vlade Daladier je dejal, da je predsednik Loubet, ki je bil svojčas tudi župan v Montelimaru, izpolnil eno izmed najvišjih zaslug, pri čemer je bila skromnost temelj njegove demokracije. Poudaril je, da je predsednik Loubet okrepil francosko-rusko zvezo, zlasti pa da je bil ustvaritelj entente cordiale. Naša prisrčna želja je, da dejal angleški kralj Edvard VII. l. 1903 predsedniku Loubetu, da gremo skupaj po poti civilizacije in miru. Te besede niso prav nič izgubile svojega pomena vrednosti, kajti tudi kralj Jurij VI. je poudaril sedanjemu predsedniku republike Lebrunu, da sta Francija in Anglija, ki sta bili nekdaj v sovražstvu, sedaj prijateljici in zaveznici. Daladier je zaključil svoj govor z besedami: Ljudje, ki so skrbno izpolnjevali svoje dolžnosti, nas vodijo danes in vedno k nalogam, ki nas čakajo. Oni povzročajo, da jasno vidimo, kaj je razumnež, in kar je pustolovski. Domovini se ne more služiti na več načinov. Francija je srečna, ker so ji vedno služili veliki ljudje, ki so ustvarjali, kar zahteva njena varnost in veličina. Predsednik Loubet je zavzemal med vodilnimi osebami mesto, na katerem je odlično služil, v korist domovini.

Nato je govoril predsednik Lebrun, ki je spomnil navzoče na vse obiske, ki jih je podvzel v času svojega 7letnega predsedovanja. Izrazil je svoje zadovoljstvo, ker lahko prisostvuje svečanosti, k ose spominjajo na enega njegovih najodličnejših prednikov, in je dodal, da je mnogokrat težje človeku spoznati svojo nalogo, kakor jo točno izpolniti. Danes je ta naloga jasna. Predsednik vlade je orisal to nalogo v svojem nedavnem govoru z mirnimi, krepkimi, lojalnimi, hrabrimi in človečanskimi besedami, ki so odjeknile po vsem svetu. Kakšna je ta naloga? To je, da se interesi posameznikov podvržejo splošnim interesom in varnostim, ki mora danes zbuditi zavest pri vseh Francozih, da nas zbere okrog vlade, ki je bolj obveščena kakor mi, in pozna, kaj zahteva položaj, da se uresniči prizadevanja h katerim nas poziva, in da tako soglasno od vsega srca ustvarimo materialno in moralno moč v službi narodne varnosti in miru na svetu.

Predsednik republike Lebrun je odpotoval iz Montelimara ob 15.30 nazaj v Pariz.

Gamelin o moči francoske vojske

Pariz, 2. aprila. AA. Načelnik francoske generalnega štaba Gamelin je v govoru, ki ga je imel snoči na letnem zborovanju rezervnih častnikov dejal med drugim:

Zavedam se, da naša vojska nikdar prej ni bila tako močna, kakor je danes. Naše vrhovno poveljstvo je po vsem enotno in razpolaga z ogromnimi izkušnjami. Naši vojaki so dobro izveščani in odločeni za borbo. Po zadnjih ukrepih se bo moč naše stalne vojske še znatno okrepila.

Volitve v Belgiji

Bruselj, 2. aprila. AA. Mir med volilno borbo v Belgiji je bil zelo značilen tudi na dan glasovanja samega. Zgodaj zjutraj so volilci odšli povsem mirno na posamezna volišča v prestonici in se biele volitve že ob 13. zaključile. Šteje glasov se je pričelo ob 15 in se bo nadaljevalo pozno v noč. V velikih okrajih se bo glasovanje nadaljevalo še jutri tako da bo mogoče šele v ponedeljek dobiti jasno sliko o številu oddanih glasov. Splošen je vtis da bo nacionalna ideja pri teh volitvah prišla močno do izraza.

Dr. Martens je podal ostavko kot član flamske medicinske akademije.

Nova madžarsko-slovaška meja

Budimpešta, 2. aprila AA. Iz dobro poučenih političnih krogov prihajajo poročila, da bo nova madžarsko-slovaška meja potegnjena v črti od Cerenina proti poljski meji, od tam južno k vašem Zelo, Siroko, Tasanji in Kiskolomu, vse v črti krajevne reke. Odtod bo šla meja k zapadu reke Falas do reke Už.

Hitler zopet v Berlin

Hamburg, 2. aprila. br. Kancelar Hitler je prispel s svojega obiska v Helgolandu ob 15. v Hamburg ter je ob 16. odpotoval v Berlin.

Novo udruženje književnikov

ZAGREB, 2. aprila. b. Danes so se sestali Veljko Petrović, Milan Vukasović, Stevan Jakovljević, Živko Milčević in Jovan Tartaglia kot delegati udruženja književnikov v Beogradu, Fran Koblar, Fran Albreht, Josip Pahor, M. Mohorić in Bratko Krefit kot delegati društva slovenskih književnikov ter Branimir Livadić, dr. Ivo Politeo, dr. Ilija Jakovljević in Dragutin Fabjanović kot delegati hrvatskih književniških organizacij, ki so se sporazumeli, da osnujejo udruženje avtorjev kraljevine Jugoslavije, ki bo imelo svoja središča v Beogradu, Zagrebu in v Ljubljani. Razen tega so odobrili načrt pravil novega udruženja, ki bodo sedaj predložena oblasti v odobritev. Namen udruženja avtorjev bo pravno posredovanje, zaščita in pospeševanje interesov književnikov in znanstvenih delavcev. Čim bodo pravila odobrena, bo sklican občni zbor, na katerem bo izvoljena osrednja uprava. V pristojnost beogradske sekcije bodo spadala dela pisana v cirilici, v pristojnost zagrebške sekcije dela, pisana v latinici, in v pristojnost ljubljanske sekcije dela, pisana v slovensčini. Sekcije bodo popolnoma neodvisne, in ne bodo imele med seboj gmetnih obveznosti. Na konferenci so bila izmenjana tudi naziranja o položaju književnikov ter književnosti v današnji družbi. Posvetovanje je poteklo v popolnem medsebojnem razumevanju in soglasju ter sta bili poudarjeni želja in potreba, da se čim bolj čuje beseda naših književnikov in znanstvenih delavcev.

Občni zbor PAB

Beograd, 2. aprila. p. Danes je bil občni zbor delničarjev Privredne agrarne banke. Vodil ga je novi predsednik Stepan Barić. PAB je imela v preteklem letu 18 milijonov čistega dobička. Račun dolžnikov izkazuje 789 milijonov posojil. Po odobritvi pozdravnih brzojav Nj. Vel. kralju Petru II., Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu, predsedniku vlade in finančnemu ministru je bila izvoljena nova uprava.

Privilegirana agrarna banka v Beogradu bo izplačevala dividendo za l. 1938. v višini 3%, to je 15 din za delnico. Dividenda se bo izplačevala od 3. aprila na bančni slagajni v Beogradu, od 4. aprila dalje pa pri Poštni hranilnici in njenih podružnicah, od druge polovice meseca aprila pa letos tudi pri vseh poštah v državi.

Sestanek predsednika Cvetkovića z dr. Mačkom

Ministrski predsednik Cvetković se je večeraj popoldne pripeljal v Zagreb — Z dr. Mačkom sta izmenjala večeraj le vlijudnostne obiske, prava pogajanja pa se bodo začela danes

Beograd, 2. aprila. b. Min. predsednik Cvetković je ob 9. dopoldne odpotoval v Zagreb na sestanek s predsednikom KDK dr. Vladimirkom Mačkom. Na beograjskem kolodvoru so se od njega poslovili mnogi ministri in novinarji. V svojem razgovoru z novinarji ni podal nobene izjave. Predsednik vlade Dragiša Cvetković se je že nocoj sestal z dr. Mačkom.

Beograd, 2. aprila. b. Dopoldne je prispel v Beograd prvak demokratske stranke Božidar Vlaić, ki je takoj po prihodu odšel k obolenemu Ljubi Davidoviću ter mu poročal o svojih zagrebških razgovorih.

Zagreb, 2. aprila. Ob 16.50 je z brzim vlakom prispel v Zagreb predsednik vlade Dragiša Cvetković. Prišel je v spremstvu šefa svojega kabineta, direktorja agencije Avala ter več beograjskih novinarjev. Na kolodvoru so ga sprejeli vršilec dolžnosti bana Mihalldžić, komandant armije general Jurislić župan dr. Pejić, šef policije dr. Vragović, poveljnik orožništva polkovnik Barako in drugi predstavniki ter številni novinarji. Predsednik Cvetković se je pozdravil z namestnikom bana Mihalldžićem in ostalimi predstavniki, potem pa se je s kolodvoru odpeljal z avtomobilom v poletno vilo župana dr. Pejića na Rebru na Sljemenu. Zadržal se je v vili dobre pol ure, nato pa se vrnil nazaj v mesto ter se na Prilazu sestal z dr. Mačkom, ki ga je pričakal v svojem stanovanju.

Po tem obisku, ki je trajal kakih 20

minut in ki mu je prisostvoval tudi namestnik bana dr. Mihalldžić, se je predsednik vlade odpeljal nazaj na Rebro, kjer mu je ob 18.45 dr. Maček vrnil obisk. Dr. Maček se je pripeljal sam, ter je ostal pri predsedniku Cvetkoviću pol ure. Po obisku sta oba prišla na teraso, kjer so ju novinarji fotografirali. Izjav pa jim nista hotela dati nikakih. Predsednik vlade je samo dejal, da vendar sami vidijo, da sta z dr. Mačkom skupaj. Pristavil je še, da bo vse dobro. Ko se je nato dr. Maček vrnil v mesto in so novinarji še silili v predsednika Cvetkovića, naj jim vendar pove kaj več, jim je ta dejal: »Nastalo bo nekaj, vendar pa morete razumeti, da ne želim, da bi preveč silili v nas. Videli ste vse, čuli ste vse. Vse se razvija prijateljsko in lepo.«

Predsednik vlade se je umaknil za nekaj časa na razgovor z namestnikom bana Mihalldžićem, potem pa se je znova vrnil na teraso k novinarjem in se z njimi dal časa razgovarjati. Vendar tudi sedaj ni dal nikakih informacij o sestanku z dr. Mačkom in o svojih pogajanjih z njim. Povedal je le, da se bodo pravi razgovori pričeli šele jutri.

Zvečer je bil predsednik vlade na večerji v Gradskem podrumu. Ob priliki svojega prvega službenega obiska v Zagrebu je predsednik vlade nakazal banski upravi 200.000 din, ki naj se razdele za pirhe najsiromašnejšemu prebivalstvu Hrvatskega Zagorja.

Preiskava proti Basteiru

Uvedena je preiskava, v kateri se bo moral zagovarjati

Madrid, 2. aprila. AA. (Havas) Po vkorakanju čet generala Franca v Madrid so bivšega ministra Basteira aretirali v ministrstvu za finance ter ga nato odpeljali v njegovo stanovanje, kjer je pod stalnim nadzorstvom. Nacionalistične oblasti izkazujejo jetniku posebno pozornost. Zaradi njegovega slabega zdravstvenega stanja mu dajejo tudi posebno hrano. Navzlic temu je bila proti Basteiru uvedena preiskava. Prvotno je bilo določeno, da ga pokličejo pred vojno sodišče, ker pa morajo njegov primer proučiti s posebno objektivnostjo in zahteva taka preiskava mnogo časa, bodo z njim postopali drugače. Za vodstvo preiskave je določen poseben sodnik in sicer major Casabeter. V preiskavi bo šlo za naslednje: za odgovornost, ki jo ima Basteiro kot organizator revolucionarne stavke l. 1917 in kot eden izmed ustanoviteljev socializma v Španiji; za njegovo stališče, ki

ga je zavzel 14. aprila 1931 ter 18. julija 1936; za značaj razgovorov, ki jih je Basteiro imel z angleškimi političnimi osebnostmi, ki je zastopal v Londonu republikansko vlado pri kronanju kralja Jurija VI., in za njegovo vlogo v času državljanske vojne, zlasti pa med poslednjimi dogodki v Madridu, ko je bil ustanovljen svet za narodno obrambo.

Državljanska vojna končana

Burgos, 2. aprila. AA. Radio Nacional je objavil snoči zadnji komunikacije vrhovne nacionalistične komande, ki je bil prebran ob 23. po odigranju falangistične himne. Komunikacije pravi:

Ker so danes nacionalistične čete zajele in razorožile poslednjo republikansko armado, so dosegle svoj zadnji cilj in je s tem vojna končana.

Lepo uspeli telovadniki akademiji na Taboru

Sokol I v proslavo 20 letnice obstoja Jugoslavije

Ljubljana, 2. aprila
Velika sokolska dvorana na Taboru je bila snoci in danes popoldne do zadnjega polna sokolskega članstva in prijateljev sokolstva. Sokol I. je v proslavo dvajsetletnice obstoja Jugoslavije pripravil dve veliki telovadni akademiji — večerno člansko in popoldansko mladinsko. Z obema odlično uspešna nastopoma je na globoko rešen način dobila vsa proslava prav manifestativni značaj, posebej poudarjen z navdušenim izpričanjem neomajne volje široke sokolske družine, da odločno vztraja v sokolskem delu za trajno srečo Jugoslavije.

Nastopi članstva

Akademije članstva in naraščaja v soboto so se osebno udeležili poleg I. namestnika staroste SKJ b. Gangla, predstavnikov sokolske župe in številnih društev še divizionar general Lukić, krajevni poveljnik general Dodić, poveljnik vojnega okrožja polkovnik Živanović, znani dobrovoljec in predvojni Preporodovec podpolkovnik Oblak in veliko število oficirjev. Vojska, ki zvesto stoji na straži in čuva nad usodo naše domovine, je sokolstvu bila in ostane najzvestejša, trdna in odlična zaveznica.

Po prihodu sokolskih praporov, ki jih je s sokolskim pozdravom uvedla društvena godba, je starosta Sokola I. br. inž. Beve v svoji uvodni besedi izpovedal neomajno zvestobo sokolstva do Jugoslavije, za katero sokolstvo živi in je pripravljeno za njeno srečo in obstoj žrtvovati tudi svoje življenje. Godba je zatem zaigrala državno himno, vsi navzoči pa so stoji izkazali pozdrav državni zastavi.

Takoj zatem so se pričeli vrstiti telovadne točke, ki so bile vse dobro pripravljene, nekatere od njih pa tudi vzorno izvedene. Ženski naraščaj je nastopil trikrat, s poskočnimi in rajalnimi vajami in na visoki gredi. Verjetno bi bili posamezni nastopi bolj privlačni, če bi bili malce krajši, zato pa bolj sproščeni in izvedbi, kar je bilo po naslovu točk pričakovano. Članice so na dvošivski bradli nastopile v učinkovitih belih oblekah, enako kakor člani pri svojih vajah na orodju. Njihove vaje so bile dosti težke in naporne, saj so bile v vrsti tri vrhunske telovadke, zato so tudi bile nagrajene s priznanjem hvaležnih gledalcev. Nastop s svetlečimi kiji so izvajale v popolni temi, zato je bila ta točka še posebej učinkovita zaradi zanimivih in pestrih svetlobnih likov, ki so jih risale v temo gibne roke izurjenih telovadk. V valčkomu po motivih narodnih pesmi so ob zaključku poleg moškega naraščaja zelo užgale. Moški naraščaj je gotovo odnesel prvenstvo s svojo šestorico. Dolge, hitre in ne preproste vaje so naraščajniki izvedli v tolikšni skladnosti in tako ubrano, da so bili upravičeno deležni največjega priznanja med vsemi nastopajočimi. Gibne, mlade postave so strumno in samozavestno dale vsakemu gibu učinkovitega izraza. Od mladine, ki tako odlično nastopa, pač lahko pričakujemo, da nas ne bo razočarala in bo znala postaviti zrelega človeka na svoje mesto, ko pride njen čas. Naraščajniki so izvedli še vrsto preskokov preko mize, člani pa so pri svojih nastopih na orodju bili tokrat manj sigurni. Zato pa je bil njihov zaključni nastop toliko bolj prepričevalen. Sestavo prostih vaj načelnika br. Polića »Slovanska pripovedka« je ob spremljavi klavirja in z vmesno recitacijo izvedla deseterica v povezavi, smiselni in zelo pomembni vezavi vseh prehodov odlično in skladno. Recitacija je učinkovito pojasnjevala posamezne gibe, ki so izražali zanesno občutke svobodnega Slovanstva in njegovo bolj in trpljenje, ko je tuje bil njegov gospodar. Optimističnemu zaključku in pozivu »Bratje, ne klonimo, le v slogi je moč«, je poleg priznanja gledalcev spontano sledila Pesem sokolskih legij, ki so jo peli vsi v dvorani in nato navdušeno pozdravljali odhod praporov ob zaključnih zvokih sokolske kornice.

Mladinska akademija
Kljub sončni pomladni nedelji je tudi mladinsko akademijo Sokola I. na Taboru posetilo veliko število članstva, staršev in prijateljev nastopajoče mladine, da s svojo navdušenostjo izrazijo priznanje sokolskim vodnikom in vodnicam za vztrajno delo, ki ga tiho in nesebično vrše v sokolski telovadnici, mladini pa vlijeje novega poguma in podžoguje njeno navdušenje za sokolske ideale. Le oni, katerih mladostna pot je vodila skozi sokolske učilnice vedo pravilno ceniti težo bremena, ki je zapuščeno sokolskim vzgojnikom pri njihovem nesebičnem in odgovornem delu. Znano pa tudi razumeti žar otroških oči, ki so hvaležne za najmanjši priznanje pri prvih samostojnih korakih otroka v mali svet velikih upov in sanj, kamor jih previdno usmerjajo skrbni vodniki, da bi lepe zgradbe in otroških dušah prehitro ne zrušila razočaranja.

Mladinska akademija Sokola I. je tako bila ena onih priručnih prireditev, kjer je bil med nastopajočo mladino in odraslimi gledalci iskren stik. Gledalci so uživali ob otroških izlivih navdušenja in se čudili samozvesti s katero so naši najmlajši že kar pogumno nastopali. — Po uvodnem vkorakanju mladinskih praporov je mali Sokoliki Ako s samozavestno deklaracijo izrekel pozdrav domovini in državni zastavi, društvena godba pa je zaigrala državno himno. — Uvod v dosti obsežen spored, ki je obsegal kar 21 točk je izvedla ženska deca z ljubkim prizorčkom, ki je bil po scenariju in celotni obliki vreden desk pravega otroškega gledališča. Po pravljici z naslovom »pokonci izpod korenine« so deklice v živahnih oblekah predstavljale prebujenje narave, nastop metuljčkov, hroščev, pikapolonic in podobnega drobiža in brštenje cvetic, ki jih ogreva pomladno sonce. Pisvetra predstavljajočega jesen in zimo je učinkovito zaključil lepi nastop. Ženska deca je nadalje nastopila še s prostimi vajami, kjer so deklice poveljevale kar same in že kar tekmovala z dekletci v ubranosti in skladnosti izražanja. Vaje deklic z lokami so bile zelo skrbno naučene in enako izvajane, vaje z obroči pa so bile vpravi učinkovite in res lepe. Skupina malih dečev je nato nastopila z rajalnimi vajami s petjem in bila deležna toplrega priznanja. Moška

deca je nastopila s svojimi zletnimi prostimi vajami, nato pa še skupno z žensko decu s prostimi vajami za vse, kjer pa so skoro deklice ugnale dečke s skladnostjo svojega nastopa. Dečki so zatem izvajali preskoke v krogu in tekmovalne igre z žogo, kjer so se razživali kakor pri telovadni uri. Za svoje preskoke čez konja pa so bili upravičeno deležni spontanega priznanja, saj so nastopili že kar po vzgledu starejših s pogumnimi prostimi preskoki in je bil posebnost mali Marko v ospredju pozornosti. Sodelovala sta še oba oddelka naraščaja s točkami, ki so bile že na sporedu več-

Zbor slovenskih likovnih umetnikov Za novega predsednika je izvoljen kipar Nikolaj Pirnat

Ljubljana, 2. aprila
V Slamičevi restavraciji so snoci pod predsedstvom mojstra Ivana Vavpotiča precej dolgo zborovali člani ljubljanskega Društva slovenskih likovnih umetnikov. Zborovanje je bilo dokaj živahno, ker je bila poleg običajnih poročil na dnevnem redu tudi debata in sprejem osnutka za nova društvena pravila.

Zelo izčrpana poročila so podali predsednik Ivan Vavpotič, tajnik prof. Mirko Šubić in o delu umetniškega sveta Gojmir Anton Kos, poročilo o osnutku novih pravil pa je prevzel prof. Saša Šantelj, ki je pri osnutku pravil poleg prof. Boga Preglaja odločilno sodeloval.

Iz predsednikovega poročila posnemamo: Odbor si je s podporo vseh članov močno prizadeval za uresničenje marsikaterih nadvse potrebnih akcij in je v ta prizadevanja vložil veliko truda in požrtvovalnosti, pa žal ni imel uspehov, kakor bi jih bilo našim umetnikom po pravičeti želiti. Marsikatero akcijo so na široko zasnovali in se ji do vseh podrobnosti posvetili, s svojimi prošnjami so romali tudi po Beogradu in sodelovali v hrvatskih tovariših, toda njih krivda ni bila, če so se vračali domov sicer polni zaupanja, da bodo številne obljube izpolnjene, pa ostajajo danes s svojimi brezuspešnimi prizadevanji sami in razočarani. Žal le »naletel« je na razumevanje, ne pa tudi na dejansko pomoč. Skoro edina svetla točka njihovih redkih izpolniteljnih želja je bila po vsej Sloveniji razpredena nabirna akcija za bolniški fond. Vanj se je po obsežni akciji steklo nekaj tisočakov, tako da more danes društvo vsaj deloma zaščititi svoje onemogle in vsega potrebne tovariše in jim pomagati iz najhujše krize. Na vsa druga prizadevanja pa morejo umetniki gledati le z razočaranjem in se tešiti z dejstvom, da se njihovo stanovsko društvo, kakor smo zvedeli iz tajnikovega poročila, vključno s prilikami in zunanjim težkočam stopnjo za stopnjo, toda odločno afirmira kot ugledno stanovsko društvo. Vsi pa so zelo hvaležni nekaterim svojim zvestim podpornikom, a predvsem najzvestejšemu med njimi, upravitniku Narodne galerije in svojemu častnemu članu g. Ivanu Zormanu. In ta-

Lovci dravske banovine so imeli občni zbor

Ljubljana, 2. aprila.
Danes dopoldne je bila skupščina Zveze lovskih društev za dravsko banovino, ki so se udeležili številni zastopniki iz vse banovine. Vodil je zvezin predsednik dr. Viljem Krejčič, ki je ob pričetku predlagal vdanostne brzojavke Nj. Vel. kralju, Nj. Vel. kraljici in Nj. Vis. knezu Pavlu, pozdravni pa resornemu ministru in Osrednji zvezi lovskih društev. Iz njegovega poročila posnemamo, da šteje zveza 5.748 lovcev, včlanjenih v 14 društvih. Od teh je 1.449 lovskih paznikov. Zveza je vršila svoje posle v ožjem in širšem odboru in v strokovnih odsekih. Vse tekoče posle sta opravljala predsednik dr. Krejčič in načelnik pravnega odseka nadsvetnik Mladič, blaginjskega pa profesor dr. Novak. Zveza je med drugim dajala oblastvom svoje strokovne predloge in mnenja ter z vso vmo skrbela za zaščito prirode in zatiranje lovskih tatvin in lovskih škodljivcev. Skupno zavarovanje vseh lovcev za primer neizgode se je dobro obneslo, kar je velikega pomena zlasti za lovske paznike, ki so neprestano v nevarnosti pri izvrševanju svoje naporene službe. Ponesrečenim lovskim paznikom, njihovim vdovam in sirotam je zveza iz svojega sklada »Zelenega rkiža« delila podpore, ko-

likor ji je bilo mogoče. Zveza izdaja redno svoj mesečnik »Lovec«, ki ga brezplačno dobivajo vsi člani. Uvedla je za svoje člane lovske izpite in namerava prirediti stalno lovsko razstavo. V zvezi včlanjena društva so vzorno delovala, zlasti mariborsko društvo.

Grozna smrt neznane samomrilke

Vlak ji je odtrgal glavo od trupla

Maribor, 2. aprila
Davi so našli na železniških trelnicah v tako zvanem trikotu pred železniškim mostom grozno najdbo. Bilo je žensko truplo brez glave. Očitno se je neznanka vrgla pod vlak v samomirlnem namenu. Vlak ji je odsek glavo in jo vrgel proč ob trelnice. Truplo je bilo vse poškodovano. Roke in noge so bile polomljene in razmesarjene. Policijska komisija ni mogla ugotoviti

V osmih letih peti vlom v isto trafiko

Oškodovana je siromašna vojna vdova

Šoštanj, 2. aprila
»Jutro« je lani poročalo o vlovu v Uriskovo trafiko v Pesju. Ni še minilo leto dni in spet so trafiko obiskali tatovi. Vlom je bil izvršen v noči na soboto. Ko so v soboto okrog 5. zjutraj prihajali rudarji od nočne službe domov, so opazili, da je okno tik ob česti stoječe Uriskove trafike na stekaj odprto. Ker trafika ni bila razsvetljena, jim je bilo takoj jasno, da okna niso odprli domači. Rudarji so o najdbi obvestili go. Uriskovo, vojno vdovo, ki je našla prodajalno v popolnem neredu. Vlomilci so prebrskali vse predale in pobrali vse, kar jim je ugajalo: razne vrste tobaka, znamke, baterije za ročne

črne akademije. Tako ženski naraščaj z nastopom na visoki gredi, kjer so bile vaje vendarle malo predolge, dalje z rajalnimi in poskočnimi prostimi vajami, naraščajniki pa s preskoki čez mizo in z nastopom na visokem drogu. Samostojen vmesni nastop je imel še mali uvodni deklamator Sokoliki Ako z deklaracijo »Barčica po morju plava« in je navdušil s samozvestjo nastopa in obsegom spomina.

Naraščajniki so za zaključek vnovič užgali s svojo zelo skladno šestorico, ki so jo izvajali kakor zvečer strumno in točno kakor je je priredil vodnik br. Repič. S pesmijo-sokolskih legij »Le naprej brez miru«, ki so jo vnovič zapeli vsi v dvorani, so odšli iz dvorane tudi mladinski prapori z državno trobojko na čelu, številni udeleženci prisrčne prireditve pa so zadovoljni odhajali iz ponosnega Tabora v zavesti, da imamo v mladem rodu najvarnejše jamstvo za hranitev vere v močno Jugoslavijo.

ko upajo neomajno, da jim bo vsaj v doglednem času uspelo izvesti to, za kar jim najbolj gre, namreč za ustanovitev umetnostne visoke šole v Ljubljani, za večje razumevanje in dejansko pomoč vse naše javnosti, posebno pa oblastev za razvoj in sprehaj slovenske umetniške dejavnosti in končno za izpolnitev nekaj malih ugodnosti, ki jih država sicer nudi svojemu uradništvu, ne pa tudi poglavitnim tvorcem svoje kulture.

Poročilo odbornikov je sledilo obširno čitanje in razpravljanje o osnutku novih društvenih statutih. V razgovoru se je izkazala lepa sloga med člani, ki so se končno zedinili na predloženem osnutku kate-ri bo društvo približal sindikalni organizaciji v smislu predlogov, iznešenih na lanskem vsedržavnem kongresu likovnih umetnikov v Ljubljani. Ker so se prejšnja pravila v praksi pokazala za neugodna, je bila na kongresu iznešena želja, naj bi društva likovnikov ne bila nekakšna društva absolutov likovne šole, temveč društva aktivnih ustvarjalcev, ki bogatijo našo likovno umetnost. Nova društvena pravila torej omogočajo redno članstvo vsakemu slovenskemu likovnemu umetniku, ki ni le absoluten umetniške akademije ali enakovredne umetniške šole, temveč tudi tistemu, ki sicer ne izpolnjuje teh pogojev, pa ga sprejme društvo za člana na predlog posebnega za to izvoljenega umetniškega sveta.

Na kraju zborovanja so bile volitve novega odbora. Ker je dosedajni dolgoletni in zaslužni predsednik Ivan Vavpotič odločno odklonil ponovno izvolitev, je bil za novega predsednika izvoljen kipar Nikolaj Pirnat, član Kluba neodvisnih likovnih umetnikov. Novi predsednik se je od stopniškega najtoplejših poslovil in se mu v imenu vseh članov prisrčno zahvalil za njegovo dolgoletno neutrudno delovanje v največji deli društvenega obstoja. V naslednjih volitvah so bili izvoljeni za člane odbora Gojmir Anton Kos, Mirko Šubić, Kregar, Boris Kalin, Saša Šantelj, Pregelj, Remčeva, Omerza in Zoran Mušič za Maribor. Za preglednike Ivan Vavpotič in Nande Vidmar, v umetniški svet pa Gojmir Anton Kos, Boris Kalin, Kregar, Pu-trih in Sedej.

likor ji je bilo mogoče. Zveza izdaja redno svoj mesečnik »Lovec«, ki ga brezplačno dobivajo vsi člani. Uvedla je za svoje člane lovske izpite in namerava prirediti stalno lovsko razstavo. V zvezi včlanjena društva so vzorno delovala, zlasti mariborsko društvo.

Zanimivi so statistični podatki. Dravska banovina ima 949 lastnih in občinskih lovišč in rezervator. Od v zakup danih lovišč je znašala v letu 1937. samo čista zakupnina brez davčnin 1.823.195 din.

Poročila so podali še blaginjak in računski pregledniki, nato pa je bila podana celotnemu odboru razrešnica.

Volitve so pokazale, da so bili člani popolnoma zadovoljni z upravnim odborom, ki je bil soglasno izvoljen tudi za nastopno poslovno leto.

Na zboru je bila sprejeta resolucija, v kateri društvo zahteva: da se za lovske paznike sprejemajo samo neoporečni ljudje, da naj nobeno lovsko društvo ne sprejme za člana osebo, ki ni bila že kaznovana zaradi lovskih tatvin in bi ne znala ravnati z orožjem; da naj oblastva posvečajo več pažnje lovskim tatvinam in da naj se uvede obvezno zavarovanje za vse člane.

identitete neznane samomrilke, ki ni imela pri sebi nobenih dokumentov. Samomrilka je lepo oblečena, stara 24 do 25 let. Prste ima močno ozgane od kajenja. Njeno truplo so prepeljali v mrtvašnico na mestnem pokopališču na Pobrežju.

Znaki kažejo, da je neznanka vso noč prekrakala, doživela najbrž kakšno bridko življenjsko razočaranje, nato pa šla pod vlak.

Delovski prosvetni večer

V delavski zbornici je bil snoci Prosvetni večer »Vzajemnosti« in »Zarje«. Na obširnem programu so bile dramske in pevске točke ter predavanja. Točke so izvajali moški zbor »Zarje«, mandolinski orkester in godba »Zarje« in Delavsko pevsko društvo »Cankar«. Režiral je Bruno Leban, pevovodja je bil Kristi Perko, dirigent pa Ivo Gredn. Predavala je znana predavateljica g. Angela Vodetova o dvojni morali. Večer je bil lepo obiskan.

Koncert naše mladinske pesmi
V nedeljo dopoldne so se nastopile v Franciskanski dvorani državne in zasebne meščanske šole na javnem koncertu naše mladinske pesmi. Na sporedu so bile Adamčeve, Ščekove, Pregljeve in druge skladbe. Nastop je pokazal, da imajo naše meščanske šole prav dobro izurjene zbere, ki se lahko mirno predstavljajo tudi naši širši javnosti.

Na šmarni gori je gorel gozd
V ostalem je nedelja potekala popolnoma mirno. Le na Šmarni gori, ki je bila

Neverjetna ljudska lahkovernost

Kako je ciganka s svojimi čarovnijami opeharila samotno kmečko družino

Polšnik, 2. aprila
Naši podeželski ljudje so nasproti ciganom neozdravljivo lahkoverni. Tak primer ciganskega sleparstva se je primeril te dni v naselju Zambohu v bližini Polšnika.

Bilo je rano dopoldne, ko je stopila v vežo ciganka srednjih let, lepega in pri-kupnega obraza. Najprej je navezala stik z moškimi. Hitro jih je pregovorila, da jim bo prerokovala iz rok. Ženska je res povedala nekaj takih, ki so težile Glavačevi, kakor se pravi pri samotnem kmetu v Zambohu. Medtem je stopila v hišo tudi gospodinja, ki je prišla od maše v Polšniku. Bila je mašno napravljena s prstani na rokah in zlatimi uhani v ušesih.

Zvita ciganka je priredila Glavačevim kar majhno čarovniško predstavo. Naročila je kosoje jajce. Na enem koncu ga je malce načela, izgovorila nekaj čudnih besed, zamahnila in iz jajca je potegnila svinjsko kost.

Vsi so onemeli nad uspelo čarovnijo in ženska je vedela povedati, da imajo pri živini zadnje čase smolo. »Res je!« so vsi skrušeno priznali. Ciganka je brž povedala, da za pomagati, kako se bodo nesreče odvrnile od živine. Seveda so bili Glavačevi s posredovanjem močno zadovoljni. Zah-tevala je svinjskega mesa in Glavačevi so prinesli iz kašče gnat in še nekaj drugih priboljškov. Ciganka pa je začela zagovarjati živino.

Nato se je zapredel razgovor še dalje. Ciganka jih je napeljala, da zna pomagati tudi tako, da se jim obrne na boljše glede denarja. Za tako posredovanje pa da potrebuje nekaj denarja. Sprva so bili Glavačevi malo nezaupljivi. Ko pa jim je spet napravila nekaj čarovniških dokazov, jih je pretentala in so res prinesli nekaj stotakov. »Vse boste dobili nazaj, nič nočem vsega«, jim je rekla. »Jutri zvečer vam bom prinesla vse nazaj, dotle pa moram hraniti denar jaz, da bo moje zagovarjanje uspelo...« Ej, tudi vaše dragocenosti znam povečati« se je obrnila proti gospodinjki, ki je stala v mašni obleki poleg in strmela v cigankine spretnosti. »Za dvakrat, če ne še za večkrat vam bom pomnožila vašo zlatino.« Res je pregovorila gospodnjo,

MALA KRONIKA ljubljska:

Ljubljana, 2. aprila.
V Ljubljani je bila cvetna nedelja zelo lepa in je bilo res pravo pomladno vreme. Zjutraj je bilo v mestu še posebno živahno, saj so Ljubljanci in Ljubljančanke nosile pisane butarice in oljkove vejice v cerkev k blagoslovu.

Proslava Prešerna ob 90 letnici njegove smrti

Ob lepi udeležbi Prešernovih častilcev se je vršila snoci v Franciskanski dvorani lepo uspeša proslava Prešerna, ki jo je priredil dramski krožek »Jelka«. Na programu so bili govor o devetdesetletnici Prešernove smrti, recitacije Prešernovih del in glasbene točke. Govor je imel prof. Anton Slodnjak. Vse točke so bile dobro izvedene in so udeleženci izvajalce nagradili s ploskanjem.

Sestanek slovenskih filatelističnih društev

Zaradi čudnega postopanja Filatelističnega saveza so se zbrali pred kratkim zastopniki filatelističnih društev Slovenije, da rešijo nekatera pereča vprašanja, ki zanimajo naše zbiralce.

V glavnem je šlo zaradi vitrin, ki jih je dal napraviti Filatelistični savez za razstavo »Zefib«. Prvotno je bilo rečeno, da bo savez te vitrine brezplačno posojal društvom, ki bodo prirejale razstave, zdaj pa so se voditelji saveza premislili in so postavili izposojanje vitrin na čisto trgovsko podlago. Slovenska filatelistična društva so proti temu protestirala. Doselej so dobivali prepise zapisnikov odborovih sej saveza samo njegovi odborniki, slovenski klub pa zdaj zahtevajo, naj bi te prepise dobivala tudi vsa društva, ki so v savezu včlanjena. Slovenska društva žele, da bi savez dosegel pri ministru pošte, da bi večino škatelnih spremnic dobival savez v prodajo za člane svojih društev, le majhen del pa naj bi se svobodno prodajal na poštah neorganiziranim zbiralcem. Nadalje naj bi se ustanovila neka osrednja zadruga, ki bi filatelistom priskrbelo nove znamke tujih držav po ugodnejših pogojih, kakor pa je to mogoče doseči pri trgovcih z znamkami. Mesečnik »Filatelist« naj bi objavil sezname novih znamk po svetu prej, kakor pa se zdaj dogaja. Prinašal naj bi tudi »črno listo« oseb, ki škodujejo interesom dobrodelne serije, ki naj bi bila potem po nominalni ceni na razpolago članom filatelističnih društev.

Vsi ti sklepi so bili soglasno sprejeti in sklenjeno je bilo, da bo pred običnim zborom saveza še en sestanek slovenskih filatelističnih društev v Celju.

Mariborski kasaki
pa so e zbrali danes dopoldne pri Zamorcu k rednemu običnemu zboru. Vodil ga je predsednik g. Filipič, ki je skupno z ostalimi društvenimi funkcionarji poročal o prizadevanjih odbora v pretekli poslovni dobi. Kakor vsako leto tako je tudi v lanski poslovni dobi organiziralo Kasaško društvo svoje tradicionalne konjske dirke, ki so lepo uspeli in ki so izkazale sijajne kvalitete mariborskega konjskega dirkalnega materiala. Volitev letos ni bilo in vodila Kasaško društvo tudi v novi poslovni dobi dosedanja uprava.

O tem in onem

Posestniki Tereziji Brodnjakovi od Sv. Marjete na Dravskem polju: je izginilo kolo znamke »Puch«, ki ima evidenčno številko 2-129594. — Tudi torbarju Adolfu Vogrinu, so odpejali kolo, ki ima evidenčno številko 2-24436. Policija poizveduje za storilci. — Na Frankopanova cesti je podir osebni avto kolešarja Cirila Lapaja, ki je obelžal s poškodbami po vsem telesu. Kolo je popolnoma razbito. — Iz stanovanja natakarike Marice Štefancve so še neizsledeni tatovi odnesli razne predmete. Policija jim je za petami. — 25letni posestnikov sin Josip Kajnih od Sv. Lovrenca v Slovenskih goricah je padel v neki kamniški gostini na cementna tla in si pri tem prebil lobanjo. Nezvestnega so prepeljali v mariborsko splošno bolnišnico.

da je snela z rok dva prstana in nato še iz ušes zlata uhana. »Jutri zvečer boste imeli toliko zlatnine, da bodo še vaše hčere okitene.« je zagotavljala črna žena.

Zdaj je zamikalo bogastvo še gospodarja Lojzeta Glavača. Stopil je k skrinji in prinesel srebrno uro z zlato verižico. »Ne potrebujem jaj vaze ure in verižice.« je zagotavljala ciganka. »Vendar ju moram hraniti sama, da mi poizkus uspe.« Mož je bil zadovoljen in je ciganka zamotala k ženi nim dragocenostim še njegovo uro in verižico.

Ves čas je momljala besede, ki jih sicer v Zambohu ne čujejo nikoli. Ciganka je obračala oči po sobi sem in tja ter opazila, da imajo na omari zavoj blaga, ki so ga pripravili za velikonoečne obleke.

»Zakaj bi ne bili oblečeni za praznike prav vsi na novo.« jih je izpodbujala in Glavačevi so se brž v dali. »Zavijte mi še to, pa dve ruti in še nekaj perila.« je dejala ukazujoče. In Glavačevi so ji vse zamotali, kakor jim je ukazala, saj jim je zagotovila, da bo do drugega večera vse na starem mestu podvojeno, če ne potrjeno.

Le eno si je izgovorila: da smejo Glavačevi šele zvečer drugega dne zaupati sosedom, kaj se je zgodilo. Le majhna klepetavost, pa bi bilo vse izgubljeno.

Preden se je zgovorna črnolaska poslovila, so ji zagotovili molčecnost do drugega dne, ciganka pa je pod častno besedo obljubila, da se bo vse izvršilo, kakor jo napovedala.

Prisel je drugi večer, ciganke pa seveda ni bilo od nikoder. Tudi tren dan je ni bilo, in šele zdaj so začeli sumiti, da jih je posteno opeharila.

Včeraj so pa stopili Glavačevi na Polšnik in javili komandirju g. Serdareviču, kaj jih je zadelo.

Orožniki so začeli preiskavo, pa se je izkazalo, da je ciganka medtem že pobegnila iz kraja.

Poizvedovanja se nadaljujejo. Gotovo je, da je bila ciganka članica večjega ciganskega tabora, ki tabori kje v dolini. Ljudje naj bi o taborjenju sleparskih črnuhov obvestili najbližje oblastvo.

že dopoldne polna izletnikov, je v prvih popoldanskih urah nastal nevaren požar, ki je zajel precejšen del mladega gozda in ga uničil. Ogenj je bil viden precej daleč naokrog in je trajal skoraj dve uri, tako da je škoda precejšnja. Kakor običajno so najbrž tudi to pot zanetili ogenj neprevidni kadilci, ki mečejo goreče vžgalice in tleče ogorke v suho dračje.

mariborska:

Maribor, 2. aprila

Cvetna nedelja je bila dopoldne v znamenju oljčnih vej, pa tudi znamenitih ljubljanskih butar, ki iz leta v leto vse bolj prodirajo tudi v tradicijo mariborske cvetne nedelje.

Mariborski pravoslavni verniki so se zbrali včeraj dopoldne

k tradicionalni procesiji vrbice

V velikem številu so se zgrnili ob novi cerkvi Lazarici in se nato uvrstili v slikovito procesijo vrbice, ki je krenila po Vrazovi in Grajski ulici, Aleksandrovi in Meljski cesti ter Trstenjakovi ulici do meljske pravoslavne kapele, kjer so bile tradicionalne večernice. Na čelu procesije je sviral vojaška godba, sledila je častna četa, zatem šolska mladina, prota Simeon Ivošević, ki je vodil procesijo, nato pa odlični predstavniki mariborske pravoslavne cerkvene občine, višji oficirji mariborske garnizije in številni verniki pravoslavne cerkve. Ob ulicah, koder se je pomikala procesija, se je zbralo številno občinstvo, ki je pozorno motrilo veličastno procesijo vrbice.

Burno zborovanje

je bilo snoci v Narodnem domu, kjer so imeli redni občni zbor mariborski Peru-novci. Občni zbor je vodil društveni predsednik, ki je skupno z ostalimi funkcionarji izčrpno poročal o delovanju v pretekli poslovni dobi. V teku običnega zbora pa so se v borbi za hegemonijo »motociklistov«, odnosno »kolesarjev«, pojavile precejšnje disonance, tako da je bilo zborovanje precej živahno. Končno so se zborovalci na prigovarjanje zmernejših članov zedinili na to, da je življajvijo vsi sklepi snocijnega občnega zbora in da se skliče nov izredni občni zbor, ki naj po skrbnih prizadevanjih za odstranitev nesoglasij izloči vsa sporna vprašanja in nesoglasja.

Mariborski kasaki

pa so e zbrali danes dopoldne pri Zamorcu k rednemu običnemu zboru. Vodil ga je predsednik g. Filipič, ki je skupno z ostalimi društvenimi funkcionarji poročal o prizadevanjih odbora v pretekli poslovni dobi. Kakor vsako leto tako je tudi v lanski poslovni dobi organiziralo Kasaško društvo svoje tradicionalne konjske dirke, ki so lepo uspeli in ki so izkazale sijajne kvalitete mariborskega konjskega dirkalnega materiala. Volitev letos ni bilo in vodila Kasaško društvo tudi v novi poslovni dobi dosedanja uprava.

Med cvetno nedeljo in velikim petkom

Na obisku pri tistih, ki jim nihče ne usipa cvetja na pot in jim življenje še ob nedeljah ni praznik

Butare - butare skrbi...

Na cvetno nedeljo neso otroci butare h veliki maši blagoslovit — to je star običaj in gotovo ena najlepših verskih navad. Zlasti na deželi, po vaseh in trgih je na ta dan velika reč, ko se šibijo fantje pod težo visokih, z jabolk in pomarančami močno obloženih butar! Sijajna prilika za tekmovanje, za ponosno, samodopadljivo razkazovanje, velik, radosten praznik, na katerega se pripravljajo tedne in tedne

Vsi morajo pomagati pri delu, tudi najmanjši pri hiši

prej. V mestu seveda je stvar druga, drugačno življenje predrugači tudi običaje, mestni ljudje izgubljamo počasi smisel za takšne slavnostne dogodke — hude, vse večje in pomembnejše reči jemljejo vrednost stvarim in skromna, z barvanimi oblenci okrašena butarica v rokah mestnega otroka postaja v resnici samo še lep simbol, spomin na dni, ki so bili.

Kljub vsem se tako rad ustaviš za tromostjem, kjer prodajajo butare — da, pri nas, v mestu, je postala butara trgoški artikel in izdelovanje butar že dolgo, dolgo spada med obrti — zelo skromne, malo

soba obenem. Bivališče osemčlanske družine. Oče je poljski delavec, prav za prav kmet brez njive, brez grunta. Najemniki so. Hišica oziroma bajta je last bližnjega kmeta — prej je bila nekakšna shramba za orodje ali kaj, pa jo je zdaj najemnik po svoje priredil za bivališče, ki ga plačuje z delom svojih rok in priložnostim za služkom. Za hišo, na majhni lehi tudi kaj zraste za pod zob. No, pa se tako peha naprej skozi življenje. Težko je in hudo kajpa, mi razlaga mati, medtem ko zajema s koritom vodo. Pet otrok ni kar tako. Na zimo mož nihče ne zasluži in nam včasih trda prede. Gledam v starike, gubasti obraz prav za prav še mlade ženske in vidim, da ne laže. Zdjaj bo dosti boljše, mož gre pomagat na polje, jaz moram ostati doma pri otrocih. Je pač tako, oba sva nekako od iste sklade doma, oba nimava nihče. V bajti sva se rodila, za nas je hlapec imenitna služba. Če nimas zemlje, pa ostanes kmet, ti drugega ne kaže. Vidite, tudi takole si pomagamo.

Odrpla je vrata v družinski prostor. Kup otrok se je prevračal okoli pohištva. Kako le neki spijo, sem pomislil nehoti, če jih je osem, pa vidim samo tri postelje. Tla so na debelo nastlana z vrhjem, kupi bršljana. Butare delajo. Stari oče, še dobro ohranjen možak blizu sedemdesetih, to je mojster. Starejša dva otroka mu pomagata. Stiri najst na dvanašt — to so že učna leta in mojster nima menda težav z njima. Delajo molče, kakor se spodobi pravim, pridnim delavcem. Najprej zvežejo vrbove vitrice v šop. Tdno povežejo, in ko je ogródje končano, vdeneje okrasje vmes. Barvaste, rdeče, zelene, modre trakove oblanja nanizajo v harmoničnem redu in barvah krog in krog. Oblanci so samo za gospoke butare, za mesto. Po vaseh to ni v navadi. Seveda, pozabiti ne smejo na bršljan, na oljkove vejice, na smrekove vršičke, ki bodo krasili butarin vrh. Treba je

uri peš. In razpostavil jih bo ob zidu za tromostjem. Lepo v vrsto, najlepše spredaj. — Butare! Butare! Kupite butare! — Izvolite gospa. Kaj je prevelika? Pa vzemite tole, manjšo. Ne, to je pa premajhna, fantek bo hud in ga bo sram. Saj je že velik. Kar veliko vzemite gospa. Saj ni taka razlika v dinarjih —. Treba je govoriti, venomer govoriti, ponujati, spretno ponujati. Ljudje so sitni in čudni včasih, nekateri bi radi kar zastojali. Ja vraga, če ne bi tako kravato potreboval denarja, ne bi dneve in dneve vezal vrbovih šib, ne bi vstajal ob dveh jutraj in peš rnil voziček v mesto, ne bi zdajle po ves dan čepel tu

Noč v Beli

Kako rado se zgodi, da nas prazniki, od katerih si obetamo toliko lepih doživetij, zlasti pa blagodejnega odpocitka za telo in duha, la se jih zato prav otroško veselimo, ukanijo in nam prinesejo zvrhano

V Beli

meto neupijetnosti, nesreč ali kaj drugih neveselosti!

Tako ukanten sem bil pred leti, ko sta me Tone in Dora zvalila iz že spomladanske ravni gori v še globoko zasneženi planinski svet — na Korosico. V noči od velike sobote na nedeljo smo hodili po tihni Beli na Presedlaj in dalje po Vrščici na Korosico. Že pod Presedlajem smo stopili na trd sneg, po katerem se je kar dobro hodilo nazgor. Na Vrščici si je Tone nataknil deske in šel iskati prave smeri, zakaj v temi in snegu se nismo mogli znajti.

Storil se je že dan, ko sva z Doro privale za Tonetom h koči na Korščici. Po ovinkih nama je obirno razodel, da ima s seboj samo ključ od vrat, ne pa tudi ključa od žabice, ki je priklepala železno lato čez vrata na podboj.

Medtem, ko je Tone osmdušal iskati drugega zavetja, Kočbekove koč, sem v snežni jami zakuril ogenj iz trsk, ki sem si jih bil nasekal iz z oljnato barvo porbarane deske in si skuhal čaja. Ogoben okus po barvi, ki ga je čaj z dimom vred vzel vase, sem hotel omiliti s slivkovo. Ko sem napravil požirek, je želedec pri priči zavalovil in izbruhnil smrdljivo tekočino — zamenjal sem bil enaki steklenici — prill sem bil gorilnega spirita. Ves dan nisem mogel odpraviti smradu in slabosti iz želodca.

Ko se je Tone po brezuspešnem iskanju koč vrnil, smo se odpravili na pot nazaj. Vse beden sem se težko izkopaval iz mehkega, visokega snega. Izmučen, do kože premočen in premražen, da sem težko prestavljal trudne noge, sem prišel na večer dol v Belo.

V smrekovem gozdu sem se sesedel na mahovita tla, Tone in Dora pa sta postavila skromen šotor, navlekla drv in zakurila velik ogenj. Kmalu je zavladala okrog nas in ognja trda tema. Ko smo odžreballi, kdo bo stražil in čuval ogenj do polnoči — žreb je določil mene — sta prijatelja zlezla v šotor in zaspala, jaz pa sem se pomaknil bliže k ognju, sušit se in gret. Hlapi so se dvigali z mene kakor iz žehle. V obleko in telo se je jela vrtati blagodejna toplota in ž njeno pozaba na vse prestano.

Kuriti ogenj! Kdo, ki je sin vasi, ni v otroških letih, ob vsaki priliki, po dnevi in ponoči kuril ognja in se zagledaval v žerjavico pod gorečimi drvi? Kaj vse smo videli v plamenih! Podobe iz poznanih in nepoznanih pravljic, pa tudi iz življenja so se vrstile druga za drugo, dokler se niso zrušile ali pa ugasile ognjene dvorane. Tak otrok sem ostal v starost. V najlepšem spominu so mi ure, ki sem jih na izletih v planine — ko smo v nočeh bivakirali na prostem — preživel ob ognju, se zamaknil vanj in gledal v njem tako drage in znane mi podobe!

Tudi tokrat sta prijetna toplota in čudoviti nočni planinski mir storila, da sem čisto pozabil na tako bedno prebitvo velikončno nedeljo. Prižgal sem si cigareto in se zamislil. Pravilni rovi in votline v žerjavici, od luke, ki so za hip zagorele iz razpok žerjavice, bajno razsvetljeni so so se jeli vedno bolj umikati pozorišču, ki je kakor pričarano sililo vedno bolj v ospredje. Spoznal sem kraj, spoznal veliko hišo, dvorišče, gospodarja železnika, njegovo ženo, dekle žefo in malega, dvanašletnega dečka Pičula.

pred zidom v mrazu ter vpil: Butare! Butare!

In v nedeljo, na to praznično cvetno nedeljo so vstali otroci slovesno, možko so hodili pokonci in nestrpno čakali, da jim bo mati dala v roke butaro, lepo, s pisanimi oblanci, z bršljanom, lovorom in smrečjem okrašeno butaro. Prej je navezala nanjo še polno pomaranč in še kaj dragocene, da bi bila butara težka in bogata. In nesi so jo svečano v cerkev, tako svetle, tako prijazne in praznične so bile ulice, tudi ljudje so bili menda srečni in zvonovi so mogočno zvonili na vso to srečo in radost. In pri vsej tej sreči gotovo nimajo majhnih zaslug revni, preprosti prodajalci izpred tromostja.

Po vaseh je seveda drugače. Nemara še bolj slovesno. Butare so tem večje, nosili so jih fantini, bile so dolge, da jih je bilo težko spraviti skozi cerkvena vrata. Sicer jih niso krasile pomaranče sredi živopisnih travkov, zato pa so navezali nanje čimveč jabolk in celo ogledalo, da bi se svetlikalo v razkošju, bogstvu in mogočnosti. To so bili srečni ta dan otroci in stari. Srečni celo v ubožnih, preprostih bajtah in kočah, povsod tam, kjer se je v soboto vrnil oče iz mesta in prinesel za butarce — kup svetlih kovancev...

L. K.

100 nagrad kosmetike ELIDA

čaka čitateljice JUTRA. Rešujte nalogo v velikonočni številki JUTRA

koli ni bil. Železnik je hitro napravil kraj Sivkinim mukam, potem pa je vnovič segel po Pičulu.

Ves dan se deček ni mogel otresti groznega vtisa, ki ga je napravilo nanj zadnje srečanje s Sivko. Šele popoldne, ko so po procesiji jeli prihajati gosti v gostilno in jim je moral pridno streči, je izbežnil njenemu obtožujočemu pogledu. Ko se je gostilna začela na večer prazniti in je sedelo za mizami le še nekaj gostov, je k njim prisledel železnik in začeli so kvaritati. To je Pičulu povedalo, da bo moral biti buden, zakaj nič ni gostilničarja bolj ujezilo, kakor to, če je moral igro prekiniti in postreči katerega gostov. Toda vsa dečkova dobra volja ni bila kos utrujenosti. Jel je posedati ob peči, ki je kaj hitro pregrela njegovo budnost. Glava mu je omahovala naprej, nazaj in na rame. V podzvesti je sicer dojel klice gostov po pijači, toda njegova kakor uklenjena volja ni več mogla sprožiti udov, da bi bil skočil na noge. Stari Zinnkopf, ki mu je bilo mnogo na tem, da bi pomeniki tekli nemoteno naprej in da bi mogel železnik v miru kvartirati, se je dvignil izza mize in šel tih, po prstih proti Pičulu. Vsi so pogledali, kaj bo stari saljavec.

Takole se spravijo takile pobje k sebi, je dejal in vzel iz tolovnikova tobačnika, polno tobaka za njuhanje, in jo potisnil dečku pod nos. Pičul je potegnil veliko porcijo omamnega prahu pod streho, težko odprl oči in se odpuščaje nasmejal. Gostje so se zakrohotali, Zinnkopf pa je, zadovoljen nad uspehom št spet sedel za mizo. Pičulu pa se je začelo vrteti v glavi — postajalo mu je slabo.

V točilnici je bilo zmanjkalo vina. Omočilen je šel ponj v klet. Ko je potem postavil polič rdečega na mizo, se je izmuznil iz gostilne in šel gori, v temno kašo. Preganjan omotico in si miriš žledec. Sedel je na vrečo žita, se kmalu zvrnil med vreče in pehatje ter trdno zaspal.

Prizore v ognju je — ko bi trenil — pregledal zamolklo copotanje za mojimi hrbtom. Skočil sem na noge in gledal v temo za bežimim radovednim srnjakom ali gamzom, kar je zbudilo tudi Toneta v šotoru, da je zaspalo vprašal, ali je polnoč. Rad bi se videl, kako je bilo s Pičulom naslednje jutro, na veliko nedeljo, zato sem mu odločno odvrnil, da si je bilo že dokaj čez polnoč.

— Ne se.

— Ali boš zdrlal?

— Bom, kar spi.

Naložil sem na ogenj, vzel iz nahajalnice steklenico, jo dobro povohal in vzel požirek, nato pa spet legel k ognju, ne da bi se bil ozrl po kanibalisko grozečnem plesu sence, prešedanju štorov in mežikanju z mahom obraslih skal. Zagledal sem se v ogenj in spet izšeljal iz žarečih, pravilničnih dvoran nove prizore iz Pičulovega življenja na velikonočno jutro.

Kmalu sem zagledal dekle žefo, kako na vratih kašče vsa začudena vzklizne:

— Ja Pičul, tukaj si? Povsod smo te ponoči iskali, pa te nismo našli.

— Kaj pa je? Je spravljen zaspalo iz sebe.

— Kaj? Rdeče vino je steklo po tleh.

Sod je prazen. Ti si bil zadnji po vino. Le kaj bo gospod napravil s teboj?

Žefa je hitela doli, povedat, kje ga je našla, on pa se je jel — v strahu, kaj bo — pobirati iz vreč in peharjev.

Ni se upal doli. Nastavil se je na stopnicah, da ga bo železnik, ko bo šel mimo, lahko opazil, a ga ne bo dosegel. Toda gospodar je, ko ga je opazil, hitro skočil na stopnice in mu jih dobera naložil. Toda Piču se je zadržal možato, le, ko je bilo končano, je od zadrževane sape močno zasopel. Ostal je še na stopnicah in slisal, ko je gospodar pravil svoji ženi:

— Tako sem mu jih naložil, pa niti ne joka.

— O, ta bo še dosti prejel na svetu, je menila železnikova, Piču pa:

— Ne bom, ne!

Mimo njega, ki je še vedno stal na stopnicah, je žefa nesla na pladnju žegen in štiri škodelce kave v sobo ter postavila vse skupaj na družinsko mizo. To je dečka spomnilo, da je velikončna nedelja. Močno si je želel, da ga ne bi klicali k skupni jedi mar mu je bil zdaj žegen,

komu poznane obrti. In malokdo se nemara spomni, občudujoč vrste pisanih umetnih drevesc prislonjenih ob zid Ljubljane, koliko truda in skrbnosti je položenih v to preprosto delo, ki bo vsaj nekaj dni živelo, dajalo kruha marsikateri družini v bednih, skromnih domovih kje v ljubljanski okolici. Kruh je kruh. Ali ne bi bilo lepo za vse te ljudi, da bi bila vsaka nedelja »cvetna«? Dosti laže bi živeli potlej.

Krog Stepanje vasi, ali v vaseh krog Zaloga, na barjanski strani, ali pa tja proti Dobrovi, vsepovsod in vsako leto je več družin, ki se bavijo z izdelovanjem butarin. Nekoč prej, za njihove prednike, je bilo to verska dolžnost, danes je to zanje potreba.

kajpada dosti pripravljajna, da se vse to stori. Nabiranje bršljana oskrbe otroci. Naj dežuje ali naj sije sonce — morajo pač v gozd, tja na podnožja Debnega vrha po bršljan. In potem k vodnim bregovom po vrbovje. Po šibe, Oljke kupijo, Denarja je treba, saj ga bodo dobili povrne, če bo sreča mila. Prodali bodo dvajset, trideset, petdeset butaric, da bodo potlej kupili sladkorja, kave, soli, da bodo dobili otroci obutev in novo obleko za veliko noč. Če bo sreča prijazna.

Najmanj dvajset izgotovljenih butar že stoji v kotu pripravljenih. Vrbovja je pa še toliko. In zmerom nove trakovce oblanja je treba namočiti v posodah z barvo. Rdečo barvo, zeleno, modro. Kadar mati pokuša

Slaba je kupčija dandanes

Pol nas pelje skozi Dobrunje, prijazno vas pod Sv. Lenatom. Potem zavije tja med Zaloške hribe, ki jih prečka serpentinasta cesta. Lepo je tod na zgodnjo pomlad. Vrata kmetijskih domov se odpirajo na vse zgodaj. Vzdržljive ose in celo ob zavojih serpentin so si postavili mali ljudje skromne hišice, iz lesa, zunaj ometa, majhne, tesne. Zraven na pedi jemlje majhen vrtilj za prvo silo. In bevskač kuža na verigi čuva bomo imetje. Slučajno stopiš v takšen dom pogledaš, kako živijo. Najprej majhna kuhinja z nizkim železnim štedilnikom, zraven pa in sam velik prostor. Spalnica, jedilnica, delovna

Javna tribuna

Odprite viadukt!

Kako so že pred sto leti, ko so gradili južno železnico, varovali ljudske pravice, najbolj nazorno izpričuje slika železniškega trojnega viadukta, ki so ga zgradili za železnico v Podgradu pri Zalogu.

Pred zgraditvijo železnice je bilo tu ustje doline Besnice, imenovane po potoku, ki se izteka zdaj pod srednjim lokom v Ljubljano. Na desnem bregu potoka je bila pot v dolino in v hribe, na levem bregu pa je bila vzorna pot na Ostri vrh in v hribe, ki se razprostirajo vzdolž levega brega Besnice tja do Pečarja in še naprej do Javora. Prav zato, da zavaruje stare ljudske pravice do potov v dolino in v hribe, je morala južna železnica zgraditi ta razmeroma dragi viadukt. Skozi levi obok drži cesta v dolino Besnico, pod srednjim teče voda, pod desnim viaduktom pa je pot na Ostri vrh in v kašelske hribe.

Na Ostrem vrhu je stala še pred leti razvalina gradu, ki so ga imenovali stari, pa tudi reči grad, dasi je bil vse bolj ohranjen, kakor pa pol ure oddaljeni novi grad, od katerega je zdaj samo še nekaj zidovja. Oba sta priključeni izletniški točki Ljubljancem, ki so spoznali izredno lepe izprehode po kašelskih hribih, zlasti pa ljubijo izprehode po teh hribih prebivalci iz vse občine D. M. v Polju.

Na Ostrem vrhu si je na razvalinah gradu zgradil lepo vilo tovarnar inž. Kanský. Očitno zato, da družina ne bi bila motena od izletnikov, jim je lastnik vile kratkoma onemogočil vstop v hrib odnošen sesto s hriba na deželno cesto skozi edino možni vstop v Podgradu, skozi prvi (desni) viadukt. Na viadukt si je dal napraviti vrata, pravimo: si je dal napraviti vrata, ker bo odsej viadukt služil samo njemu. Vrata je namreč zaklenil in hrani ključ sam za svojo in uporabo svojih.

Viadukt je torej zaprt. Ljudje so bili na mah — ne da bi jih bil kdo vprašal — ob svoje stoletne pravice. Letošnja lepa spomlad je izvalila že mnogo izletnikov, domaćinov in Ljubljancem, v kašelske hribe, da se izprehodijo po čudovito lepi poti od Pečarja do Ostrega vrha. Obstrmeli so, ko so se na koncu svojega izprehoda našli pred prav neverjetno zagato, pred s ključavnico zaprtimi vrati. Kaj naj store? Čez potok, da bi šli skozi tretji viadukt, niso mogli. Ni jim preostalo drugega, kakor da se na se na najhujšem ovinku železniške proge Ljubljana—Zidani most, torej na najnevarnejšem kraju, povzpeli na klanec, preskočili zlasti za ženske in otroke zelo širok in globok graben, in v strahu prekoračili dvotirno železnico, kjer so se znašli pred žično ogrado. Ob koncu ograde, tik od viadukta, najdejo izletniki skromno vrzel, kjer se potem spuščajo dol na cesto. Taka morajo zdaj hoditi in skakati tudi domačini, če hočejo v hrib, za kaj po vratih na viaduktu in po tem, da hrani ključ dr. inž. Kanský, mora vsakdo soditi, da je prešel viadukt v njegovo zasebno last. Da pri tem ne more ostati in da se mora viadukt dati takoj zopet na svobodno uporabo javnosti, je izven dvoma, zato naj poklicani činitelji poskrbe, da se bo viadukt takoj odprl, da se bodo ljudje v svojem upravičenem odporu potolažili. Toliko, kar se tiče ljudskih pravic.

Kako pa je zdaj z varnostjo železniške proge same?

Orožniki in vojaške patrulje morajo pogostokrat, ob važnih prilikah, nadzorovati progo in pregledati zlasti vse viadukte. Orožniki, ki je nedavno ponoči, hotel vestno izpolniti svojo dolžnost, se je znašel pred zaprtim viaduktom. Vestni orožniki je vedel, da bi zdaj utegnil iz viadukta postati sumljiv brolg. Zato se je v temi povzpel čez žično ogrado na progo, jo prekoračil, in ker ni slutil širokega in globokega grabna onkraj proge, je padel, a na srečo tako, da se ni kdo-ve kaj poškodoval. Zlezel je potem pod viadukt in ga pregledal. Po isti poti je moral zopet nazaj na cesto. Ob tem blorgu bi zdaj morala biti stalna straža noč in dan zato, ker viadukta ni mogoče pregledati s ceste.

Nihče ne more videti, kaj se godi pod njim. Če je res dala za zaprtje viadukta dovoljenje železniška direkcija — tako se govori — potem je vzela nase težko odgovornost za varnost in pa tudi za nesreče, ki se bodo zgodile na tem hudem ovinku, saj bodo ob nedeljah in praznikih prekoračili progo številni izletniki. Zabraniti pa jim tega ni mogoče, ker nekeje vendarje morajo priti s hriba na cesto, ali pa s ceste v hrib.

Ce si je dr. inž. Kanský res kje pridobil pravico zapreti viadukt, javnemu prometu, potem moramo tistim, ki so mu izdali to dovoljenje, reči samo to: Ne delite uslug posameznikom na škodo tako važni prometni napravi, kakor je železnica, in na škodo javnosti! Odprite viadukt! Ln.

Za novo zvezo Tivoli — Šiška

V ponedeljek 13. marca smo objavili daljši članek s tem naslovom, ki se zavzema, »da bi našla sedanja uprava na mestnem magistratu razumevanje za te želje, ki niso morda v interesu posameznika, temveč v korist splošnosti in vse Ljubljane«. Članek zahteva, naj se zgradi široka prometna cesta za Koslerjevimi zidom in pod hotelom »Bellevue« iz Tivolija v Šiško. Na članek nam pišejo z magistratu:

Pisec članka pravilno omenja, da je skoraj minilo že 10 let, odkar je več mestnih svetnikov stavilo bivanemu občinskemu svetu ta predlog. Mestni gradbeni urad je izvršil na predlog občinskih svetnikov P. Sterka, J. Rajnarja, Lombarja in F. Oreha, ki so predlagali, naj se zgradi široka prometna cesta za Koslerjevimi zidom in pod hotelom »Bellevue« iz Tivolija v Šiško. Na članek nam pišejo z magistratu:

Pisec članka pravilno omenja, da je skoraj minilo že 10 let, odkar je več mestnih svetnikov stavilo bivanemu občinskemu svetu ta predlog. Mestni gradbeni urad je izvršil na predlog občinskih svetnikov P. Sterka, J. Rajnarja, Lombarja in F. Oreha, ki so predlagali, naj se zgradi široka prometna cesta za Koslerjevimi zidom in pod hotelom »Bellevue« iz Tivolija v Šiško. Na članek nam pišejo z magistratu:

»Celotni stroški v znesku 1.300.000 din za regulacijo ca 700 m dolge ceste so visoki; to pa radi tega, ker je potrebno pri drugem delu ceste pod hotelom »Bellevue« napraviti zelo debele in visoke oporne zidove in ob spodnji strani ceste po vsej dolžini ograjni zid odn. železno ograjo na betonskem ali zidanem podstavku. Pri tej priliki pa je potrebno opozoriti na naslednje pomisleke iz regulacijskih ozirov. Novi regulacijski načrt mesta Ljubljane predvideva za Koslerjem sicer razširitev poti, vendar jo je smatrati v vsakem slučaju le kot pešpot. Promet po njej naj bi se vršil le v toliko, v kolikor je to neobhodno potrebno za lokalni dovoz posameznim lastnikom parcel od tej pešpoti. Dejstvo je, da bo z novo projektirano tramvajsko progo Celovška cesta prometno močnejše obremenjena, za pešce bolj nevarna. Zato in tudi vsled prazenja in ropota vozil bo treba misliti predvsem na to, da se zavaruje pešce proti nevarnostim, ki so z voznim prometom v zvezi, se jim omogoči varen, miren, higieničen in senčnat prehod iz Ljubljane v Šiško in obratno. Zato govori tudi navedeno dejstvo, da ostane pešpot za Koslerjem v coni Tivolskega gozda in parka in ne bi kazalo uvajati skozi park tranzitni vozni promet.«

Spis je tedanji župan dr. Danko Puc 17. junija 1931. odstopil gradbenemu uradu, da po sklepu gradbenega odseka napravi ožji program za ureditev pešpoti za Koslerjem.

Med tem smo res dobili že tramvaj na Celovški cesti in prav čedno urejeno pot za Koslerjevimi zidom tja gori do hotela »Bellevue«. Trasa in širina popolnoma nove ceste pa tudi še danes ni določena, ker ustvarjamo nov regulacijski načrt mesta. Zato in pa zaradi velikih stroškov, je pa tudi sedanja mestna uprava glede predlagane široke ceste istega mnenja, kakor je bila mestna uprava l. 1931. Neboj dru-

gih regulacijskih del, ki so iz prometnih ozirov res nujno potrebna, sedaj nikakor ne dovoljuje uresničenja v članku izražene želje. Sedanja mestna uprava je pa v tivoljskih nasadih in po gozdovih od Rožnika tja do Šiškega vrha speljala toliko lepih poti, da Ljubljanci z nadržanejših strani lahko pridejo mimo hotela »Bellevue« v Šiško, a z veliko tranzitno cesto skozi naš Tivoli bomo morali pač še čakati precej dolgo. Brez dvoma bi pa mestna uprava rada dovolila razširjenje in ureditev ceste, če bi lastniki zemljišč ob njej prevzeli tudi stroške za njo.

Zgodovinski razvoj pouka gluhomim

Izza prastarih časov ni bilo na svetu niti dežele niti naroda, ki ne bi imel gluhih učencev in zdravnikov Krist položil gluhim. Če sv. pismo nam navaja, da je veliki učenjak in zdravnik Krist položil gluhonemcem prste v usta in zaklical: »Epheta!« t. j. »Odpri se!« in gluhoim je izpregovoril. To nam priča, da način poučevanja gluhomimih v glasovnem govoru že v najstarejši dobi ni bilo čisto neznan. In vendar so nato minula dolga stoletja, ko nihče ni mislil ni na pouk gluhomimih otrok. Šele pred okroglo štiristo leti so se pojavili poedini razumni in plemeniti možje, ki so poskušali izobraževati gluhomime ter so začeli o tej stroki pisati razprave in knjige. Ne smemo se čuditi, da se je tako pozno pojavilo spoznanje o možnosti izobraževanja gluhomimih, saj je celo cerkveni oče sv. Avguštin zapisal v pismu do Rimljanov, da »gluhoim niso sposobni verskega spoznanja, zakaj vera izhaja iz pridige; kako pa naj gluhoim razumejo pridigo, če je ne slišijo, — da, celo brati in pisati se ne morejo naučiti.« In v novejši dobi je trdil tudi filozof Kant, da »ima gluhoim samo nekaj razumu podobnega.« Dandanes pa dobro vemo in imamo tudi dokaze za to, da so gluhoim prav tako sposobni za izobražbo kakor polnočutni ljudje.

Od 16. stoletja naprej se množijo glasovi o pouku gluhomimih v raznih državah. Poedini požrtvovalni in plemeniti ljudje, zlasti zdravniki in duhovniki, so začeli poučevati in vzgajati gluhomime, bodisi da so sami imeli take otroke, bodisi da so bili prijatelji in dobri znanci njihovih staršev. Eden najbolj zaslužnih mož to dobe je bil španec Pedro de Ponce (1520 do 1584), ki je poučeval tri gluhoime otroke kastiljskega generala Pedra de Valasca, nato pa še gluhomima sina aragonskega kraljevskega namesnika Gurrera v govoru in pisanju. Eden izmed teh njegovih gojencev je tako čudovito napredoval, da je poleg španskega jezika govoril in pisal tudi latinski jezik, poznal grške črke ter vzbujal zaradi svojega obsežnega znanja splošno začudenje. Kakor pripovedujejo zgodovinski viri, so znali njegovi učenci govoriti, brati, pisati, računati, glasno moliti, streči pri maši in spovedovati se. Govorili so tudi latinsko in grško, se bavili s filozofijo in astronomijo ter z domačo in svetovno zgodovino. Učeni in požrtvovalni španec Pedro de Ponce, katerega imamo po vsej pravici za početnika glasovnogovorne metode, nam žal, ni zapustil niti črke o svoji metodi. Pač pa sta nadaljevala začeto človekoljubno delo njegova naslednika Pablo Bonet in Emanuel de Carrión ter o tem tudi pisala.

V 17. stoletju so se bavili v Italiji s poukom gluhomimih trije učenjaki: Girolamo Cardon, Fabrizio d'Acquapendente in Lana-Terzi. Prva dva sta podajala v tej stroki le teoretična znanstvena navodila, zadnji pa se je udeleževal tudi praktično. Nezavisno od ostalih držav so nastopali na angleškem zdravnik dr. John Bulwer in rektor William Holder, na nizemskem pa zdravnik Van Helmont in dr. Konrad Amman. Znamenito in posebno pomembno je delovanje Ammanov, ki je objavil leta 1692. spis »Surdus loquens« (Govoreči nemi). To je bila prva metodika pouka gluhomimih ter začel tek in temelj nadaljnjemu pedagoškemu stremljenju in znanstvenemu raziskavanju na tem polju. Amman se je deset let praktično udeleževal v tej stroki in je tako nepobito dokazal, da pouk po glasovnogovorni metodi ni le mogoč, temveč tudi edino pravičen in najboljši.

Tudi v Nemčiji so delovali razni pedagogi v 17. in 18. stoletju v tej stroki, vsi pa po vplivih in izsledkih že omenjenih prednikov in sodobnikov v ostalih državah. Zlasti je bil Ammanov »Surdus loquens« odločilnega pomena tudi za nemške pedagoge. Pač pa je prevladovala v Nemčiji takrat še vedno tako imenovana »kretalna metoda«, to je pouk gluhomimih z naravnimi in umetnimi znamenji ali kretnjami. V tem času so delovali v Franciji: Ernand, Pereira in Deschamps. Vsi so bili sicer pristaši glasovnogovorne metode, vendar so se posluževali deloma tudi kretanja.

metode, vendar so se posluževali deloma tudi kretanja.

Doslej so poučevali gluhomime le v poedinih primerih, in še to največ otroke imovitih staršev, ostali gluhoim pa so odrasli brez vsakega pouka in vzgoje. Osemnajsto stoletje je dalo dva požrtvovalna moža, plemenita pedagoga, ki s a si bila sicer popolnoma različna v načinu poučevanja gluhomimih, v metodi, vendar pa oba nepopisno udana lajsanju bedne usode gluhomime dece. V Franciji je bil Abbé de l'Épée (1712 do 1789), v Nemčiji pa Samuel Heinicke (1723 do 1790). Bila sta ustanovitelja prvih vzgojnih in učnih zavodov za gluhomime. Abbé de l'Épée je prišel do svojega poznejšega življenjskega poklica po gloem slučaju. Nekoč je kot mlad duhovnik v Parizu hotel obiskati gospo, katere pa ni našel doma. Le njeni hčerki sta molče sedeli pri ročnih delih in plaho pogledovali obbeja, ki ju je večkrat nagovoril, toda ni dobil nobenega odgovora. Ko se je nato gospa vrnila, ji je abbé užaljen potožil, da sta njeni hčerki trmast, češ da mu na njegova vljudna vprašanja niti odgovoriti nista hoteli. Mati pa je bridko zajokala in odvrnila: »Kako bosta siroti odgovarjali, ko sta pa gluhoim!« Plemeniti abbé se je odločil, da bo deklici poučeval. Leta 1768. je ustanovil v Parizu prvi zavod za gluhomime na svetu in vložil vanj poleg nesebične ljubezni tudi vse svoje znatno imetje. Ko je prišel nekoč avstrijski cesar Jožef II. v Pariz in obiskal ta zavod, je ponudil abbéju bogato opatijo, če bi hotel priti v Avstrijo in ustanoviti tam enak zavod za gluhomime. Ponudni in skromni abbé pa je odklonil nad vse vabljuje in častno ponudbo ter je edino prosil cesarja, da naj se zavzame za gluhomime svoje države, kar je ta tudi res storil.

V začetku je abbé de l'Épée učil gluhomime glasovnega govora. To pa mu je bilo pozneje pretežko, zlasti pri prevlekanju števil gojencev. Njegovo poznejše stališče je bilo: kretanje je materin jezik gluhomimih, zato je uspešen pouk mogoč le v takem jeziku. Poučeval je po načinu, ki si ga je ustvaril sam, po kretalni metodi, z umetnimi znamenji ali kretnjami, ki so izvirale iz podobnih naravnih kretnj. V njegovem zavodu so gojenci med seboj in v obveščanju z ostalimi ljudmi kretali in uporabljali pri tem: umetne, pogosto prav izumetničene kretanje, katere je moral poznati in uporabljati vsakdo, kdor se je hotel sporazumevati z gojenci. Takega kretanja nevesči pa niso mogli občeati z njimi.

Abbé de l'Épéejev sodobnik in enako goreč človekoljub je bil Samuel Heinicke. Po mnogih trnjevih življenjskih preizkušnjah je dobil službo učitelja in kantora v Eppendorfu pri Hamburgu. Tukaj je imel domači mlinar gluhomima dečka, katerega je Heinicke začel prav uspešno poučevati glasovnega govora. Slabo pa je naletel pri pastoru, ki se je odločil, ne upri takemu pouku, češ da učitelj posega v božje ukrepe, zakaj Bog ni brez vzroka zaznamoval takih ljudi, Heinicke pa je mirno in tako uspešno nadaljeval svoj pouk, da je gluhoim deček v navzočnosti ministrskega odposlanca do predstol izpit iz verouka in ga je nato nestrpni pastor moral pripustiti h konfirmaciji. Glas o tem »čudežu« se je širil daleč naokrog, število gluhomimih učencev se je večalo in že leta 1778. je Heinicke ustanovil v Leipzigu zavod za gluhomime, ki je bil po vrstnem redu drugi na svetu.

Samuel je pravilno spoznal, da je govor edino pravo in praktično sredstvo, ki veže ljudi med seboj. Zato je začel učiti gluhomime gojence glasovnega govora in popolnoma zavrgel kretalno metodo, ki je imela zlasti v Franciji zveste pristaše. Pravilno je razumel, da se more gluhoim edino z govorom zmiselno usposobiti za praktično življenje. Od gluhomimih, ki so se v njegovem zavodu učili glasovnega govora, je zahteval, da so morali glasovno govoriti, tako med seboj kakor tudi v obveščanju z ostalimi ljudmi, in se nikakor niso smeli sporazumevati s kretnjami. Dobro je videl, da so se glu-

homim, izvežbani po kretalni metodi, nespretni ogibali v javnem življenju, ker bi morali vsi ljudje poznati umetne kretanje. Glasovnogovorna metoda je res mnogo težja od kretalne, tako za učitelja kakor za učenca, vendar pa je za življenje edino praktična in zmiselna. Le v glasovnim govoru si gluhoim pridobijo toliko potrebnega znanja, da so sposobni za življenjsko samostojnost.

Heinickejeva metoda glasovnogovorne pouka je znajala na vsej črti. Poznejši pedagogi strokovnjaki so pač še nekaj časa delali kompromise med glasovno in kretalno metodo, vendar pa je ta naposled popolnoma podlegla. Dandanes se poučuje v gluhomimih na vsem svetu po načelih in osnovah velikega človekoljuba, dobrotnika in pedagoga Samuela Heinickeja. Seveda se je ta prvotna njegova metoda po odličnih strokovnjakih v raznih državah v minulem stoletju in v prvih desetletjih tekočega stoletja razvijala še nadalje, a v bistvu je ostala še ista. Po glasovnogovorni metodi se poučuje tudi pri nas v državnih gluhoimih v Ljubljani.

R. D.

Filatelija

Konec znamk za letalsko pošto

Kakor kaže, bje znamkam za letalsko pošto poslednja ura. Nekateri bodo tega veselili, drugi pa seveda ne. Nekateri države, v prvi vrsti Nemčija, so že nehale tiskati znamke te vrste in ne bodo izdale novih, ker se bodo po novih odredbah vsa pisma, ki so namenjena za velike daljave, prenašala z letali. Nemčija je sklenila, da bo porabila dosedanje znamke letalske pošte za frankiranje navadnih pošilk. Tudi na Madžarskem bodo vzete znamke letalske pošte iz prometa.

Zanimivosti

Slovaška bo začela v kratkem izdajati svoje posebne znamke, če bo seveda še našla časa za to. Doslej je izdala v spomin na prvo zasedanje slovaške poslanske zbornice česko znamko po 10 kron s sliko Bratislave s posebnim priložnostnim preiskom in z natiskom nove vrednosti 3 kron.

Irska bo izdala posebne znamke v spomin na 150-letnico ustave ameriških Združenih držav (1).

Bolgarska ima letos bogat program pri izdaji znamk, in filatelisti ga najbrž ne bodo preveč veselili. Prvega aprila izide posebna serija spominskih znamk za 50 letnico bolgarskih železnic. Serija bo obsegala 6 vrednot. Prvega maja izide serija za 60-letnico bolgarske pošte. Med aprilom in julijem bo izhajala serija novih frankovnih znamk, ki bo obsegala 16 vrednot. Hkratu izide tudi serija dvanajstih znamk za letalsko pošto. Za propagando izvoza izide spet šest znamk s slikami bolgarskih poljskih pridevkov. Razen tega izidejo še štiri posebne znamke za ekspresno pošto in šest znamk s slikami slavni Bolgarov.

Od 6. do 14. maja bo v Buenos Airesu enajsti mednarodni poštni kongres, ki bo združen z veliko svetovno razstavo zaamk. Za to priložnost bo izšla posebna serija spominskih znamk, ki bo obsegala šest vrednot od 5 centov do 5 pesov. Naklada bo 20.000 serij, manjše vrednote pa bodo tiskane v večjem številu. Mera seveda ne bi bila polna, če ne bi pri tem izdali tudi posebne spominske bloka, ki bo imel prav tako naklado 20.000 kosov.

Nemci so veliko mednarodno razstavo znamk, ki so jo letos pripravljali, odložili na leto 1942. Očitno imajo z drugimi rečmi preveč skrbi.

Naša filatelistična zveza je ustanovila poseben odsek za zasledovanje falsifikatov, ki bo štel tri člane. Eden izmed članov bo moral biti pravnik. Odsek bo imel svojega poverjenika v vsakem jugoslovanskem društvu zbiralcev znamk.

Nove znamke po svetu

Panama: Za 25 letnico otvoritve Panamskega prekopa bodo izšle posebne spominske znamke.

Papua: Izšla je nova serija znamk s sliko kralja Jurija VI. v medaljonu ter z raznimi pokrajinskimi slikami. Enaka serija je izšla tudi za Burmo.

Monaco: Pravkar je izšla nova serija 15 znamk s slikami pokrajini in spomenikov. Nadomestila bo serijo iz leta 1933., katere ostanke bodo sežgali.

Pa je gospa, ko je šla mimo, zarohnela nanj:

— Alo, žegen jest!
— Počasi in boječe je šel s stopnic v sobo in se zrinil po klopi v kot. Segel je po kavi in jo začel žlikati.
— Pri nas jemo najprej žegen! se je zadrla gospa.

Ta, če tudi osorna opomba, je spomnila dečka na dom, kjer morda prav zdaj bratci in sestrice jedo z očetom in materjo z vso zadovoljnostjo in pobožnostjo skromni delavski žegen, in si je dejal: Da, tudi pri nas jemo najprej žegen, nato pa mu je omahnila glava, polna že dolgo močato zadrževanih solz, na mizo. Bridko je zajokal ob lepem spominu na dom. Železnik je ogorčeno odrinil krožnik, da je zadel ob Piculovo glavo in odšel od mize. Prav tako je storila gospa in zdaj tudi žefi ni kazalo drugega. Pospravlja je mizo, hitro potisnila piruh v fantov žep in odšla. Potem se je tudi Picul izmazal iz hiše in stekel na kozolec. Med potjo je odvrnil piruh, ki zanj ni bil piruh, na gnoj. Na kozolec se je ob spominu na očetov nauk: Ne jokaj, ne toži, pa če bi črva cepili na tvojih plečih, potolaži, češ dan pa je, ker na velikonočno nedeljo po stari zapovedi ni bilo nikogar v gostilno, počival in bral edino slovensko knjigo, ki jo je našel v hiši: Papež Leon XIII.

Prižori v ognju so se razblinili. Pogledal sem na nebo in videl, da zvezde že gledajo. Poklical sem Toneta, ki je takoj zlezal iz šotora, se pretegnil in menil, da bo ura že tri.

— Ze mogoče, sem odvrnil in zlezel, v mislih na one, katerim so prazniki samo že za to, da vidijo ob prazničen življenju drugih svojo bedo in zapuščenost še večjo, kakor je v resnici, v šotor in kmalu prav dobro zaspal.

LOJZE NOVAK

Peter Jesih:

Urška je umrla

Ko sem se proti večeru pravkar poslavljaj od svojega šefa in sem si v predsobi oblačil suknjo, se je oglasil zvonec na vratih. Šefova gospa je prišla odpirat in na pragu sem zagledal svojega prijatelja.

— O, Milan, sem zaklical, kaj pa ti?

Milan pa je tiho stal tam in čakal, da grem. Ko sva skupaj stopila na stopnice, je spregovoril:

— Peter, Urška je umrla.
— Presenečen sem obstal.
— Ni mogoče!
— Pa je le prokleto res. Bil sem že na tvojem stanovanju, potem sem te iskal po vsem mestu in vesel sem, da sem te dobil.

— Kaj pa želiš, Milan?
— Prosim te, bodi tako dober in pridi jutri ob štirih popoldne na pogreb. Najbrž ne bo žive duše, pa ne bi bil rad čisto sam. Prosim te, nikar ne odreci, saj ti plačam za avtobus.

Ne hodim rad za pogrebi, če le morem, se izogibljem pokopališč, a če me je že tako lepo prosil, kako bi mu bil mogel odreci! In vrhu vsega sem bil njegovi Urški tudi nekaj hvaležnosti dolžan — nekajkrat mi je cumje oprala in skrbela, da nisem hodil umazan in razcapan okrog. Bil je prav neprijazen petek, ko so jo pokopavali. Burja je pihala in nebo se je oblačilo, a od Sv. Lenarta, kjer je umrla, je dobro poldrvo uro hoda. Ko sem se doma napravljal, sem razmišljal njeno usodo. Lani sva šla nekoč skupaj od Gosposke ulice do Vodnikovskega trga, pa mi je mimogrede razodela svoje življenje. In potem sem razmišljal še vso dolgo pot, da sam nisem vedel, kako mi je potekel čas.

Ko ji je bilo komaj devet let, so ji pomrli starši, da je morala že kot otrok iz

bajte s trebuhom za kruhom. Vsakdo si lahko misli, koliko so ljudje imeli za tuje dekletke srca. Rasla je brez usmiljenja, jedla je, kadar ji je kdo kaj dal, a največkrat se je zgodilo, da je šla brez večerje spat. Dostikrat je morala za zajtrk vstati in za kosilo je morala na delo. Mnogo so jo kregali in pretepali veliki ljudje, nobenega zavetja ni bilo zanje, da bi se šla razjokati in potožiti. Po ves teden je galala, v nedeljo so jo spodili k maši, a ko je prišla iz cerkve, zanje ni bilo ne praznika ne počitka. Polagoma je pozabila, da je tudi ona nekoč imela očeta in mater. Ko je odrasla, je z žalostjo v srcu razpoznala svoj položaj. Videla je, da nima nikogar nikjer, ki bi ji dal dobro besedo. Tako je delala od zore do pozne noči, mnogokrat lačna, trudna, premražena. Sama ni vedela, kdaj se je jetika pritohtopila vanjo. Neznano ji je bilo, kaj se to pravi iti na sprehod, kako se v gostilni v prijatelji družbi posedeti pri kozarcu vina in dobri malici, neznano ji je ostalo, kaj je ples, gledališče in kino. Vse njeno razvedril je bilo, da je z grabljami hodila v hosto, ali s srpom in motiko na njivo. Tako je živela sedem in trideset let.

Črv je glodal njene življenjske moči, bila je onemogla že sredi mladosti. Obupna je bila od misli, da bo oči zatislila kot večna služkinja, da bo umrla pred tujim pragom. Bila je pridna in varčna, imela je obleke, da jo je bilo veselo pogledati, in na tihem si je prihranila nekaj denarja. Prišla je služiti v Ljubljano in na lepem se je znašel Milan na njeni poti. Nekaj prijaznih pogledov in lepih besed — pa sta se sporazumela in vzela.

Ah, kakšno veselje je moralo zavladati v Urškinem srcu, ko je postala samostojna gospodinja in žena! Vsa iz sebe je bila od misli, da ji jutraj ne bo več treba vstajati na povelje, da si bo v mirnem kotu lahko odpočila vse za nazaj, da se bo lahko borila proti svoji boleznii in bo smrti lahko ugrabila še nekaj let. A žalostno se je

uštela v svoji sreči. Milan je ostal brez dela, prihranki so kmalu šli in z veliko težavo sta toliko spravila skupaj, kolikor je bilo treba za sobo s štedilnikom odrediti na mesec. Pljuča so gnila v nji, treba bi ji bilo zraka in solnca, njuna sobica pa je tonila v vlagi in vzduhu, ki sta ga ustvarjala kuha in perilo. Nekajkrat je morala v bolnišnico, od tam so jo zmerom spet poslali domov. Trošila sta, kar sta imela, a po malem se je izčrpalo bedno premoženje. Vsa bolna je morala Urška pljunuti v roke, iskala je dela po hišah, a ko ni mogla več, je šla in prosila. Takrat jo je srečal policaj, zaprl so jo, be-radič. V zaporu je prežejala vso noč — svoj živ dan ni storila zlega, da bi jo preganjali žandarji. Ko sta uvidela, da je vse zamen, je Urška sama prišla na misel, da bi napisala prošnjo, naj jo vzamejo v kakšno ubožnico. Hodila sta z Milanom od Poncija do Pilata, nazadnje — čez kakšno leto dni — sta našla usmiljenje v njegovi občini. Poslali so jo v ubožnico k Sv. Lenartu. Kakšne tri ali štiri dni, preden je umrla.

Ko sem prišel do Sv. Lenarta, je v cerkvenem zvoniku pravkar odbilo pol treh. V vasi je bilo vse tiho, nobenega človeka na cesti, niti pes ni zalajal. Poiskal sem mrtvašnico na starem pokopališču, kakšnih petdeset korakov od ubožnice. Pokopališče je bilo majhno, štirigolato, polno starih, s travo in plevelom prerastlih grobov. V kotu je stala mrtvašnica, nosila so bila prislonežena k vratom. Stopil sem bliže in uziel sem Urško, kako leži v krsti kakor živa, s pajčolanom pokrita do pasu, glava in sklenjene roke so bile proste, ob nogah sta goreli dve svečki. Odkril sem se in tiho rekel: Siroti Urška, bodi ti slava in čast. Ležala je tam brez venca, brez lišpa, v preprosti, črno prepletkani krsti, skrbno obložena kakor zmerom. Pod črne lase ji je bil za ušesi nekoč zataknili dve gozdni cvetlici tretjo je držala v rokah. Vse je bilo mirno in tiho, nikogar nikjer,

le burja je pihala skozi drevje. Nimam rad mrtvih, pa sem zapustil grobišče, da se sprehodim po cesti. Celu uro je še bilo do pogreba. Ko sem se naveličal, sem se vrnil. Ob zidu je bilo prislonežno žensko kolo, pa sem si mislil: Zdjaj pa ne bom več sam. Pred mrtvašnico je v resnici stala lepo obložena ženska.

— Ali ste tudi vi prišli na pogreb? sem jo ogovoril.

— Da, saj je služila pri nas sedem let.

— A tako.

Ni se mi ljubilo več govoriti, saj sem vso Urškino zgodbo poznal, a tudi sicer je bil pomenek neprijeten, ker je burja odnašala glasove. Bližal se je čas pogreba, Milana pa še od nikoder ni bilo in v skrbih sem bil zanj. In tako sem se v svojem srcu razgovarjal z njegovo mrtvo ženo: Glej, Urška, garala si vse žive dni, pokladala si kravam, svinje so jedle, kar so pridelale tvoje pridne roke, krompir si sadila, okopavala repo, korenje, plela si solato, trebala zelje brez konca in kraja jih je bilo, ki so uživali delo tvojih rok. Zdjaj pa si samo še mrtvo truplo, ki ga nihče več ne potrebuje, in ko bi ne bilo predpisov zastran zdravja, bi te pustili vrh zemlje, da te črvi požro...

Potem je prišel Milan, počasi se je nabrale še nekaj žensk, dve sestri iz ubožnice, nekakšna slepa sirota in še popotnik s culo na hrbtu, ki je šel na vasi, da bo pogreb. Urška ni imela ne govece ne pevec za svojo poslednjo pot. Dvignili so krsto, zvonovi so zastokali pri Sv. Lenartu in tako se je po cesti do novega pokopališča pomikal žalostni sprevod. Pred m

Fotoamater

Program
Fotokluba Ljubljane

V torek slikovna kritika, v četrtek zadnji večer nadaljevalnega tečaja (avtorsko pravo), v petek članski večer, v nedeljo skupni izlet. — Člani, ki se udeležijo razstave v Turinu, naj oddajo svoje prijavnice takoj v klubskem lokalu.

Kaj smeš fotografirati

pod kakšnimi pogoji smeš svoje posnetke izkoriščati, kakšne pravice imaš do svojega posnetka, vsa ta vprašanja predstavljajo sestavine obsežnega precej zamotnega in amaterjem zelo malo znanega kompleksa vprašanj, ki jih obravnava tako zvano avtorsko pravo. Da se seznanimo z njim in da se bomo znali v bodoče izogniti marsikaterim neprilikom, po drugi strani pa uveljaviti svoje pravice kot fotografski tvorci, je vodstvo nadaljevalnega tečaja Fotokluba Ljubljane kot zaključno predavanje tega tečaja sprejelo v program razpravo o avtorskem pravu. Vodi jo bo v četrtek zvečer v klubskem lokalu strokovnjak jurist in podpredsednik kluba dr. Ivo Frelih. Tečajnike a tudi druge člane kluba opozarjamo še posebej na ta večer, ki se ga naj udeležijo v svojem lastnem interesu v čim večjem številu.

Zveza slovenskih fotoamaterskih organizacij

stopa sedaj iz pripravljalnega stanja v stanje dohodne ustanovitve. Vse delegate, ki so se udeležili prve konference slovenskih fotoamaterskih organizacij v septembru lanskega leta obvešča predsedstvo pripravljalnega odbora, da je banska uprava odobrila načrt pravil zveze, tako da bo mogoče v kratkem sklicati ustanovni občni zbor oziroma še prej sejo pripravljalnega odbora. Pravila in okrožnico s podatki o gradivu, ki ga bo obravnaval ustanovni občni zbor, določa član odbora v nekoliko dneh, na razpolago pa so tudi amaterskim društvom in odsekom ter vidnim amaterjem v naši deželi, ki se niso mogli udeležiti septembrske konference. Interesanti naj se obrnejo na: Pripravljalni odbor Zveze slovenskih fotoamaterskih organizacij, Fotoklub Ljubljana, Ljubljana, Levstikova ulica.

Dvojni osvetlitev

se raztreseni amaterji, ki uporabljajo plošče ali rezane filme v kasetah, najbolj obvarujejo na ta način, da prilepijo kos papirnate trake čez kaseto in porivač. Ko potegnejo porivač iz kasete, se ta papirni trak pretrže in to je potem najboljši dokaz, da je plošča že osvetljena.

Aprilsko vreme,

ki nam je hotelo letos sicer pomagati že v marcu, nam obrača pozornost na mikroklimo in njene refleksije kot fotografski motiv. Cesta z dežnimi mlakami in svetlobnimi odsevi v jarkih je za amaterja prava zakladnica motivov iz bližine. Jarek, v katerega se steka tok vode, dežne kaplje na avtomobilskem blatniku, brizgajoče kolo voza in kar je še podobnega: to so motivi slabega vremena, ki smo si ga pogledali malo drugače, nego je običaj. Takšne motive dobimo lahko povsod, na asfaltu mesta, kakor v blatu podeželskih cest. Vse, kako je iskanje takšnih motivov v slabem vremenu, v oddaljenosti enega do treh metrov, izvrstna šola za lov na navidezno neznačajne, fotografsko pa učinkovite motive.

Opozorili bi še na vrsto motivov, za katere je aprilsko vreme še posebno ugodno: na pokrajinske posnetke v protinji svetlobi v trenutku, ko se pričnejo trgati oblaki in se pokaže skrajno svetloba sonca. To so običajno čudovito lepa razpoloženja, za katera pa je treba hitrega dela. Kakšno sekundo prezgodaj ali prepozno, pa zgrešimo moment, ki ga nemara ne bomo nikoli več imeli.

Ker izdelujemo naše slike

pretežno na fotografskih papirjih, moramo upoštevati, da temu pozitivnemu tvorivu nedostajajo sposobnosti, da bi obvladala tolikšne svetlobne razlike kakor negativne emulzije. Prvovrstni bromosrebrični papirji obvladajo v skladu s svojo gradacijo, trdotno stopnjo, svetlobne razlike okroglo 1:8, če so posebno trdi, 1:16, če so trdi, 1:32, če so normalni, 1:64, če so mehki in do 1:120, če so posebno mehki. Negativno tvorivo zmoro normalno svetlobne razlike približno 1:300, torej jih morejo papirji pozitivnega postopka le v majhni meri prevzeti.

Če je pa tako, se moramo vprašati, zakaj zmorejo negativna tvoriva toliko, če jim papirji ne morejo slediti? Stvar je v tem, da nam ta večja zmogljivost negativne emulzije daje neko svobodo in neodvisnost za odmero osvetlitvenega časa. Če nam podaja pozitiv svetlobno razliko približno 1:30 in negativ približno desetkrat večjo, imamo pri omejitvi na razliko 1:30 v motivu možnost za desetkratno presvetlitev ali za desetkratno osvetlitveno strpnost. Če je v motivu le svetlobna razlika 1:5 tedaj je osvetlitvena strpnost šestdesetkratna itd. Osvetlitvena strpnost negativnega tvoriva, ki jo večina napakač neumeva, ima svojo omejitev torej v svetlobnih kontrastih v motivu. Čim večji je ta kontrast, tem manjša je osvetlitvena strpnost, čim manjši, tem manjša. Pomisliti je treba tudi na to, da nam omogoča dia pozitivni postopek podajanje neprimerne večjih svetlobnih razlik nego papir. Zato pa učinkujejo projektorne slike običajno dosti bolj plastično in naravno nego papirne, saj vladajo tudi v naravi po navadi večji svetlobni kontrasti, nego jih zmoro papir. Zato je pa tudi potrebno, da nam da vsaj negativno tvorivo možnost za obvladovanje večjih kontrastov.

Zvestoba do groba

Poročnik: »Janez tu imaš denar in pri nesmi mi pet litrov vina. Hočem se napiti do smrti.«

Sluga: »Dovolite, gospod poročnik, da umrem tudi jaz z vami!«

Dokaz

Sodnik: »Kako morete dokazati, da je bil oboženi popolnoma pijan?«

Priča: »Slišal sem ga, kako je zmerjal stražnika.«

Sodnik: »Pa to venčar ni noben dokaz!«

Priča: »Kako, da ne, če pa stražnika sploh ni bilo.«

Dolgi Benjamin in maharadževa hči

Blizu angleškega pristanišča Plymouth je nekega dne potujoč župnik našel v obcestnem jarku potepuha, vsega zapuščene, razcapanega in v zadnjih zdihljajih. Župnik se je malce obotavljal, potem pa je stopil k umirajočemu, pričel govoriti z njim, toda videti je bilo, da stari klatež, katerega oči so bile zaprte, ne razume ničesar več. Župnik mu je zaklical v uho: »Kdo pa ste vendar?« Čez nekaj časa je starec s težavo odgovoril: »Jaz sem dolgi Benjamin.« Potem je mož še enkrat odprl oči in umrl. Župniku ni bilo dobro pri duši, ko je slišal to ime.

Niso mar ljudje pripovedovali, da živi dolgi Benjamin neke na daljnem, paradizi podobnem otoku pri Madagaskarju, živi s hčerjo maharadžo in se koplje v pravičnem bogastvu? Kako je prišel dolgi Benjamin v te smrdljive cape? Ali je ta človeška razvalina zares zloglasni gusar, pred katerim nobeno morje ni bilo varno in ki je v Indijskem Oceanu napopal bajna bogastva mokaškega brodovja? Kaj je bilo pripovedka? Kaj je bilo resnica?

Umirajočega klateža so našli blizu njegove domače vasi. Dolgi Benjamin doma ni mogel izdržati, ušel je svojim staršem, ki so bili navadni, marljivi kmetje, in se v Plymouthu vkrcal na trgovsko ladjo. Že na vasi je dostikrat slišal o daljnih deželah, o pustolovščinah in neizmernem bogastvu. O tem so pripovedovali mornarji in kmetje so jih poslušali, kadar so svoje pridelke prinesli na plymoutski trg in potem za izkupiček z njimi popivali po pristaniških beznicah. Tudi o ženskah so se menili, o čudovitih, temnopolnih ženskah, ki so čisto drugačne kakor dekleta iz vasi. Dolgi Benjamin je sanjal o tem. Hotel je v široki svet, na morje. Trideset let se je tako potepal okrog in končno je postal prvi častnik na oboženi trgovski ladji »Drake«. Trideset let je minulo, marsikaj je doživel in na marsičem bi lahko pripovedoval; dolgi Benjamin se je ozrl nazaj na svoje življenje — ali je bilo to zares vse? Ni bil bogat in tudi lepe ženske o kakršni je ves čas sanjal ni hotelo biti. Tudi njegovo stremiljenje kvišku ni bilo utešeno, njegov pohlep ni bil zadovoljen. Ničesa je manjkalo. Čas je že bil in zadnje prilike ni kazalo izpustiti iz rok. Jesen življenja je prihajala.

V španski La Coruni se je »Drake« ne navadno dolgo zadržal. Kapitan bi bil moral iti nad gusarje, pa se mu kar ni dalo: ljubil je svoje življenje in rajši pil španska vina po beznicah La Corune. Mornarji so se jezili in dolgi Benjamin je mislil, da bi morda zdaj kazalo dati življenju nov polet. Domenil se je z moštvo in ga pridobil zase. Ko se je kapitan nekega jutra s precejšnjim mačkom zbudil v svoji kabini in s težavo vstal, se je vprašal: »Ali se jaz še zibljem ali pa se ziblje ladja?« Tesno mu je bilo pri duši, ko je pogledal skozi okence in videl, da je ladja na odprtem morju. Moštvo je svojevolično dvignilo sidro in odjadralo. Dolgi Benjamin je kapitana o vsem tem supornop obvestil in mu predlagal naj sede v čoln in odvesla proti La Coruni. Noben h ovir mu ne bode delal. Kapitan je povezal svojo culico in izginil. »Drake« pa je jadrat pod Benjaminovim vodstvom po dolgi poti ob zahodni afriški obali, srečno obšel zloglasni »Rt dobre nade« in iskal varno zavetje na Madagaskarju, ki je bil tedaj, leta 1717, še brez gospodarja. Z Madagaskarja je bilo moči ogrožati morske poti iz Indije v Afriko in prežati na ladje indijskih in arabskih trgovcev, bogato oblozene z zakladi. Gusarji so se vzgnežili in pristanišču Seinte Marie na južni obali Madagaskarja; tam je na vseh ladjah voharala črna zastava z mrtvaško glavo in prekrizanimi kostema. Prvi roparski pohod, ki ga je dolgi Benjamin podvel, se ni le posrečilo, marveč narobe, n'koli več ni imel tako dobrega lova. Slišal je, da se približuje indijsko mokaško brodovje, ki je na poti v Arabijo. To brodovje je bilo iz tridesetih ladij, natovorenih z indijskimi zakladi. Vozilo je po tej poti le enkrat na leto in spremljale so ga indijske vojne ladje. Še nikoli se nobenemu gusarju ni posrečilo da bi se približal mokaškemu brodovju. Benjamin je zbral osem gusarskih ladij in prežal na brodovje. Po dolgem čakanju in iskanju se je končno pojavila največja ladja, okorno vozilo, ki je zaradi svoje počasnosti izgubilo zvezo z ostalim brodovjem. Benjamin je Indijca obkolil in prečel streljati. Presenečeno, popolnoma zmedeno moštvo je le slabo odgovarjalo. »Drake« je zakvačil ladjo, ki je pripadala velškemu mogulu, in Benjamin je prvi skočil na

osvojenega velškana. V prvem trenutku je vse presenetilo razkošje, ki so ga ugledali na luksuzni ladji; pred njihovimi očmi so se bleščali briljanti in dragulji, najdragocenejše preproge so pokrivala tla in stene, s srebrom okovane skrinje so razodevale najbogatejšo vsebino, bisere, suho zlato, drago kamenje. Gusarji so vsi presenečeni segli po draguljih, bisere so kakor kremenske raztresali po krovu naokrog, trgali svilena oblačila, si polnili žepe, pričeli ko besni kričati in plesati. V pohlepu so pričeli drug drugega pobijati in potoki krvi so tekli po indijskem razkošju. Dolgi Benjamin je planil v kajute in odprl težka srebrna vrata, okrašena z biseri in dragulji; trenutek je stal ko vkopan — v kotu razkošne kajute so se gnetle drhteče deklice, pokrite s tankimi pajčolani. Dolgi Benjamin je bil v ženski izbi maharadže, ki je vzel s seboj na pot najlepše žene, da bi mu delale kratek čas. Neki škot je potisnil Benjaminu stran in planil na preplašena dekleta. Hotel jim je storiti silo in ko so se upirale, je potegnil sabljo ter ubil dve od njih, še preden je mogel Benjamin to preprečiti. Ena iz med deklic je s svojim mirom in ponosom, zlasti pa s svojo lepoto, napravila na Benjaminu globok vtis; — bila je hči maharadže iz Sidpura in je potem postala Benjaminova ljubica. Stari morsk razbojnik so pripovedovali, da je Benjamin pod vplivom maharadževe hčere opustil svojo obrt in da je z njo zbežal na oddaljen, samotni otok, kjer sta zadovoljno živela robinzonsko življenje; pravijo, da si je dal tam zgraditi palačo, da je postal srečen družinski oče in umrl v visoki starosti. Toda kriminalni akti, ki govore o morskem razbojništvu, nič ne vedo o tem, da bi dolgi Benjamin svoje življenje tako idilično končal. Maharadževa hči je sicer vrgla gusarju visoko odkupnino, toda veliki mogul se ni dal ugnati in je pričel čistiti morje gusarske nadloge. Tudi Angleži in Francozi so poslali bojne ladje v Indijski ocean, tako da se je dolgemu Benjaminu zazdelo, da bo najbolje, če izgine. Z bogatim plenom se je peljal v Zapadno Indijo in se nameraval pridružiti tamkajšnjim filibustejem. Ne vemo zakaj mu je našel izpodlele. Nekega dne se je s svojimi zakladi pojavil v Severni Ameriki, toda bal se je, da bi svoje dragulje vnovčil, ker bi ga utegnili spoznati in ga kot morskega razbojnika poslati na vešala. Ko se v Bostonu ni počutil več zadosti varnega, je s prvo ladjo odplul v Evropo in hotel v Bristolu razpečati svoje dragulje. Toda o ljudih, ki jim je zaupal prodajo zaklada, ni bilo več ne duha ne sluha. Od velikega plena, ki ga je odvezl velikemu mogulu, ni bilo niti be-

Siva skrb Bele krajine

Kadar je najboljši metliški strelec, bivši poslanec Makar, hitel s svojimi prijatelji na lov, je večkrat med navdušenim odobranjem svojih tovarišev podrl kar mimogrede urnega zajca. Ko so mu nekoč drugi lovci čestitali, se je ozrl proti nebu, kjer so krožile splašene jate vrان, potem je povsili glavo in žalostno dejal.

»Kaj zajci! Poglejte tistile tam gor! Vrane, te strahotne vrane so res siva skrb naše ljubljene Bele krajine!«

In poslanec Makar je imel prav! Po Beli Krajini so se vrane tako razmnožile, da so nekaterim kmetom popolnoma uničile vse žito. Ze mlado klasje so neusmiljeno trgale in se sladkale z njegovimi mlečnimi zrni. Cesar pa niso vrane pospravile, so po magale požrešne srake, ki se prav tako ni so branile slastnega žita.

Kmetje v Beli Krajini so obupavali. Dobrodušni zdravnik dr. Koder, ki se vedno zavzema za bedne kmete in detavce ter jim skuša olajšati težko življenje, je večkrat premišljeval o tej belokranjski nadlogi. Tudi on se je hotel na lov, opazoval je vrane, ki so se včasih kar v gostih obalnih dvigale nad poljem, in hudo mu je bilo.

Nekega dne pa je vesel prihitel k svoemu prijatelju, šolskemu nadzorniku Zalarju:

»Jo že imam! Tudi drugje, menda v Nemčiji, so si izmislili nekaj slinčnega!«

In tako se je zgodilo, zdravnik je sporočil kmetom, da je dobil sredstvo proti vranam, in jim naročil, naj prinese vsak nekaj kurjih jajc, ki jih potrebuje za uničenje.

»Moram se z vami, o nečem posvetovati. Tiče se Mire. Pogovoriva se o tem šele po večerji.«

Vstala je ter šla z menoj v obednico. Pri tem ji je padel majhen predmet na tla. Pripognil sem se in ga pobral; bilo je nekakšno bodalce iz jekla s slonokoščnim držajem. Podal sem ji ga z besedami: »Takšna malenkost, in kako nevarna se zdi!«

»Da, bodalce za vezenje. Poglejte: blago se dobro napne, vanj se zabode bodalce in za njim ostane okrogla luknjica. Zdjaj pa pojdiva v obednico!«

Ko sva pojedla, sem se naglo odločil in rekel: »Moram vam nekaj zaupati. Ko sem zavil v hišo, sem se srečal z Janom.« Ostro me je pogledala, a odgovorila je brez vsakršnega presenečenja: »Ah, vi ste ga videli? To je prav, ker se hočem z vami o njem pogovoriti. Franjo, vi ste star prijatelj naše rodbine. Nekdaj sem upala, da boste vi vzeli mojo hčerko, in še zmeraj ste edini mož, na katerega se lahko obrnem, če potrebujem pomoči.«

To me je nekoliko razburilo. Očitno se nekaj prapravlja, nekaj groznega, kar bi moglo Miri škodovati. Obljubil sem ji, da storim, kar bom mogel.

»Vedela sem, da se lahko zanesem na vas. Poslušajte torej. Vem, da je Rudolf vrnil. Bil je že tukaj, toda Mire na srečo ni bilo doma, tako da ona nič ne ve o tem. Pripovedoval mi je, da je bil v Južni Ameriki, in mi je povedal — ne ravno preveč delikatno — da bi se spet tja vrnil, ako bi bil za to primerno odškodovan. Drugače pa — je rekel — upa, da bo spet sprejet v našo rodbino.«

»Ampak vi bi tega ne dovolili!«

»Rada ne, toda vsa zadeva je precej lahka. Vi veste, da nimam prežnane, in to, kar zasluži Mire, se porabi za gojbo

Tvoj dar:
Pelikan
nalivno pero

Pelikan-nalivno pero Din 250.—
avtomatski svinčnik Din 70.—
oboje skupaj v usnjenem etui-ju Din 380.—

Günther Wagner K.D. Zagreb

liča več. Star in betežen se je dolgi Benjamin potepal po deželi in umrl v obcestnem jarku pri Plymouthu, blizu svoje domače vasi.

Kmetje so spočetka neverjetno zmajevali glavami. Ker so pa verovali v zdravnika, ki jim je rad pomagal in so tudi poznali njegove zdravniške sposobnosti, so mu vendarle prinašali kurja jajca, ki so v Beli Krajini zelo poceni.

Zdjaj se je lotil doktor dela. Pri tem mu je zvesto pomagal upravitelj.

Zdravnik je vsako jajce prebodel s tenko onico injekcijske brizgalnice in mu odvezl nekaj količine. Potem je to količino nado

Kadar zvoni poljne v Jugoslaviji

je tudi v Albaniji, Danski, Libiji, Nemčiji, Norveški, Švedski, Švici, Italiji in na Madžarskem ura 12.00.

v Bolgariji, Grčiji, Finski, Egiptu, Poljski, Rusiji, Palestini, Turčiji, Siriji, Transvaaniji 13.00;

v Eritreji, Perziji, Somaliji 14.00; v angleških Indijah 16.30; v Singapooru, Siamu 18.00; v zapadni Avstraliji, Hong-Kongu, Sangaju 19.00;

na Japonskem in na Koreji 20.00; v Tasmaniji in Viktoriji 21.00; v San Franciscu in Kanadi 3.00; v Mehiki 4.00;

v Indianopolisu, Chicagu, Detroitu 5.00; na Kubi 5.30; v New Yorku, Filadelfiji, na Floridi, v Peruju in Kolumbiji 6.00;

v Boliviji 6.30, v Argentini in na Portoriku 7.00; v Urugvaju in Venezueli 7.30;

dinštvo in za vzgojo otrok. Večjega zneška bi ne mogli utrpeti!«

Oddahnil sem se. Vem torej, zakaj me je poklical.

»Denar se že preskrbi, sem odgovoril. Povejte mi, koliko zahteva, vse drugo bode sam ukrenil.«

»To me veseli, Franjo, ampak tega ne bo treba. Rekla sem mu, naj se vrne o pol devetih, in za to potrebujem vas, da ga vi spustite v stanovanje in sem privredete. Rekla sem Ančki, naj ne hodi odpirat. Govorila bi z njim in čez eno uro bi vas prosila, da ga spet vi spremite iz hiše.«

Še zmeraj se nisem mogel otresti nekega neprijetnega občutka.

»Prosim, gospa, ne dajajte mu zdaj sami ničesar. Če nekdaj dni bi spet prišel in zahteval še več. Prepustite to skrb meni. Oskrbim mu voznik listek, ga spravim na ladjo in mu izročim denar šele tik pred odhodom. Previdni moramo biti in misliti na Miro.«

»Jaz mislim nanjo, Fran, in tudi na vas, na sebe in na otroka.« Čudno se je nasmehnila. »Morate pa dovoliti, da izvedem vse to sama po svojem načrtu.«

Zmignil sem z rameni.

»Kakor želite. Dovolite mi vsaj, da ostane tukaj, ko boste z njim govorili.«

»Ne, ne,« je dejala odločno, »moram govoriti z njim sama.«

Zdjaj je nekdo pozvonil.

Tako sem šel odpirat. Bil je Rudolf Jan. Vstopil je samozavestno, čeprav je bila njegova obleka precej obnošana.

mestil s fosforom, ki ga je vbrizgnil v jajce, katero je nato zalepil s parafinom, kajti vrane so prebrisane in jajce je moralo izgledati kot celo. Ko je bil ta proces končan, je jajce krepko pretresala, da se je količina v njem dobro premešala. Tako zastrupljena jajca je odnesel na travnike blizu hoste, kjer jih je položil v primerni razdalji drugo od drugega.

Če greš danes na sprehod po metliški okolici ob vodi, blizu kakega gozdnega parobka, naletiš povsod na mrtve vrane, kajti vsako tako jajce uniči najmanj dve vrani, navadno seveda še več. Ko vrana jajce izsrka, začuti silno žejo in zleti k vodi, da se napije, kar še pospeši njeno smrt.

Dr. Koder in njegov prijatelj Zalar se še vedno borita s sivo skrbjo, ki muči Belo Krajino, toda ta borba je danes že polna uspeha, saj je škodljivih vran in srak vedno manj.

Gustav Strniša

v Braziliji 8.00; na Azorih 9.00; v Angliji, Belgiji, Franciji, na Portugalskem in Španskem 11.00; na Holandskem 11.20.

Pomota

Sodnik: »Zakaj ste razbili vazo na glavi vaše žene?«

Oboženc: »To je bilo slučajno. Vaze nisem imel namena razbiti...«

Ne spozna se

Kupec: »Rad bi kupil radioaparate.« Prodajalec: »Kako velikega pa želite?« Kupec: »Za štiri osebe, zame, za ženo in za dva otroka.«

Ustlet se je

Ana: »Prisegel si mi, da me boš ljubil do konca življenja.« On: »Kje sem pa mislil, da bom tako dolgo živel!«

Rad bi mu bil odgovoril, pa sem bil rajši tiho.

»Idite v sobo, Rudolf, gospa vas že pričakuje.«

Še nikoli mi ni bila ura tako dolga. Sedel sem pri peči in premišljal tistih šest let nesrečnega Mirnega zakona. Spominjal sem se, kako se je Rudolf spočetka vdajal pijači, kako je neprestano propadal, dokler ni slednjič ostal pri žganju in nato pri morfiju. Bog ve, kaj zdaj dela? Pogledal sem na uro. Mnila je ravno ena ura.

Stopil sem v sobo. Stara gospa je sedela vrvavnana pri mizi, z rokami na koljenih. Bila je negibna kakor kip. Rudolf Jan je sedel obrnjen s hrbtom k meni, glavo je imel naslonjen na mizo. Opazil sem, da je bila steklenica s konjakom pred njim prazna.

»Franc, je mirno izpregovorila stara gospa. »Jan je že končal pogovor z menoj — s tem, da se je upiljal do nezvesti. Potrebujem vas. Bodite tako prijazni, vzemite ga v svoj avto in ga odpeljite kam, kjer ni ljudi, morda na klop v parku, Mira ga ne sme tukaj dobiti.«

»Želite, gospa, da ga odpeljem k sebi na stanovanje?«

»Ne,« je zaklicala odločno »tega ne!« Sklonil sem se k njemu ter mu vzdignil glavo. Oči je imel zaprte, usta na pol odprta. Ko sem ga premaknil, mu je roka brez moči omahnila. Potipal sem mu žilo in mu privzdignil veke. Potem sem se obrnil k stari gospe:

»Ta človek je mrtve, gospa. To vem zanesljivo, saj sem zdravnik.«

»Res?« je rekla mirno. Čutil sem, kako me opazuje.

»Telefoniral bom po reševalni avto in ga dal odpeljati. Seveda preiskava bo zaradi tega.« Osunnil sem, zakaj opazil sem kri na robu, v katerem sem si na pol nevede

Jamski prebivalci sredi sremskih ravnic

V Dudarih pri Sremskih Karlovcih bivajo ljudje še v zemlji kakor jamski prebivalci v davnih dneh

V naselju Dudari bivajo ljudje še v zemlji, kakor jamski prebivalci v davnih časih. Sremski Karlovcji so sveto mesto vsakega pravoslavca, saj je tamkaj stanoval patriarh srbske pravoslavne cerkve. Zdej so postavili v prestolnici novo patriaršijo. Sremski Karlovcji pa imajo kljub temu obilo zanimivosti. Vsak izletnik pohiti, če mu le dopušta čas, tudi na Stražilovo, kjer se dviga spomenik Branka Radičevića, nekdanjega karlovskega dijaka, srbskega pesnika-prvaka. Ob našem ogledu nam je prijazni gimnazijski direktor razkazoval spominke, ki jih še danes hranijo nanj.

Po izdatnem kosilu različnih dobrot, ki jih premore sremska zemlja, — okoliš je obdan od vinorodnih vrtov in goric prvovrstnega pridelka — nas je povedel naš cicerone, rojak — ljubljanska srajca, ki je odšel v staroslavno patriarško mesto s trebuhom za kruhom, na ogled zanimivosti, kakor jih ne premorejo nikoder na Slovenskem, pa gotovo tudi v mnogih drugih zemljah ne. Stopati smo začeli na nizke vzpetine, ki se dvigajo nad mestom. Prišli smo že do raztegnjenih ravnic, od koder se nam je nudil očarljiv pogled na mesto pod nami, pa tudi na zemljo okrog nas: nepozabna nam bo ostala slika na razlito Donavo, ki priteče iz zameglenih ravnic in mirno teče kakor svetla diagonala skozi pokrajino. Storklje se dvigajo iznad streh, v širokih lokih poetavajo in krožijo nad mestom, potem pa se zalete v močvirja ob reki, kjer imajo obilico hrane: zab in rib.

Pokrajina je brez gozdov. Zato pa je tudi les tako drag, da se nam ob številkah kar v glavi zavrti. Hvat kuriva — kar je v naši govorici povedano: 1 klafter (4 kubične metre) — stane 650 dinarjev. Zato pa se nismo čudili, ko smo videli več voz, naloženih z razsekanih šibjem in odpadki vinskega trtja, ki so ga vozili domov za kurjavo.

Nato smo prešli nekaj minut dolgo pot skozi sadovnjake.

Vsak čas bomo na »Dudari«, nam pove cicerone. Kratko zatem obstanemo kakor ukopani. Prišli smo do naselja tistih, ki so si izbrali zemljo za svoja bivališča. Prvi vtis imam, kakor bi nekdo v ilonat zid izsekal jame. Polno življenja je pred kočami, mladi in stari iščejo kosček pomladanskega sonca in menda tudi zraka, saj ga v podzemskih stanovanjih ni...

12 kubičnih metrov in nič več

Zamislite si tako stanovanje: 2 metra v širino, 3 metre v dolžino, 2 metra v višino. Dvanajst kubičnih metrov izdoblene zemlje, to je hiša siromašne družine. Duši me, zraka mi primanjkuje, ko vstopim, Nobena okna, nobene druge odprtine nima hiša razen napol razpadlih vrat. Oče, mati, štirje otroci — to je domala ves »inventar«, kolikor ga premore taka stavba na Dudari. Ne! Tam v kotu opazim sklop železja. To je »šporget«, mi tolmači gospodinja.

Živeža ne pridelajo skoro nič. Večino morajo kupiti. Saj stanovalci Dudare nimajo nič ali pa prav malo zemlje, čeprav leži njihova naselbina sredi rodovitnih sadovnjakov in vinogradov. Vsaka družina pa ima še nekaj živih stvari: po nekaj piščancev, pur in včasih tudi prašičke.

Kako pridejo stanovalci Dudare do svoje hiše? Ej, prav ceno. Tristo dinarjev je veljala, pa so dobili že izdobljeno stanovišče. Tam na Dudari nimajo preveč zahtev, kadar si dva mlada zaljubljenca osnujeta novo domačijo. Na robu brega, kjer je končal stavbo najzadnji stanovalec, si vrata zakonska kandidata novo luknjo. Tudi domači in sosedje jima pomagajo, in ko je prostor izdobljen ni več nobenih zadržkov za zakon...

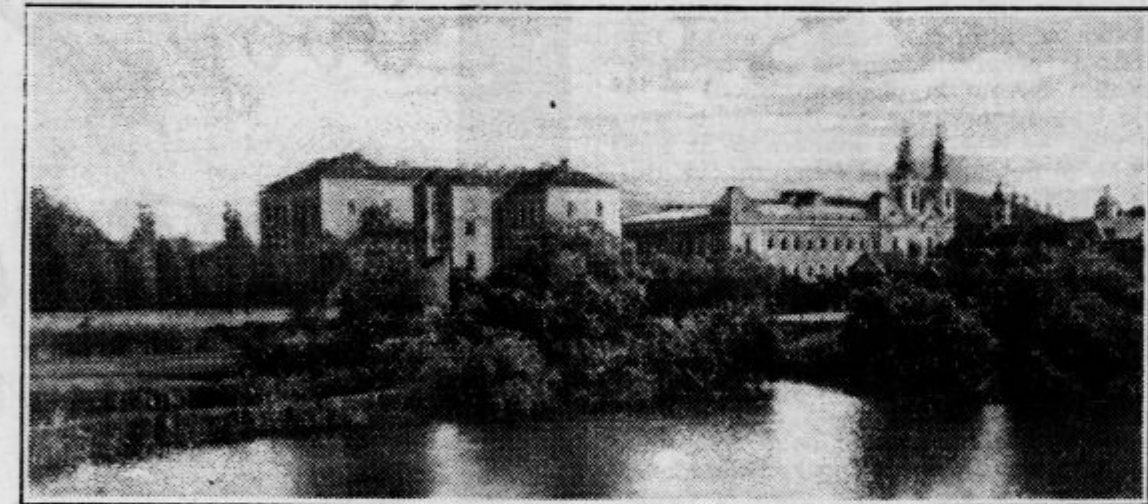
Medtem se je razvedelo že po vsem podzemskem naselju, da so prišli ogledniki. Ej, to se je zbralo okrog nas drobiža, pa tudi ostalih. Dudara je kakor pravcati Babilon. Ob složnem pobratinstvu stanujejo tu cigani, Madjari, pa tudi nekateri Srbi. Vsak ima svojo družino. Tudi ver so najrazličnejših, pa ni špetira: Brat je mio, ko'ne vere bio... V naselju pa zaradi neobičajnih stanovanj niso menda nič v zadregi ali sramoti. Ko smo obšli naselje, smo čuli iz mnogih hiš zvoke pesmi in dud. Priskakali so cigančki, črni kakor bi jih s sajami pomazal, in v oblekah, kakor bi bili pod toplim afriškim soncem sredi pasijih dni. Eden izmed njih, Jovanče — kazal je

črn trebušček in bos je bil — je stegnil roko in zaprosil za dinar. Zdej je dobila pogum tudi druga deca. Nasuli smo jim drobiza in fantki in punčke so se hiteli zahvaljevati: »Ljubim roke«...

Bili smo sredi dvorišča te podzemeljske naselbine prav za prav na glavnem trgu. Pot nam je prekrizal statit možak. Pod pazduho je stiskal dude in izvajal iz njih neobičajne melodije. Seveda smo se zapredli z njim v razgovor.

Muzika, jamarjem edina radost

Pera Pavlovič — tako je bilo možu ime — nam je povedal mnogo zanimivega iz življenja svojega naselja. Njegov oče je bil takisto gajdaš in tudi svojo deco uči Pero starih melodij. Zaprosili smo ga, da

nam je zagodel popevko. Njegovo godalo je še najbolj podobno saksofonu, ki je obložen z več piščali, poleg njih pa je meš iz živalske kože. Pera požene meh z roko, nato pa izvabi iz svojega godala tisto staro ženitovanjsko:

»Odbi se biser grana
od jorgovana...«

Za Perom je prišlo še nekaj gajdašev, ki so nam v ubranih zvokih zasvirali še več starihskih napevov. Tu na Dudari je gotovo obilo snovi za podjetnega glasbenika, ki bi znal zapisati narodne popevke in jih oteji znanjem. Začuvši muziko, je prišlo v našo družino tudi nekaj žensk. Večina je bilo cigank. Skromno oblečene, živih oči, in vabečih pogledov. Mlade so še, bolj dekleta kakor žene, pa prenaša s seboj vsaka tovor živega priborja. Mlada dekleta so že žene, da, celo matere. Zarod prenašajo na pol gol. Tu ni spotik zaradi pomanjkljive mode in toalete.

Podzemeljska stanovanja imajo le eno vrtno. Pozimi je v njih izdatno toplo, poleti pa je zaviljivo hladno. Hudo pa je take čase, ko je dežja preveč. Tedaj udarja moča skozi strop in pada na skromna ležišča. Postelj itak ne premorejo. Nekateri imajo ležišča po skavtsko prirejena: nekaj desk in slame. Podzemna stanovanja tudi nimajo dimnikov. Dim uhaja kar pri razpokah ob vratih. Tiste špranje služijo za zračnice.

Lastnik ozemlja, kjer je ta zanimiva kolonija, je občina. Nekatero družino reče tudi prašičke. Prašiček se na večer zavali

Takole je po novem urejen trojni viadukt državne železnice v Podgradu pri Zalogu. Berite članek v današnji »Javni tribuni«!

v enega izmed obeh kotov ter dremlje in smrči. Ko pa zasine dan, izleze z ostalo družino iz brloga in se ves dan vrti okrog naselja.

Včasih se udre strop nad glavo...

»Zadnjič pa se je zgodila pri nas huda nesreča, pripoveduje eden izmed prebivalcev. Nekemu našemu sosedu se je udrila zemlja nad glavo. Pomalem se je udaral ilonvat, nepodprt strop. Ljudje so zbežali ob preteči nevarnosti. V trenutkih zmede pa so pozabili izgnati iz svojega doma prašičke, ki je dremal nasproti vhoda. Šele tedaj, ko je udor zasul vso luknjo, so pogršili živalco. Tedaj pa je težko udarjena družina udarila v krčevit jok: Zade-la jih je dvojna nesreča: podrla se jim je hiša in ubilo jim je pitanega prašička. Jao!

Jao! Zdej pa nas ne bo zajela nikoli več taka nesreča, so dejali po hudem udarcu. In res, brž po tistem so si izkopali novo domovanje. Zbili so pred svojo odprtino majhen kurnik iz samih palic. Ograjeni prostorček jim služi za svinjak in zdej imajo tam že novega prašička, ki ga krmlijo z vso ljubeznijo.

Kakor pa smo razbrali, je tu, kjer je doma revščina, pisan svet, poln idile in razumevanja. Siromak je siromaku brat. Ko se vračajo stanovalci na Dudaro z najrazličnejših poslov, ki jih opravljajo v mestu kot dinarji in težaki, so doma med svojimi in enakimi. Tedaj radi pozablajo, da domujejo drugi na parketih in perzijancih, da se gnetejo drugi pri polnih čašah in skledah in marmu. ih mizah. Prebivalci na Dudari ne premorejo nič drugega, kakor nekaj trhljih stolov pa tri stene izdobljene v zemljo, četrta stena pa je izhod v življenje, v svet dela in trpljenja. Vsakdo bi mislil, da bodo Dudaro opustili. Kaj še, zadnje čase so si začeli poleg jamskih prebivalcev drugi postavljati tudi skromne, bome zidane kolibe. Dudara torej ne bo prišla ob stanovalce.

Srečanje novega veka z davnino

Preko travnikov smo se vračali v mesto. Pod nami je ždelo bogato mesto — Sremski Karlovcji. Črn trak je rezal mesto, Nova mednarodna asfaltna cesta, ki priteče v našo državo z Madjarske in hiti dalje na Balkan. Asfaltna cesta — črna žila, ki veže bogata mesta in države. Asfaltna cesta —

simbol dvajsetega stoletja, dobe bencina in samodrečev.

Tedaj smo vrgli poslednji pogled na Dudaro, naselje, ki živi še danes tako, kakor so živeli davni predniki pred dolгими tisoletji.

Da, tu v Sremskih Karlovcih se srečuje ta prazgodovinska doba in najnovejši vek! Molče smo se spuščali v dolino...

Radio po svetu

Tujstvo v radiu

Ce poslušas radio, ujameš posebnosti raznih govoric, ki neznane besede naslanjajo na domače. Ko je italijanski napovedovalec ondan izrekel južno-ameriško mesto Montevideo, ga je poudaril na i, menda po vzorcu lat. video, dočim je po Herderjevem Lexiconu akcent na predzadnjem zlogu —éo. Nemec rad postavi poudar daleč od končnice. Dve rajhovski postaji sta nedavno imenovali španski priimek Négrin, ki ga naši pravilno izrekujejo z naglasom na koncu. Naše pa zavaja domače obrazilo, da tudi irsko mesto Dublin poudarjajo na končnici, prav je le na prvem zlogu. Klajpéda, naslonjena mogóče na »kajpada«, posebej ne bo več kamen spotike, saj se bo glasila Memel.

Tako lahkega pravila o naglasu, kakor je madjarski ali češki, ne premore vsak jezik: vse na prvem zlogu. In vendar skozi radio prifrče imena: Hávelka, Hradčany itd., kakor da so s Poljskega, torej na predzadnjem zlogu. Po tem vzorcu je prišel z Dunaja Stojadinóvič. Nasprotno pa sem že prestregel v Ljubljani poljske izraze kot Krakov s poudarjenim —ov. Poljski akcent je skoro stalno na predzadnjem zlogu. Morda je spikerja motila izvirna pisava: Kraków. Znaki na samoglasnikih ne pomenijo v teh treh govoricah poudarjenega zloga, slično francoskim znakom. Pri ostalih Slovanih je težje zadeti pravo brez posebne priprave. Bolgarski predsednik ima ime z naglasenim e: Kjuséivanov. Hlinkova garda se je preselila k nam kot: Hlinkina garda. Ali ne pravimo: Trdinov (ne Trdinin) vrh?

Pariški stolp Eiffel se po Herderjevem zatrdilu glasi po francosko — äffél, kakor Nobel. »Naša radost« ga maja 1938. transkribira: Äffel, S. N. 21. 3. 39. Eifflov stolp, enako S. 7. 3. Nemški vpliv se razodeva v pisavi: Verzaj, diskuzija, dalje pri slovenski izreki latinskega s za konsonantom: kurzus, medtem ko sem iz Pešte pred tremi tedni prestregel v propovedi točno izreko : cursus (s). Slično so pred vojno iz franc. chenille, gosnica, pri nas naredili: ženilja, svilnato kosmato blago, dokaz v M. Puglju. Španski nj (ñ) je španska vas premnogim evropskim listom, a Srbi ga podajajo dobro: Azanja (Politika 1. 3.). Seveda bi morali še z nadomestiti z s, da bi se bolj približali izvirniku. Zadnji dve leti je nemara izgovor iberskih besed največ trpel. Italijansko pravorečje zveni iz: urđel, murča, miguel, imena Urgel, Murcia, Miguel in podobna slovejo: urhel, mursja migel. O kastiljskih pravilih glej LZ 1924. v uvodu razprave: Hispanoameriška književnost. Katalonsčina kaže svoje muhe: Vich reci vik, ne po kastiljsko vič! Znameniti hrib Mont-serrat ima slíšen t, Saint Jean de Luz pa slíšen z. Je kriva francoščina ali esperanto, da je moskovski radio te dni omenil: italienisches Blatt Telegrafo (prav: telégrafo)?

Vobče smem trditi, da se v dobi radia bolj in bolj spoštujejo narodne izreke, celo pri Francozih, ki so precej starokopitni v tem oziru. »Mussolini est-il en Corfou?« so v prejšnjem desetletju govorili z ribniškim ü in ostrim poudarom na končnici. Ob koncu marca 1939 šviga duče s pristno italijansko izreko po okroglem svetu celo iz Pariza. Do veljave prihaja takisto diakritična pisava raznih narodov. Vabilo »Musica Slovena« portugalske oddajne postaje: Radiodifundido dos Estudios da »Radio Renascença«, ki ga je sestavila gospa Emma Reys za 9. 2. 39., nosi med drugim: Slavko Osterc. Pesem o devici Mariji; Anton Lajovic. Več ne šumi rž; Luciano M. Škerjanc, Nocturnes, itd. Od 5 strešic je prepadla samo ena.

Danes bomo poslušali

12: Zbor mestne ženske realne gimnazije s spremljevanjem radijskega orkestra. 12:45: Poročila. 13: Napovedi. 13:20: Slovenske pesmice (plošče). 14: Napovedi. 18: Paberki iz vsakdanjega zdravstva: O srcu in žilah (dr. Anton Breclj). 18:20: A. Dvorak: Rusalka, fantazija po operi (plošče). 18:40: Mesečni slovstveni pregled (prof. France Vodnik). 19: Napovedi, poročila. 19:30: Nacionalna ura. 19:50: Zanimivosti. 20: Koncert radijskega orkestra. 22: Napovedi, poročila. 22:15: Prenos lahke glasbe iz restavracije Emone, Konec ob 23. uri.

Rože — zdravilo

Jetra so velike važnosti pri izločanju žolča, ki pri prebavi izpreminja tolsče s pomočjo trebušne slinavke v mlečnobele tekočine. Druga lastnost jeter in žolča je, da preprečujejo gnilobo v črevesju in pomnožujejo vodo črevesni vsebini tako, da se poljubne tvarine odvajajo. Jetra pa imajo tudi nalogo, dovajati sladkor v kri. Krvna prenapolnjenost nastaja vsled preobilnega dovajanja ali oviranega odvajanja krvi. Vzroki so: premalo kretanja, pomanjkljivo dihanje, uživanje alkohola, srčne in pljučne bolezni, pritiska pod desno gornjo trebušno stranjo, povečanje jeter in motnje v prebavi.

Zdravljenje: vegetarjansko življenje, svetlobne in zračne kopeli in dihalna gimnastika. Masaža jeter. Gimnastične vaje.

Rože kot čaj: adresej (15 gr.), benediktova roža (5 gr.), afrikansko bodičevje (20 gr.), gvajakov les (10 gr.), jetičnik (5 gr.), jeternik (20 gr.), kadulja (5 gr.), kolmeš (5 gr.), kopitnik (10 gr.), krčnica (15 gr.), krhinkova skorja (10 gr.), meta črna (10 gr.), metlika, komonika (5 gr.), orehovi listi (10gr), pširnica, koren (15gr), pomarančni olupki (5 gr), rabarbara (25 gr), regratov koren (15 gr), regratovo želišče (15 gr), repinec, korenina (10 gr), rman (10 gr), rožmarin (10 gr), smetenjak (želišče) (10 gr), svišč (10 gr), tavžent-roža (želišče) (10 gr).

Čaj iz teh rož se pije trikrat na dan.

OTROŠKA

Janezek je lovil ribe. Vrgel je trnek v vodo in čakal. Kar stopi k njemu orožnik. — A, ti ribe loviš? — Kaj še — črve učim plavati.

Daljnovidnost

Waleški princ, poznejši angleški kralj Edvard VIII, ki se je zaradi Simpsonove odpovedal prestolu, je nekoč obiskal slavno igralko Saro Bernhardovo v njeni garderobi ter obdržal klobuk na glavi. Začuden ga je pogledala in rekla: »Visokost, krona se obdrži na glavi, ne pa klobuk!«

V TRGOVINI

— Prosim, dajte mi vitriola.
— Koliko pa?
— Za dve osebi.

NE BLJ SVOJEGA BLIZNJEGA!

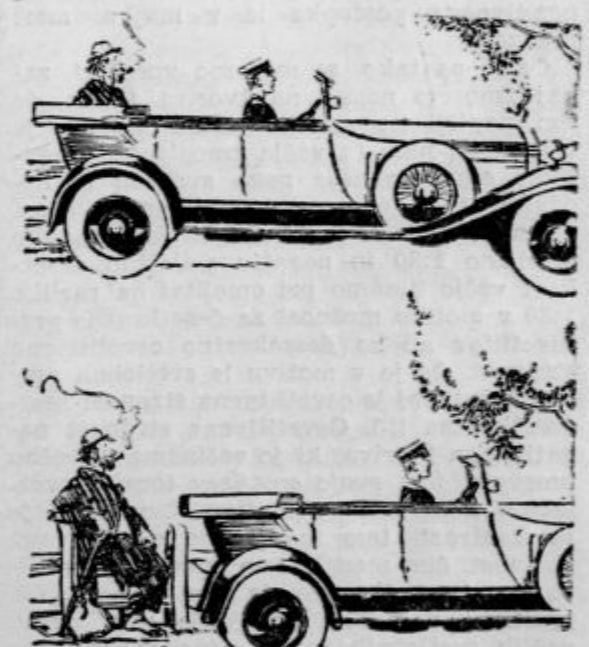
— Bodite previdni, gospod Repič! Jožek je pravkar požrl patrono.

»Upajmo, da bo prihodnji potres našo hišo spet postavil nazaj.«

»Gospod sporoča, da ga ni doma.«
»Prav, pa mu recite, da tudi jaz nisem prišel.«

Ni vse zlato, kar se svetli!

VINSKI BRATEC

Mož pride k zdravniku po nasvet. »Vodenico imate«, mu pravi zdravnik. »To znači, da imate vodo tu-le notri.«
»Vodo?« se začudi bolnik. »Saj je nisem nikdar in nikoli pil! To mora biti prava, pravcata mrcina, ta moj gostilničar!«

Pred poroto

Predsednik: »Obtoženec, povejte, kako se je stvar pričela?«
Obtoženec: »Bilo je tako: Nekega večera je prišel pijan domov ter je pričel kričati: Vi ste svirne, norci...«
Predsednik: »Obvrnite se, prosim, proti porotnikom...«

GLAVOBOL

Francka: »Ne vem, gospod doktor, kaj to pomeni. Neprestano me glava boli. Kaj naj storim?«
Zdravnik: »Omožite se, potem bo vašega moža bolela glava.«

obrisal roke. Pogledal sem roke — nobene rane ni bilo na njih. Začel sem torej pregledovati mrtvega. Nikjer nisem videl nič posebnega, šele čez čas sem opazil zadaj na vratu, skoraj med lasmi, majhno ranico, vbojiljaj, iz katerega je počasi curjalo kri. Če bi moral dati policiji zdravniško izjavo, kako bi to povedal? »Rana je bila zadana z majhnim, ostrim predmetom v smeri od zgoraj navzdol s precejšnjo močjo, tako da je bil ranjen hrbtni mozeg. Ostrina je segla od foramen magnum proti medulla oblongata.« Obrnil sem se k stari gospe: »Kje je bodalce?«

Molče je odprla skatlo s šivanjem ter mi podala bodalce. Dobro sem si ga ogledal.

»Ne skrbite«, se je nasmehnila, dobro sem ga obrisala.

»Gospa, tega vam ni bilo treba zagrešiti. Ta človek je bil itak na koncu — bil je jetičen.«

»Kako dolgo bi še živel?«

»Morda pol leta. To se da težko določiti.«

»Ah«, je rekla počasi, »v pol letu se lahko stori mnogo zla!«

Pred hišo se je ustavil avtomobil.

»Za Boga!« sem zaklical. »Mira.«

Zmajala je z glavo. »Ni je še. Avto se je ustavil pred sosedno hišo.«

Opazil pa sem, da jo je to nekoliko vznemirilo.

Na pol sem odprl vrata in poslušal. Kmalu je bilo slišati, da avto odhaja.

»Treba ga je odnesti, gospa.«

»Tudi jaz mislim tako in tudi vem, da znate za Miro mnogo storiti.«

Vzdignil sem mrtvega, da bi ga odnesel v avto. Pri vratih sem začel omahovati.

»Kaj če pride kdo mimo, ko ga bom nakladal?«

Mirno je zamahnila z roko.

»Dragi Fran, tukaj stanuje vendar zdravnik. Tod hodi vsak dan bogve koliko bolnikov...«

Ulica je bila prazna. Prenesel sem Rudolfa čez hodnik, ko pa sem odpiral vrata pri avtu, sem čul za seboj glas: »Ali se je zgodila nesreča?«

Ozrl sem se. Za menoj je stal čedno oblečen človek.

»Da. Zdravnik sem in peljem bolnika domov.« Medtem sem spravil Jana v voz.

Opazil sem, da se je tujec zagledal v napisano desko na hiši in na silhueto stare gospe, ki je stala med vrati.

»Ali vam lahko kaj pomagam, gospod?« je vprašal.

»Hvala, ni potrebno.«

»Lahko noč!«

»Lahko noč!« Sedel sem k volanu.

Med vožnjo sem premišljal, kaj naj storim. Razmišljal sem, ali bi ne bilo najbolje, da bi se odpravil v bolj oddaljen okraj mesta ter tam izročil mrtvega redarju, češ da sem ga našel na cesti. Toda potem bi moral povedati tudi svoje ime in bi moral k zasliševanju, kamor bi utegnil priti tudi tisti človek, ki me je videl, ko sem nesel mrtvega iz hiše. To bi bilo nevarno. Ne ostane mi torej nič drugega, kakor storiti po nasvetu stare gospe.

Medtem sem vozil neprestano proti juhu. Prišel sem v popolnoma prazno ulico, kjer sem vzel truplo iz voza ter ga posadil na klop ob parku.

Stopil sem spet v avto in se vračal po isti poti. Ko sem se pripeljal do ulice, kjer je stanovala Mira, sem videl pred njeno hišo avto in pri hišnih vratih Miro, ki je ravno odklepal. Stopil sem z njo v hišo.

Stara gospa je sedela v sobi in pridno vezla. Pozdravila je Miro, meni pa je dejala: »Fran, zelo rada vas vidim katerokoli

uro podnevi in ponoči, toda kako je to, da prihajate danes tako pozno?«

Preden sem mogel odgovoriti, je sama rekla Miri:

»Fran je bil tako ljubezniv, da se je usmislil moje zapuščenosti in je z menoj večerjal. Potem je moral še obiskati svojega pacienta.«

Občudoval sem jo, kako je mogla biti tako mirna. Jaz bi ne bil mogel biti. Toda Mira ni nič opazila.

Slekla je plašč, sedla in izpregovorila nekoliko utrujeno: »Težko je zdravnikovo življenje. Ko se bom vdružil rodila, bom počtala rajši zdravnica duš. Zdej sem bila pri neki bolnici, revni ženi, ki je našla v žepu svojega moža, pismo, s katerim se mu sporoča odpust iz službe, najbrže zaradi kakne nepoštenosti. To jo je tako razburilo, da se je zastrupila.«

Hotel sem nekaj reči na to, toda od groze nisem mogel izpregovoriti. Pismo v žepu sukničja! Kaj je imel neki Rudolf v svojih žepih? Jaz, tepec, niti pomislil nisem prej na to. Morebiti pisma, morda celo potni list ali sporočilo Miri!

V tem trenutku se je stara gospa zdrznila in jaz sem jo pogledal.

»Ah, mar bi mogla katera ženska premagati izkušnjavo, da bi ne pregledala in preiskala žepov človeku, ki je — v nezvesti? Mislim, da ne. Jaz vsaj gotovo ne — če bi se ponudila tako priložnost.«

Spet me je tako čudno pogledala. In pokimala je ter se zopet sklonila k svojemu delu. Videl sem, kako mirno, a tudi krepko zabada bodalce v blago, kakor bi... Čez nekaj časa je spet dvignila glavo in meni se je zdelo, da si je iz njene glave gledala neka mirna zadovoljnost.

»Otroka moja«, je rekla mehko, »tako sem srečna, da vaju vidim tako skupaj.«

XVIII. kolo v ligi:

Skopljanci so odnesli obe točki

Favoriti včeraj niso uspeli in so skoraj v vseh tekmah podlegli — Ljubljana je padla na 10. mesto v tabeli

Ljubljana, 2. aprila.

Današnje XVIII. kolo ligaškega tekmovanja je marsikaterim zmešalo račune. Z eno samo izjemo so na čeli črti favoriti oddali obe točki, kar je ponoven dokaz, da so nogometni izidi popolnoma nepreračunljivi. Prvenstvena lestvica se je kljub temu spremenila le od 5. mesta dalje in sicer prav temeljito zlasti v »srednji hiši«. BSK se je kljub porazu obdržal na čelu, vendar so se mu »purgariji« približali že za tri točke in če BSK preostalih tekem ne bo vzel dovolj resno, se mu kaj lahko zgodi, da ga bo Gradjanski dohitel. V gornjem delu lestvice so si uvrstili svoje položaje Gradjanski, Hajduk in Jugoslavija, dočim sta BSK in Hašk ostala pri starem. Jedinstvo je s 7. poskočilo na 6. mesto, sarajevska Slavija pa z 8. na 7., Bask pa je s 6. mesta padel in zavzel položaj Sarajevčanov iz prejšnje nedelje. Ljubljana je prav tako zaradi poraza padla za eno mesto in je svoje prejšnje morala prepustiti svojemu današnjemu nasprotniku, ki je dosegel enako število točk kakor Ljubljana, a se je zaradi ugodnejše razlike golov plasiral pred njo. Varaždinci so padli na predposlednje mesto, Zemun pa zavzema slej ko prej rep tablice.

Po današnjih izidih je stanje prvenstvene lestvice naslednje:

BSK	18	13	3	2	54	14	29
Gradjanski (Z)	18	12	2	4	41	14	26
Hajduk	18	10	4	44	26	24	
Jugoslavija	18	10	3	5	33	20	23
Hašk	18	8	4	6	33	22	20
Jedinstvo	18	8	2	8	31	34	18
Slavija (S)	18	7	3	8	30	30	17
Bask	18	5	6	7	23	28	16
Gradjanski (S)	18	5	2	11	22	47	12
Ljubljana	18	4	4	10	15	36	12
Slavija (V)	18	3	4	11	21	42	10
Zemun	18	2	5	11	17	51	9

XIX. kolo ligaškega tekmovanja se bo kljub velikonočnim praznikom igralo že prihodnjo nedeljo. Na sporedu so tekme: v Ljubljani: Ljubljana — Slavija (V), v Beogradu: Jugoslavija — Jedinstvo in Bask — BSK, v Zagrebu: Gradjanski — Slavija (S), v Solitu: Hajduk — Zemun in v Skoplju: Gradjanski — Hašk.

Gradjanski (S) : Ljubljana 2:1 (1:0)

Ljubljana, 2. aprila.

Skopljanci so še razmeroma dobro potegnili. Za njihov prvi nastop v Ljubljani je bilo preko pričakovanja dovolj zanimanja. Okoli 1500 gledalcev je prišlo gledat bitko, iz katere sta bili obe točki že »v naprej namenjeni belo-zelenim«. Toda, stvari so se na igrišču zasukale tako, da je bil tudi tesen poraz 1 : 2 še precej ugoden rezultat. In mnogi so spet bili razočarani, tokrat pa z vso upravičenostjo, kajti tako slabe igre se od belo-zelenih nihče ni mogel nadejati. Prepustiti so morali obe točki boljšeemu, borbenejšemu in spretnjšemu moštvu...

Nastopili pa sta moštvi v postavah:

Gradjanski: Demić, Vidović, Jovanović; Ristić, Simonović II, Simonović I; Cvetković I, Bogojević, Čorluka, Atanacković, Dimitrijević.

Ljubljana: Lindić; Ceglar, Bertonec; Vodišek, Serce, Bonceji; Janežič, Pupo, Grinčal, Grozdar, Trčko.

Ze od začetka je za domače izredno slabo pokazalo. Prve poteze so goste spravile odlično naprej in ni mnogo manjkalo, pa bi bil sedel prvi zgoditek v mreži. Par sramežljivih protinapadov Ljubljancem je običalo pred nasprotnikovo obrambo, vse bolj pa se je izoblikovala lepa

terenska premoč Skopljancev

ki je izvirala iz njihove neprimerne boljše tehnične igre, iz njihovih točno zgrajenih kombinacij, iz vsega njihovega temperamenta, ki so ga tako uspešno vnesli v igro. Po zaslugi gostov je igra zelo živahna, naglo se prenaša, toda ljubljanski gol je večkrat v nevarnosti, dočim ostaja skopljanski izven obsega ljubljanskih napadalec. V 13. min. ima Grinčal posebno lepo priliko, pa si jo z roko pokvari; njegov strel sicer obide, toda sodnik mu odreče »Blažev žegen« in igra se ne prične s sredine. V 15. min. zablisle Lindić, prvi menda in poslednji v tej borbi, ko se uspešno vrže Blagojeviću pod noge in reši že obupno stvar. Desno krilo domači stalno zanemarjajo, kar povzroča neprestane proteste v publiku; toda po krivici, kajti dve, tri lepe stvari dajo tudi Janežiču, ki jih obupno pokvari. Čeprav so Skopljanci stalno v pritisku, se vendar ne izčimni nič posebnega, tudi ne v 33. min. ki jim prinese prvi zgoditek. Vodišek skuša zadržati Čorluka, ki se je nenadno znašel na levem krilu, toda zaman. Ta ga obide in njegov strel je precejšnje daljave bi se še odbil od prečke, toda Lindić nesrečno postavi svoje roke, od katerih se odbije v mrežo.

1:0 za Gradjanskega

Zgoditek je bil povsem ubranljiv, vratar samo ne bi bil smel tvegati poskusa, da obdrži ali ulovi visoko žogo, temveč bi jo bil moral s pestjo povisati preko prečke v kot. Že dotlej je bila igra srednjega reda v ljubljanskem moštvu pod kritiko. Nasprotnikov napad je kar tako mimogrede prehajal preko te »ovire«. Do konca polčasa se razmere niso prav nič spremenile, in ker ni bilo večje napake v ljubljanski obrambi, se rezultat ni povišal.

Po odmoru

je bila igra sprva precej odprta. Pa so kmalu Skopljanci začeli taktizirati in trošiti čas. Takoj so belo-zeleni začeli valiti napad za napadom v nasprotnikovo polje, toda vsem tem akcijam je nedostajalo vsake smiselnosti: vse je potiskalo kar tako v en dan naprej, brez premisleka in kakor je naneslo. Tudi tako je imel Janežič v 13. min. prekrasno priliko — lepo mu jo je pripravil Grinčal — toda pogol je oster strel daleč mimo. Kmalu po tem sta Janežič in Grinčal zamenjala mesti — stvari gotovo ne v prid! Ofenziva belo-zelenih je trajala dobre pol ure in v tem času so se morali Skopljanci obupno braniti. Pa so prav sredi najhujšega ljubljanskega vodstva prišli v vodstvo 2:0. V 28. min. je Serce zgrešil polvisoko žogo, ta je prišla do desne zveze in se odbila od srednjega napadalca do nepokritega Cvetkovića — nekateri so pozneje rekonstruirali ofside — ki je potegnil in plasiral mimo Lindića (prepozno se je domislil, da mora teči iz gola) v prazno.

2:0 za Gradjanskega

Bilo je že dotlej precej robotosti v igri, sedaj se je ta še stopnjevala. Tako je moral v 36. min. Janežič s terena; takoj zatem pa je Trčko iz prostega strela neposredno dosegel edini zgoditek Ljubljane in rezultat

2:1 za Gradjanskega

je ostal do kraja, čeprav bi bila desna stran napada (Pupo — Grinčal) še v 41. min. mogla lep center z leve pretvoriti v drugi zgoditek.

Zmagalo je boljše moštvo — po zaslugi. Skopljanci so bili v vseh delih boljše moštvo. Obramba zelo zanesljiva, med krilci posebno vidna oba stranska, desna stran napada pa je nedosežno briljirala — zlasti Bogojević — s tehničnimi finesami, ki jih nihče ni zlepa videti.

Belo-zeleni so od vsega začetka pogrešali uspešne igre v srednji vrsti, ki za nasprotnikov napad ni bila nikakva ovira in ki se je le deloma uveljavljala v obrambi. Obramba je igrala brez glave in površno. Napad pa je bil raztrgan in se nihče niti kot poedinec ni odražal.

Sodil je korektno in objektivno g. Mika Popović iz Beograda.

Presenečenje v Beogradu

Beograd, 2. marca

Okrog 8000 gledalcev je danes prisostvovalo na igrišču BSK dvema zelo zanimivima tekmama. Prvo tekmo med Jedinstvom in Baskom lahko imenujemo borbo med Sekulicem in Sekulicem. Kakor znano, trenira znani Bane Sekulic moštvi Jedinstva in Baska, le s to razliko, da v moštvi Jedinstva sam igra. V tej tekmi je bil favorit Bask, moral pa je proti pričakovanju položiti orožje pred boljšim nasprotnikom. Temu prvemu presenečenju je sledilo drugo v drugi tekmi, v kateri je Jugoslavija, čeprav je nastopila brez vodje napada Ace Petrovića, prisilila jesenskega državnega prvaka h kapitulaciji.

Jedinstvo : Bask 4:1 (3:1)

Bask, v katerem je spet igral Lah, in sicer na desnem krilu, je bil v začetku mnogo nevarnejši kakor Jedinstvo. Kljub temu je prišlo Jedinstvo v 11. min. v vodstvo. Arandjelović je oddal na levo dr. Ivković je zgrešil v kazenskem prostoru roko, ki je pa sodnik ni videl. Toda kljub temu Ivković ni uspešno odstraniti nevarnosti. Žogo je dobil Živković in poslal iz teže situacije v mrežo. 1:0 za Jedinstvo. Bask ima takoj lepo priliko, a je ne izkoristi. V 32. min. prosti strel proti Jedinstvu. Strelja Djenadić, golman Novak odbije, a Lah z ostrim strelom izenači. Dve minuti kasneje zabije desno krilo Mastela zaradi napake obrambe Baska drugi gol. Živković pošlje na gol, vratar Bjelić odbije, a Mastela, ki je bil lepo plasiran, povisla na 2:1. V 44. min. je spet Živković uspešen in postavi na 3:1.

V drugem polčasu pade zadnji gol v 28. min. spet po Živkoviću iz daljave 25 m. Glavni krivec za Baskov poraz, dodaj tako uspešnega moštva črno-belih, je vratar Bjelić, ki je bil zelo nesiguren. Pa tudi branilca se nista znašla in zlasti Ivković je zgrešil precej napak. Lah na desnem krilu je dal dobro partijo, lepo central in tudi ostro in dobro streljal. Jedinstvo je mnogo tepe kombiniralo in je bilo tudi bolj borbeno. Njegova zmaga je zaslužena. Sodil je g. Podubsky.

Jugoslavija : BSK 2:1 (0:0)

Velika nervoznost je vladala med občinstvom ob pričetku druge tekme. Oba moštva, ki je šlo predvsem za prestiž, kajti kljub porazu prvo mesto BSK-a ni resno ogroženo. Zmaga Jugoslavije, in to kljub temu, da je bil BSK v premoči, je bila zaslužena. Napad BSK si je izdelal mnogo lepih situacij, toda bil je mnogo manj nevaren kakor oni Jugoslavije. Notri trio BSK, Vujadinović-Moša-Nikolić je bil zelo neučinkovit, a tudi Glisović je igral slabo. Žečevića pa so premalo zaposlevali. Napad Jugoslavije v postavi Savić, Sijavić, Čirić, Rakar in Perlić pa je bil baš nasprotno. So to mladi, hitri in silno prodorni fantje, ki sicer niso ustvarili mnogo ugodnih situacij pred golom, a vse so bile izredno nevarne. Tudi krilska vrsta je bila boljša od BSK-ove, le Manola je bil na isti višini. Obrambi obeh moštev sta, bolj precej enaki. Največja zasluga za uspeh pa gre nedvomno golmanu Lovriću, ki je odlično branil svetloče, in pa branilcu Lukiću.

Jugoslavija je igrala v prvem polčasu proti vetru, toda napad BSK-a tega ni znal izkoristiti. V 2. min. drugega polčasa dvoboj Savića z Lechnerjem. Savić zmaga in strelja na gol. Puhar odbije s pestjo. Rakar pa je na mestu in pošlje s pestjo. V 37. minuti kot proti BSK-u, iz gneče gre žoga v polje, a Rakar z ostrim strelom plasira in postavi na 2:0. BSK vedno ostreje napada in pritegne v napad branilca Dubca, ki igra dokaj surovo. Jugoslavija je potisnjena v kazenski prostor in se krčevito brani, toda dolgotrajni juriš BSK-a ne more ostati brez uspeha. Končno po 40. min. BSK po Žečeviću doseže častni gol. Jugoslavija zavlada igro in drži rezultat.

Sodil je g. Rakić.

T. Z.

Hajduk : Hašk 2:1 (1:1)

V Zagrebu je bila danes pred 10.000 gledalci tekma med Haškom in splitskim Hajdukom, ki se je končala z zasluženim zmago Hajduka. V 27. min. je Matošić streljal v kot gola, žmara se je že pripravljal, da ubrani žogo, a Zanečić je spreminil žogi smer. Hajduk je vodil 1:0. 2 min. kasneje je Medarić s krasnim voley-udarcem izenačil na 1:1. Igra je postala zelo živa. V 22. min. je po lepi kombinaciji Matošić-Kragić padel drugi gol za Hajduka, pri katerem je bil soudeleženi žmara, ki je tekkel iz gola. Kragić je bil hitrejši in je žogo iz teže pozicije poslal v gol. Hašk je napel vse sile, da izenači, toda preko Hajdukov obrambe ni mogel. Sodil je Nenковиć iz Kragujevca.

Slavija (S) : Slavija (V) 3:1 (1:1)

Zasluzena zmaga Sarajevčanov v Varadzinu. Sodil je Vasa Stefanović.

Gradjanski (Z) : Zemun 3:0 (2:0)

Gradjanski je nastopil v kompletni postavi, igral pa je brez ambicije, tako da je razočaral občinstvo. Značilno je, da je dva gola zabil Kokotović iz enajstmetrov. Sodil je g. Macoratti iz Ljubljane, ki je bil nekoliko prestopil glede prisojen enajstmetrov.

Prvenstvo LNP

Prvenstvo podsavznega I. razreda je z današnjim dnevom stopilo v odločilno fazo. Začelo se je namreč finalno tekmovanje skupinskih zmagovalcev. In sicer po treh ljubljanskih in mariborskih ter dveh celjskih za naslov prvaka LNP. V naslednjem naša poročila:

Maribor : Hermes 2:0 (2:0)

Maribor, 2. aprila

Na Rapidovem igrišču je bila danes odigrana prvenstvena tekma v ožjem tekmovanju za prvenstvo LNP, in sicer med Hermesom iz Ljubljane in Mariborom. Kljub važnemu značaju današnje tekme je prišlo na igrišče komaj 300 gledalcev. V teku dogodkov na zelenem polju se je pokazalo, da so Mariborčani svojega nasprotnika malce podcenjevali, kar bi se kmalu bridko maščevalo. Po uvodnem presenečenju so se namreč Hermežani krepko postavili v bran in nudili močan odpor. Seveda pa bi jim še tako tudi odpor ne pomagal dosti, če bi se Mariborčani zavedali pomena tekme in zaigrali tako, kakor znajo in kakor so začeli. Toda igrači, misleč, da je zadeva z dvema goloma že končana so vidno popustili in podali skrajno površno igro. Opažati je bilo, da je napad najbijejša formacija, ki ni znal izkoristiti številnih situacij. Takih prilik, kakor jih je imel danes napad, zlepa ne bo. Tudi krilska vrsta je imela slah dan, po nepotrebnem se je preveč udeleževala v obrambi in pustila, da so napadalec vedno sami hodili po žoge v zaledje. Res je tudi krilska vrsta pripomogla, da je ostalo pri ničli, vendar bi sprito šibkega nasprotnika lahko svojo pažnjo še bolj posvetila podpiranju napada. Ožja obramba je dobro rešila svojo nalogo, dasi tudi ni predstavljala neprehodne ovire.

Hermežani so imeli predvsem šibko napadalo vrsto, ki je zlasti pred golom odpovala, a njihova srednja vrsta je bila solidna. Ožja obramba je bila najboljši del moštva, ki se je razen v dveh primerih uspešno borila. Pri uporabi sredstev ni bila izbirčna, kar ji je zlasti olajšal sodnik. Gostje gotovo niso mojstri, vendar so igrali z večjo ambicijo, ki smo jo pogrešali pri domačem moštvu.

Igra je bila v začetku še precej fair, pozneje pa so se začele sabotažne akcije in naposled je nastala ogrožena bitka za točke. Gole sta zabila v 10. min. Vodeb in v 11. min. Tičar za Maribor.

Sodil je g. Konič.

V predtekmi je mladina Maribora v prvenstveni tekmi zmagala nad mladino Željezničarja 3:4:3.

ČSK : Celje 3:0 (2:0)

Čakovec, 2. aprila

Pred mnogoštevilnim občinstvom se je na igrišču Čakovca odigrala prvenstvena tekma med ČSK in Celjem. Tekma je bila zelo živahna ter je potekala v stalni premoči domačega moštva, ki je imelo v napadu svojo najboljšo formacijo. Celjani so predvajali hitro nogomet, toda njihov napad ni znal izkoristiti nekaj zrelih prilik. Tekma je bila zelo napeta in tudi precej ostra. Zmaga Čakovca je bila zaslužena. Sodil je g. Skalar.

Željezničar : Kranj 3:2 (1:1)

Kranj, 2. marca

Pred 600 gledalci sta danes odigrala prvo finalno tekmo Kranj in mariborski Željezničarji. Kranjčani niso mogli doseči drugega kakor tesen rezultat, čeprav so si dali iztrgati neodločen rezultat s tem, da so zapravili enajstko. Željezničarjevo moštvo je zapustilo vtis homogene enajstorce z odlično tehniko in rutino. Igra je bila vseskozi odprta in povsem izenačena. Moštvo Kranja je odpovala v napadu, zlasti v drugem polčasu, ko se ni zadosti trudilo in s tem olajšalo delo nasprotni obrambi.

Kranj je prišel v vodstvo v 15. min. prvega polčasa po krasno streljanem kotu, ki ga je Vrečko z glavo poslal mimo vratarja v mrežo. Po izenačeni igri je začel Željezničar napadati, vendar njegov napad ni imel pravega strelca. Šele v 30. min. se je Pocažtu posrečilo, da je poslal žogo v mrežo in izenačil. Do odmor se rezultat ni spremenil.

V drugem polčasu je Željezničar močno pritisnil, toda domača obramba je bila odlična. V 20. min. je poslal Jež iz gneče neubranljivo bombo in Kranj je spet v vodstvu. Že dve minuti kasneje uspe Ronjaku, da pride do žoge in rezultat je izenačen. V 28. min. je Pavlin uspešen in tako je Željezničar prvič v vodstvu. V 35. min. prisodi sodnik enajstmetrovko proti gostom. Vreček hoče plasirati v kot, strel pa gre mimo gola v aut. S tem je Kranj zaigral najsigurnejšo žanso. Sledilo je še nekaj obojestranskih napadov, ki so pa ostali brezuspešni.

Željezničar je dal dobro povezano igro in je zaradi rutine in tehnike prevladoval v polju, dočim je Kranj zaradi premehke igre napada, zlasti v drugem polčasu, opustil vsak start in skušal uspeti s prodori. V tej taktiki je seveda močno grešil, ker je igral preveč na srečo. Dobra je bila ožja obramba in srednji krilec Baum. Sodil je g. Mrdjen.

Atletik : Bratstvo 2:2 (0:1)

Celje, 2. aprila.

Na igrišču pri Skalni kleti je bila danes pred 500 gledalci poudarjena finalna prvenstvena tekma med imenovanimi kluboma. Bila je zelo živahna in napeta. Jeseniško Bratstvo, ki je prvič nastopilo v Celju, je nudilo dobro tehnično in kombinacijsko igro, toda njegov napad je bil premehak in pred golom premalo odločen. Atletik je igral dalje časa podrejeno vlogo in se je šele po odmoru uveljavil. Prvih 10. min. je bila igra izenačena. Nato so gostje prešli v napad in je v 11. min. Trifunović iz neposredne bližine dosegel za njih vodstvo. Bratstvo je še nadalje ostalo v napadu, zaradi neodločne napadalne vrste pa se rezultat ni menjal.

Tudi v začetku drugega polčasa je bilo Bratstvo v premoči. V 13. min. je končno uspešno Čohu izenačil. Že 2 min. pozneje je Krempuš iz daljave 20 m postavil 2:1 za domače. V 19. min. je po lepi kombinaciji Ivanšević izenačil. Atletiki so nato krepko pritisnili, vendar se je Bratstvo kmalu otreslo obleganja in je do konca napadalo, ni pa moglo doseči zmage.

Sodnik Ehrlich iz Ljubljane je sodil dobro.

V predtekmi mladine je Celje premagalo Jugoslavijo 3:1 (2:1).

Nekoliko minut pred koncem je vdrlo na igrišče občinstvo in je zaradi tega moral sodnik tri minute predčasno igro odžvigniti.

V prvenstvu ljubljanskega II. razreda, ki je danes pričelo, so bili doseženi naslednji rezultati: Grafika — Slavija 0:0. Mladika — Adria 5:0. Moste — Korotan 2:1. — Tekme v prvenstvu ljubljanskega podmladka so dale rezultate: Svoboda — Hermes 3:0. Moste — Jadran 5:1. Ljubljana — Reka 5:0. par Korotan — Mars ni nastopil. — Predtekma k ligaški tekmi Ljubljana rez. — Mars se je končala 5:2 za Ljubljano.

Cross-country v Zagrebu

Zagreb, 2. marca

Na igrišču Concordije se je vršilo danes tekmovanje za državno prvenstvo v cross-countryju. Ob 11.30 je startalo 30 tekačev. Rezultat v glavnem ni presenetil, ker je zmagal favorit Slovenec Kotnik, ki je član zagrebske Concordije, pa tudi kot moštvo je zmagala Concordija, ki si je s tem pridobila naslov državnega prvaka v cross-countryju. Druga je bila ljubljanska Ilirija, dočim dosedanjí prvak Primorje ni nastopil kompletno. Rezultati so bili naslednji: 1. Kotnik Jože (C) 32:05.6. 2. Brucan Jože (I) 32:20.6. 3. Sindelar (C) 32:37.4. Krajcar Franc (C) 32:40.26. 5. Kvas Jakob (I) 33:05.6. Glonar (I) 7. Krajcar Ivan (C) 8. Krebs (Maraton, Maribor). 9. Flak (Hašk). 10. Šurbek (C) Ilirija Beneditič je bil 12., Starman 14., Kerštein 18. in Petrič 21.

Skupni rezultat: Concordija 32 točk, Ilirija 46 točk.

Veleslalom pod Jalovcem

Prvak LZSP v tem slalomu je postal Ilirijan Miloš Mulej

Planica, 2. aprila

Čeprav je sezona za smučanje skoraj pri kraju in je po dolinah skoraj že zelena spomlad, je gori v skrajnem severnem kotu še snega in solca v izobilju. Ljubljanski podsavze je sprito ugodnih snežnih razmer sklenil organizirati še eno prireditev in je zanj ujel res krasen smučarski dan, kakršnega si more le želeči vsak prijatelj zimске narave. To je bilo tekmovanje za poudarjeno prvenstvo v veleslalomu po znanem Jalovčevem kuloarju. Brez bučne reklame in prav po domače, pa ne z majhnim trudom, je smučarska sekcija Ilirije, ki ji je bila poverjena organizacija, dobro izvedla to prireditev na tej njeni standardni stmini, ki ji je komaj še katera podobna v naših Alpah. Poteh in izidi današnjega tekmovanja so pokazali, da bi bilo treba to prireditev po možnosti obdržati na sporedu vsako sezono.

Organizacijski del prireditve je bil v rokah preizkušenih funkcionarjev SK Ilirije, z inž. Koudelko na čelu, navzoč pa so bili tudi nekateri predstavniki LZSP s tehničnim referentom šestjem. Priprava te proge, ki je imela skoraj 1000 m višinske razlike in je merila 2 km, je zahtevala od prirediteljev res velikih naporov, pa je vse funkcionarilo v najlepšem redu. Gotovo je v nemali meri pripomoglo k uspehu tudi krasno vreme, ki je omogočalo dober razgled in tudi tekmovalcem ni delalo ovir, seveda je v višini vladal precejšen mraz, ki pa mu zaenkrat v tem kuloarju še ni moglo priti do živga. Sneg, ki ga je tamkaj najmanj še meter ali več, je bil v zgornjih partijah idealen, niže pa je bil majhen del deloma poledenel, ostane pred ciljem pa se je ojužil pod solcem. Na progi je bilo postavljenih 21 vratice.

Na startu, ki je bil ob 11.10 nekoliko pod Kotovim sedlom, se je javilo 19 tekmovalcev za slalom v konkurenci in 4 za nastop izven konkurence. Na cilj jih je v konkurenci prispelo 16, od onih štirih pa je trije, razen znanega Jeseničana Lojzeta Zvana, ki je smučal izredno lepo, pa ga je pri prehodu v stiri smuk povaljalo po snegu, tako da je odstopil. Izredno lep čas in prvo mesto je dosegel mladi Ilirijan Mulej Miloš, odlično pa sta se uvrstila tudi ostala dva Ilirijana Leopold Kraj in Emil Zverja. Po mnenju očividcev ta vrstni red na cilju ni bil popolnoma točen, toda sodniški zbor je čase ponovno pregledal in jim tako ne more biti ugovora. Škoda je, da na to tekmo ni prišlo še nekaj naših znanih slalomistov z Jesenic, da bi se bili lahko primerjali z onimi mlajšimi v tej disciplini. Kakor slišimo, jih je precej odšlo na snane tekme na Kanin in je tako prireditev minila skoraj med samimi tekmovalci iz klubov ljubljanskega podsavza.

Podrobni rezultati so bili naslednji: 1. Miloš Mulej 2:52.4/5. 2. Leopold Kraj 3:20. 3. Emil Zverja (vsaj trije, sledijo)

3:37.2/5. 4. Saša Molnar (Smk Ljubljana) 4:14.2/5. 5. Rudi Finžgar (Planina) 4:24.4/5. 6. C. Poljanar (I.) 4:32.2/5. 7. Janez Smilček (ASK) 4:37.2/5. 8. L. Levstik (I.) 4:47.2/5. 9. Rudi Stopar (Smk Ljubljana) 5:07.2/5. 10. Marjan Masterl (Planina) 5:14.

Izven konkurence je bil najboljši Sakal-da (Bratstvo) s časom 5:17.1/5.

Po končanih tekmah, ki so vsega trajale eno uro in pol, je ob 14. pred kočjo v Tamarju sodniški zbor razglasil rezultate in razdelil častna darila.

Veleslalom v Tamarju je uspel: kar pa je bilo morda še narobe, se bo dalo o prvi prihodnji priložnosti z lahkoto odpraviti.

Občni zbor MZSP

Maribor, 2. aprila.

Danes dopoldne so zborovali pri Orlu predstavniki obmejnega zimskega sporta, da prisostvujejo rednemu občnemu zboru mariborske zimskejske podzveze, ki so se ga udeležili tudi odličniki, med drugim magistratni ravnatelj Rodošek kot predstavnik mestne občine, garnizionar podpolkovnik Maslaček kot zastopnik mestnega poveljnika, inž. V. Slajmer kot zastopnik Tujskoprometne zveze, g. Golubović pa kot zvezni predstavnik.

Izbrpno so poročali o delovanju v pretekli poslovni dobi predsednik M. Gnus, tajnik Konič, blagajnik D. Senica, tehnični vodja V. Forstnerič, gospodar J. Kebrič in g. Rodošek za nadzorni odbor. V MZSP je včlanjenih 18 društev. Novih verifikacij je bilo 77, tako da šteje MZSP skupno 209 verifikiranih tekmovalcev. Višek letošnjih prireditve je bilo državno prvenstvo v alpski kombinaciji. Denarni promet izkazuje 120.000 din, premoženje pa 21.000 din. Skakalnica pri Senjorjevem domu se bo predvidoma še letos dogradila.

V smislu izida volitev in takojšnjega konstituiranja odbora, bo vodil MZSP v bodoči poslovni dobi sledeči novi odbor: predsednik L. Zorcut, I. podpreds. inž. Lenarčič, II. podpred. V. Forstnerič, III. Zdravko Kovač iz Celja, honorirani tajnik in blagajnik J. Konič, nadzorni blagajne D. Senica, gospodar Leopold Matela, tehnični vodja Viktor Purkelje. Odborniki: dr. Boris Cijan, A. Cerin, B. Divjak, M. Dolinšek, K. Faneš, M. Golob, V. Golubović, načelnik sodniškega odseka dr. M. Hrašovec, F. Kebrič, M. Kožuh, inž. Lah. Seber, J. Herič in S. Voglar. V nadzornem dr. St. Lutman (načelnik zdrav. ods.), dr. odbor sta kap. M. Gnus in ravn. Rodošek. Na občnem zboru so spregovorili še g. Zorcut, ki je podčrtaval zasluge dosedanjega dolgoletnega predsednika M. Gnusa, ter gg. Golubović in dr. Tominšek.

Sestanek predstavnikov narodnega delavstva

Tudi v švici ni nič bolje

Zadnjič smo objavili zanimivo anketo, ki jo je priredil berlinski »Film-Kurier« zaradi neuspeha nemškega filma po svetu, ki je v zadnjih letih izgubil svojo vodilno mesto. Svoje odgovore so mu dali diplomniki iz raznih dežel in vsi so se strinjali v tem, da je kakovost nemškega filma znatno padla in če hoče nemška filmska industrija v bodoče v tujini plasirati svoje filme, se bo pač moral dvigniti nivo filmov, odredi se bodo pa morali tudi vsaki tendenci. Zanimiv je tudi dopis švicarskega korespondenta. V borbi za prostor na švicarskem filmskem platnu je nemški film zavzel mesto, ki vzbuja pomisleke. Položaj filma namreč ni tak, kakor bi moral biti, če se upoštevata, da šteje Švica 4 milijone prebivalcev in da jih skoraj tri četrtine govori nemško. Res je nemška produkcija samo v prvih letih zvočnega filma obvladala švicarski trg, potem pa so prišli v ospredje Američani in zdaj prihajajo Francozi, ki so bili popreje skoraj neznamiti. Tako se je zgodilo, da je nemški filmski izvoz v Švico šel na tretjem mestu. V ostalem pravi pisec — tudi v Švici ugaia isto kakor drugod, filmi, ki tudi drugje najdejo odmev. Pozornost pa vzbujajo dejstva, da se v Švici ni mogla uveljaviti nobena mlada nemška igralka ali igravec, ki jih je skušal nemški film v zadnjih letih sforisirati. Filmi z nacionalno tendenco, pa čeprav je le rahlo nakazana, propadajo; dokaz temu je tudi francoski film »La Marseillaise«. Sicer bi pa Švicarji želeli, da bi Nemčija upoštevala pri svo-

jih filmih tudi švicarske probleme, ljudi in pokrajine in da ne žalijo švicarske mentalitete, kakor se je to zgodilo v filmu »Wilhelm Tell«.

Gustav Lantschner filma

Gustava Lantschnerja, enega najboljših tirolskih smučarjev, ki se je tudi že večkrat plasiral na mednarodnih tekmovanjih, poznate. Gotovo se ga tudi spominjate iz originalnega filma dr. Fanka »Bela opojnost«, kjer je vzbujal salve smeha. Zdaj pa bo Gustav Lantschner sam izdelal kratak in zabaven tirolski smučarski film. Režiser tega filma bo dr. Harold Reiml, glavna vloga pa je poverjena Heiniju Harreru, znamenitemu zmagovalcu nedostopne Eigerjeve stene in bratu Franza Harrerja, ki je svoj čas treniral naše olimpijce v smuku.

Drobiž

V Angliji se je pojavila nova vrsta lovcev na avtograme, ki iz tega posla dela prav donosne kupčije. Mladi ljudje, večinoma podjetni in vsiljivi fantje, prosijo filmskega zvezdnika ali zvezdnico za avtogram in »nenadno« opazijo, da nimajo pri sebi drugega papirja kakor bankovec za 10 šilingov. Filmska diva ali zvezdnik nasede in podpiše bankovec, ki ga nato podjetni zbiralet avtogramov proda najmanj za 30 šilingov.

Nedavno je francoski minister za nacionalno vzgojo Jean Zay razpisal državne nagrade za najboljše filme v letu, za najboljše kratak film, za najodličnejši poučni film in za najboljše kulturni film francoskega izvora. Nagrada je dragocena vaza iz sevreškega porcelana, zdaj pa je razpisana tudi denarna nagrada.

V Franciji je bil odobren nov filmski pravilnik, ki med drugim določa, da bodo v bodoče filmi podvrženi kontroli ministrstva za narodno vzgojo. Predno gre film v promet, mora imeti odobrenje odnošno vizum ministrstva in isto velja tudi za filme, ki so namenjeni izvozu. Kazni za kršitev tega pravilnika so zelo stroge in znašajo od 5000 do 150.000 frankov.

V Ameriki odnošno v Zedinjenih državah, ki štejejo 48 držav, je dozdaj samo v šestih obstojala oblastvena filmska cenzura, v treh pa cenzura za tedenske žurnale. V vseh drugih državah pa je imela samo policija pravico prepovedati filme v primeru bojazni, da bi film ogrožal javni red in mir. Zaradi tega tudi protesti tujih držav niso imeli nobenega vpliva in zaman je nedavno protestiral tudi nemški konzul v San Franciscu zaradi predvajanja petih precej tendenčnih filmov. Zdaj pa bo menda tej filmski svobodi tudi odklenalo, kajti zastopniki devetih držav, kjer je že vpeljana cenzura, nameravajo predložiti kongresu zahtevo, da se po vsej državi uvede filmska cenzura.

Zveza francoskih strojevodij je Jeanu Gabinu za njegovo izredno igranje v filmu »Cheminot«, v katerem je glumil strojevodjo, poklonila častno diplomu in za spomin tudi častno ročko za olje.

Francozi izdelujejo film, ki naj bo v spomin 150-letnice zavzetja Bastille. Luise Rainer, ki je tako čustveno in krasno podala nesrečno kitajsko mater v filmu »Dobra zemlja«, skupaj s Paulom Munijem, se zdaj mudi v Franciji, kjer je angažirana za glavno vlogo v filmu »La charette fantome« po romanu Selme Lagerlöfve. Zaenkrat pa še ni znano, če bo družba Metrogoldwyn Rainerjevi dovolila filmiranje v Franciji, ker jo še veže pogodba z njo.

Biografski filmi so še vedno velika moda, z njimi si je Paul Muni v »Pastorjem« in »Dreyfusovo afero« ustvaril svetovno slavo. Lani pa je bil filmska akademija v Ameriki za najboljše take vloge odlikovala Spencerja Tracyja, ki bo zdaj v kratkem igral vlogi Masaryka. Bajje pripravljajo zanj tudi film, v katerem bi nastopal kot Edison.

NI ON KRIV

Oče (sinu): »Ti brezvestnež, ti!« Ko sem bil jaz tvoje starosti, mi oče ves mesec ni dal toliko denarja, kolikor ga ti poženeš v eni noči.

Sin: »Zaradi tega se ne jezi name. Rajši bi bil zmerjal svojega očeta.«

Slavna akademija »Soče«

Celje, 2. aprila

Na nedavni praznik zvečer je bila v veliki dvorani Narodnega doma v Celju slavna akademija celjske »Soče«, ki slavi letos 10-letnico svojega obstoja. Društveni predsednik g. J. Rakovec je imel ugodoma po silni razmer le kratak nagovor s pozdravom zastopnikov raznih društev in občinstva, po večini članov društva-emigrantov. Prof. dr. L. Čermelj je zastopal Zvezo emigrantskih udruženj v Beogradu, načelnik Ivo Sancin društvo »Soča«-matično v Ljubljani, prof. dr. K. Gantar Sededevo družino, navzoči so bili tudi razni drugi zastopniki celjskih društev, med katerimi smo tu in tam koga pogrešali.

Sporod je obsegal prav pester in izbrane točke. Kot gost je nastopil moški zbor društva »Nanos« iz Maribora, ki je prav lepo zapel Devovo »Sočo«. Jerebovo »O kresu«, dve narodni koroški in Tevžev »Doma bi rad«, katero je moral ponoviti. Zbor se je odlično uveljavil. Dobri znanci naših koncertov in akademij, gg. Lapajnetova in Sancinova sta tudi na tej akademiji oskrbeli štiri odlične točke: dva solospesa ge. Sancinove »Trenotek« in »Mene ni požela kosar«. Lajovčev »Begun« pri zibelci in kot dodatek Čerinov »Verin valček«. Poleg toplega priznanja sta obe naši umetnici prejeli tudi sopke. Ravnatelj Glasbene Maticice, g. K. Sancin je ob spremljevanju svoje ge. soproge zaigral Dvoržakovo »Humoresko« in svoj originalni »Kmečki pesek«. Gospoda ravnatelja preveč poredkoma slišimo na koncertnem odru; da bi ga radi pogostje je dokazalo občinstvo, ki je zahtevalo dodatke, s čimer je bilo ustreženo s ponovitvijo »Humoreske«. Deklamacije so bile duhu akademije izbrane. Pesnica Ruža L. Petelinova je občuteno podala Grudnovo »Pomladni veter«, Ciril Velušček pa Gregorčičovo »Na potujoči zemlji« z velikim zanosom in živjetjem. Ga. A. Sadarjeva je naštudirala Župančičovo »Kovaško« in III. sliko »Hlapca Jerneja« — »Na Tičnici«. Zamišle in scenarije »Kovaško« z govornim zborom, projektiranim v sihueti na pozornico, je bil nadvse posrečen, a tudi zbor je to težko pesem lepo podal. Seveda se govorni zbor le z vajo upoje, vglasi, zato bi bilo dobro, da bise tak zbor ne sestavljal samo ad hoc, marveč da bi bil enak našim pevskim zborom pri svojem delu in ustvarjanju repertoarja. Akademika Cigoj in Grobelnik sta prizor študenta in Jerneja, ko slednji jemlje slovo od svojega doma in prespi v družbi s študentom prvo noč pod milim nebom v veri, da pride dan, ko ga bo dom zopet sprejel pod svoj krov, podala z občutkom in dobro igrjo.

Z izbranim sporedom in izbranimi močmi so celjski »Sočani« prav dostojno proslavili ta jubilej. Po akademiji so se zbrali primorski rojaki v restavracijskih prostorih Narodnega doma, kjer so v animiranem razpoloženju preživeli še nekaj lepih ur.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Ponedeljek, 3.: zaprto.

Torek, 4.: zaprto (Kraljeva proslava v operi).

Sreda, 5.: Prevara Red Četrtek.

OPERA

Začetek ob 20. uri

Ponedeljek, 3.: zaprto.

Torek, 4.: Živi mrtvec. Proslava 25letnice umetniškega delovanja Emila Kralja.

Sreda, 5.: Stiri grobčani. Red Sreda.

Vsi naenkrat

V kotu zdravniške čakalnice so sedeli trije precej izdelani možaki. Sedeli so tih in potrpežljivo. Končno zdravnik odpre vrata in vpraša:

»No, kdor je prišel prvi, naj vstopi!«

Eden izmed njih se je dvignil in dejal:

»Vsi smo prišli naenkrat, gospod zdravnik! Ta gospod je bil povožen, on tam je šofer, ki ga je povozil, jaz sem ju pa skušal pomiriti!«

GROŽNJA

Žena (možu na bolniški postelji): »Ah, ljubi moj, ti ne veš, kako mi je hudo — če bi umrl, jaz bi ti kmalu sledila.«

Mož: »Nikar mi ne gredi zadnjih trenutkov življenja!«

NAGRADNA KRIŽANKA

1	2	3	4	5	6	7
8			9		10	
11			12		13	14
		15			16	
17	18			19		20
21					22	
23				24		
25			26		27	
30			28		29	
			31			
32				33		

Vodravno: 1. čistilo sredstvo; 4. tišina; 8. Adamovo rebro; 10. zacimba; 11. japonska igra; 12. doba; 14. oblika pomožnega glagola; 15. cesta v mestu; 17. jasa v gozdu; 19. poldrag kamen; 21. žuželka; 22. finko mesto; 23. nebeška hrana; 24. črta med dvema državama (od zadaj naprej); 25. domač izraz za očeta; 27. mesto v Severni Italiji; 28. turški dostojanstvenik; 30. moško ime; 31. sorodnica; 32. prvi človek; 33. del telesa.

Navpično: 1. bolesta samohvala; 2. moško ime; 3. romanski spolnik in nota; 5. del voza; 6. maščoba; 7. bolesto nagajenje k tatvini; 9. švicarski kanton; 12. žensko skrajšano ime; 13. ime srbskega politika; 15. prevara; 16. star naziv za Grčijo; 18. plevel; 20. kajnov brat; 26. vas pri Ljubljani; 28. pokrajina v Aziji; 29. reka v Aziji.

Nagrado v znesku 100 din

je žreb tokrat naklonil Mihaelu Bratoku, rudarskemu upokojencu, Ljubljana VII. Podlimbarskega 35. Nagrade v knjigah si dele Vida Dolencova, dijakinja v Mirni na Dolenjskem, Stanislav Lempl, Zavrž pri Ptuj, in Alenka Drnovškova, dijakinja, Zagreb, Vinkovičeva 15.

★

Rešitve je treba poslati do petka in sicer po navadni dopisnici, tako da križanko izrežete iz lista, jo pravilno izpolnite in izrežek nalepite na zadnjo stran dopisnice. Reševalci v Ljubljani, Mariboru in Celju, lahko izrežek iz lista z izpolnjeno križanko nalepijo tudi na navaden kos papirja in ga do petka vržejo v nabiralnike »Jutrovi« podružnic. Po žrebu izbranemu reševalcu pripade nagrada 100 din, razen tega pa so na razpolago še tri tolažilne nagrade v knjigah.

Rešitev zadnje ponedeljske križanke

Vodravno: administracija, polet, ara, kis, Azov, tit, ura, uk, si, Eva, lajež, ka, komar, Ana, en, Ana, ac, Ra, na, si, al, kg Parz, Amor, Parz, oven, Ig, njim, Don, ko, ave, ona, vranam, kar, au, dr, aproksimativno.

Navpično: il, ne, itak, ravns, ar, ca, kula, Iran, seja, tema, Ivan, Tara Užice, keramika, analogon, Savon, Irena, kajak, griva, podoba, zn, p, n., zmeren, svak, smrt, Rus, Ada.

TISKANE KRETONE,

delene in krepe, v lepih modernih vzorcih, zajamčeno stalne barve od 6.80 za domače obleke, belo in harvasto blago za perilo od 5.— naprej dobite v novo otvorenih trgovini za Ljubljano pri mostu Sv. Petra nasip 29. — Istotam velika izbira ostankov!

Konkurs

Vojne vlasti u Ljubljani primiče u kontraktualnu službu

7 inženjera

i to: 2 gradjevinska inženjera za betonske radove;

1 gradjevinskog inženjera za puteve;

1 mašinskog inženjera i

3 elektromašinska inženjera.

Godišnja je nagrada 48.000 dinara.

Kandidat treba do 15 aprila ove godine da podnese molbu Garnizonaru Garnizon-ske Uprave u Ljubljani sa sledećim dokumentima: 1. Da je naš državljanin; 2. Da je svršio Tehnički Fakultet i da je specijaliziran za odnosne radove; 3. Da je dobio vladanja (nadležne policijske vlasti); 4. Da nije sudbeno kažnjen, pod sudom ili kri-vičnom istragom (nadležnog suda ili državnog tužništva); 5. Da nije pod stečajem, starateljstvom niti produženom oćinskom vlašću (uverenje nadležnog suda); 6. Da je dobio političkog ponašanja; 7. Da je regulisao vojnu obavezu (uverenje nadležnog vojnog okruga), ako podleže plaćanju vojnika onda i uverenje da je vojnik isplatio; 8. Da mu kao aktivnom državljaninom služba nije prestala po tač. 7, 9 i 12 § 104 Zakona o činovnicima; 9. Izvod iz knjige rođenih; 10. Dokumenta da ima radioničku ili konstruktorsku praksu najmanje 5 godine, što će dokumentovati pri podnošenju molbe; 11. Uverenje pod 3, 4, 5 i 6 ne smeju biti starija od 6 meseci.

Iz Newyorka poročajo, da se je Clark Gable v četrtek zvečer oženil s Carollo Lombardovo. Poroka je spet tipična ameriška zadeva: Clark Gabel se je namreč šele pred tremi tedni ločil od prve žene Marije, a Lombardova je bila, kakor veste, žena Williama Powella, Zakonca sta seveda srečna — tako vsaj pišejo ameriški listi.

Karel Capč:

Navaden umor

»Često sem razmišljal«, je rekel nato gospod Hanak, »zakaj se nam zdi krivica huja od ne vem kakšne nesreče, ki more doleteti človeka. Kadar tako na primer vidite enega samega človeka po nedolžnem obsojenega na ječo, vas to vznemirja in trapi bolj kakor dejstvo, da na tisoče ljudi živi v bedi in nadlogah. Videl sem bedo, pred katero je sleherni kriminalni pravi blagoslov, in vendar nas najhuja beda ne žali tako kakor krivica. Rekel bi, da je v nas neke vrste justični instinkt; in da so krivda in nedolžnost, pravica in pravičnost prav tako prvotna, strašna in globoka občutja kakor ljubezen in glad.«

Vzemite tale primer: štiri leta sem bil v vojni kakor marsikdo izmed nas; ne bomo si pravili, kaj smo tam videli, toda pri-trdili mi boste, da smo se tam privadili na marsikaj: na primer na mrliče. Videl sem na stotine mrtvih mladih ljudi, nekaj zelo gnusno mrtvih, to mi lahko verjame-te; in priznam vam, da sem bil do njih tako ravnodušen kakor da so stare čunje, če bi le ne smrdle. Nekoč sem si rekel, človek, če pride iz tega živalskega metaja živ in cel, potem te v življenju nič več ne spravi iz tira.

Nekako pol leta po vojni sem bil doma v Slatini; nekoč na vse zgodaj potrkala neko na okno in me pokliče, gospod Hanak, pojdit pogledat, gospa Turkova je ubita! Gospa Turkova je namreč imela takole majhno trgovino s papirjem in slankencem; svoj živ dan se nihče ni zmenil zanjo, le tu pa tam je prišel kdo v njeno kramarjico po vretenec niti ali po božično razglednico. Iz kramarjice so držala steklena vrata do neke vrste kuhinje, kjer je spala; na teh vratih so visle zavese, in kadar je v kra-

mariji zazvonil zvonec, je gospa Turkova izpas zaslonov pogledala iz kuhinje po pri-slecu, si otrla prste v predpasnik in stopla v kramarjico. Kaj bi radi? je rekla nezaup-ljivo; človek je imel občutek, da je v to kramarjico le zabodil, in gledal je, da bi bil kar najhitreje spet zunaj. Bilo je, kakor kadar nekoliko privzignete kamen in zdaj tam v vlažni jami teka sem in tja osamel in preplašen hrošč; in tako kamen spet položite nazaj, da bi se zopni hrošč od-stranil.

Ko sem zaslišal to novico, sem šel po-gledat, mislim, da iz gole radovednosti. Pred kramarjico gospe Turkove je bilo ljudi, kakor čebel v vratah čebelnjaka; toda vaški stražnik me je pustil noter, ker me je smatral za olikanega človeka. Zvonec je zazvonil prav tako kakor druge krat, toda mene je to jasno in vznemirjeno zvone-nje v tem trenutku spreletelo; obšlo me je, da to zvonenje ne spada semkaj. Na kuhinjskem pragu je ležala gospa Turkova z obrazom k zemlji, pod glavo je bila sko-raj črna luža krvi; na tilniku so bili beli lasje krvavi in do črnega zlepljeni. In v tem trenutku sem nenadoma občutil, česar v vojni nisem poznal: grozo pred mrtvim človekom.

Čudno je, na vojno sem že skoraj po-zabil; tudi ljudje počasi pozabljajo nanjo, in morda bo zato nekoč spet morala biti vojna. Ali na to umorjeno stariko, ki ni bila za kaj na svetu, na to malo kramarico, ki niti razglednice ni znala pošteno pro-dati, nanjo ne pozabim nikoli. Umorjeni človek je nekaj drugega kakor mrtvi člo-vek; na njem je nekaka strah vzbujajoča tajnost. Nisem mogel razumeti, zakaj je bila umorjena ravno gospa Turkova, tako povsem navadna in osivela oseba, za ka-tero se nikoli nihče ni zanimal; kakor je prišlo do tega, da zdaj tu tako patetično leži, da se nad njo sklanja orožnik in se

zunaj tlači toliko ljudi, da bi ugledali vsaj košček gospe Turkove. Rekel bi, da tale ženska nikoli ni uživala tolikšne pozornosti kakor zdaj, ko je ležala z obrazom v črni krvi. Bilo je, kakor bi nenadoma bila čudno in strašno pomembna. Kar sem viz, nisem opazil, kako je oblečena in kako prav za prav izgleda; toda zdaj je bilo, kakor da bi jo gledal skozi neizmerno in grozotno povečujoče steklo. Na eni nogi je imela copato, druga copata je bila se-za in videla se je na peti zakrpana no-gavica — vidim vsak ubod, in se mi je zdelo tako strašno, kakor če bi bila toda ta uboga nogavica umorjena. Ena roka se je zarila v tla; zdelo se je tako drobna in brezmočna kakor ptičja perotica; toda najgroznejši je bil šop sivih las na tilniku umorjenke, ker je bil tako skrbno spleten in se je lesketal med mlakami prelite krvi, kakor star kosider. Imel sem občutek, da še nikjer nisem videl nič žalostnejšega kakor to oskrnjeno žensko kito. Curek krvi se je posušil za usesom: nad njim se je le-sketal srebrn uhan z modrim kamenčkom. Nisem mogel več vzdržati, noge so se mi tresle. Jezus Kristus, pravim.

Orožnik, ki je bil v kuhinji in nekaj iskal po tleh, se je dvignil in me pogledal; bil je bled, kakor bi hotel vsak hip omedleti.

»Človek«, sem fecljal, ste bili v vojni?»

»Bil« je vročično odgovoril orožnik. »To-da tole, tole je nekaj drugega. Pogledajte,« je dodal nenadoma in pokazal na zavese na vratih; bile so pomečkane in zamazane; videlo se je, da si je morilec vanje obrisal roke. Bog, sem vzdihnil; ne vem kaj je bilo na tem tako nezmožno grozno — morda predstava rok, katerih se drži kri, ali to, da so tudi te zavese, te čiste za-veze bile žrtve zločina. Tega ne vem; toda v tem trenutku je v kuhinji zaščebetal ka-narček in v dolgo zavrvil. Poslušajte, tega nsem več prenesel; od groze sem utekel

iz kramarje — mislim, da sem bil bolj bled od orožnika.

Doma na dvorišču sem sedel na oje voza in poskušal zbrati svoje misli. Norec, sem si rekel, ti strahopetec, saj je le navaden umor! Kaj še nisi videl krvi? Kaj nisi bil oblepljen z lastno krvjo kakor svinja z blatom? Kaj nisi kričal na svoje vojake, naj hitreje kopljejo jamo za stotriideset mrtvih; sto trideset mrtvih je že lepa vrsta, če jih naravnas kakor deske. Poleg te vrste si hodil, kadil cigareto in rjovel na mostvo, tak delajte, delajte, da pride proč! Kaj nisi videl toliko mrtvih, toliko mrtvih...?

Da tako je, sem si rekel, toliko mrtvih sem videl, toda niti enega samega Mrtve-ga; nisem pokleknil k njemu, da bi mu po-gledal v obraz in se dotaknil njegovih las. Mrtvi je strašno tih; sam moraš biti z njim... in niti dihati ne smeš... če ga hočeš razumeti. Vsak izmed teh stotri-desetih bi se potrudil, da bi ti rekel: Gos-pod lajtnant, oni so me ubili; pogledjte moje roke, saj to so roke človeka! Toda mi vsi smo se obračali od teh mrtvih; ker smo imeli opravka z vojno, nismo mogli poslušati mrtvih. Za boga, treba bi bilo, da bi se okoli slehernega padlega tlačili ljudje, kakor čebele pred vrati čebelnjaka — fantje, ženske in otroci — da bi ga za trenotek videli vsaj košček; vsaj nogo v zavijači ali oskrnjene lase. Pa bi to morda ne moralo biti; pa bi to niti ne moglo biti.

In mam'co sem pokopal; tako svečano, spokočno in spodobno je ležala v črni rakvi. Bila je čudna, toda ni bila strašna. Toda tole, tole je nekaj čisto drugega, kakor smrt; umorjeni ni mrtev; umorjeni obtožuje, kakor bi tullil od neznosne boleč-ne. Midva veva to, jaz in tale orožnik; midva veva, da je v tej kramarji strašilo. In tako se mi je pričelo svitati. Ne vem, morda nimamo duše; toda so v nas ne-

smrtne stvari, kakor nagon po pravičnosti. Ne boljši nisem kakor katerikoli drug fant; toda v meni je nekaj, kar ne pripa-da samo meni — takele slutnje nekakega strogega in velikega reda. Vem, da se slo-bo izražam; toda v tem trenutku sem ve-del, kaj je zločin in kaj je razžalitev Boga. Da veste umorjeni človek je kakor opljuvana in opustošena cerkev.«

»In,« se je oglasil gospod Dobeš, »so uje-li onega, ki je žensko ubil?«

»Ujeli«, je nadaljeval gospod Hanak. »Sam sem ga videl, ko so ga dva dni nato orožniki vodili iz tiste kramarje, kjer so ga, kakor se pravi, zasliševali na kraju dejanja. Videl sem ga morda komaj pet sekund, toda znova, kakor pod nekako neizmerno povečujočo lupo. Bil je mlad fant, na rokah je imel verige in je tako čudno hitel, da so ga orožniki komaj dohajali. Nos se mu je potil in izbuljene oči so tako preplašeno mežikale. Videti je bilo, da ima zelo, velik strah, teko kakor kunec pred vivirekcijo. Dokler bom živel, ne pozabi-m na ta obraz. Po tem srečanju mi je bilo zelo tesno in neprijetno. Zdaj ga bodo sodili, sem si mislil, nekaj mesecev se bodo z njim ukvarjali, da ga potem obsodijo na smrt. Končno sem videl, da mi ga je prav za prav žal, in da bi se skorajda čutil olajšane, če bi se nekako izvil iz tega. Ne zato, ker bi imel simpatičen obraz, raje narobe; toda videl sem ga precej od blizu — videl sem ga mežikati od temsobe. Za vraga nikar občutljivec nsem, toda tako od blizu, to ni bil morilec, bil je pre-prost človek. Povem vam, da tega sam ne razumem, ne vem, kaj bi storil, če bi bil njegov sodnik; od vsega tega mi je bilo tako tesno, kakor da bi sam potreboval od-rešitve.«